Věstník Královské České Společnosti Nauk 1914, s. 111 a násl.

III.

Pýcha urozenosti a vývody u starých Čechův a Moravanův.

Píše **August Sedláček.**

I. Pýcha.

Od počátku 12. století shledává se rozdělení česko-moravské společnosti na vyšší a nižší šlechtu a ostatní lid nesvobodný. K tomu přišel od 13. století městský stav, který měl proti obecnému lidu takovou výhodu, že jeho příslušníci byli osobně svobodni, ač jej přece i nižší šlechta za sobě rovné nepokládala. Jakožto úročníci královi zváni byli od šlechty chlapy, tedy týmž názvem, který byl dáván všemu lidu obecnému. Ve 14. a 15. století domohli se mnozí šťastní a šetrní měšťané, využitkujíce svobod svého stavu, svou přičinlivostí nemalého jmění, čímž jim bylo umožněno, že nemuseli sami pracovati; a jsouce bohatí mužové zjevili se šlechtě, nikoli jako řemeslníci podobní otrokům, kteří dříve řemesla dělali, nýbrž jako zaměstnavatelé, kteří dávali živobytí kolika dělníkům. Jestliže nabyli potom dostatečného jmění, kupovali pozemské statky blíže města, ve kterémž posud obývali. Rovnajíce se svým jměním vesnickým zemanům, ano překonávajíce je druhdy bohatstvím, nerozeznávali se pak od nich ničím, žijíce tak jako oni. V písemnostech tehdejší doby pojmenováni bývají po svém sídle tak jako zemané a pečetili jako tito helmicí, štítem a klénotem a vstupovali z městského do vladyckého stavu. Zvláště toto platí o měšťanech Pražských, z nichž vyšlo několik vladyckých rodin, jako Škvorečtí, Zapští, Dubečtí, z Okoře a j. I došlo znenáhla k tomu, že se dcerky takových rodin vdávaly do vladyckých, ano i panských rodin. Známý měšťan Frenclin Jakubův, který krále Jana penězi zakládal a tím bohatl, vdával dceru svou Kláru za Procka z Wildenberka, potomka panské rodiny moravské.[1])

Z toho lze znáti, že nebyl velký rozdíl mezi vladyckým a městským stavem a to tak nevelký; že mohl býti

[1]) Tadra, Summa Gerhardi n. 135.

bohatstvím překonán. Neb aby se měšťan stal vladykou, k tomu nepotřeboval žádného obdarování; každý svobodný muž jmenoval se po svém obydlí a volil si erb, nepotřebuje k tomu obdarování královského. Od 11. neb 12 století ovšem se stávalo, že kníže nevolníka učinil svobodným a urozeným, ale to se stávalo u poddaných, a nikoliv u lidí městského stavu. Naproti tomu, nedostal se nikdo do stavu panského (až do r. 1420) bez svolení královského. Tak je na př. známo, že král Václav Jiru z Roztok pánem jmenoval a jeho erb polepšil, avšak to se stalo za nemalé zásluhy. Bylať zajisté propast mezi panským a vladyckým stavem tak veliká, že ji i bohatý vladyka snadno nepřekročil.

Jestliže se stávalo, že měšťan vstoupil do vladyckého stavu, stávalo se též naopak, že *zeman ocitl se v městě* mezi měšťany a snad také se stávalo, že *členové panského sklesli do vladyckého stavu.* Věc tato jest však ještě nevysvětlitelna. Jisto jest, že s bohatými velmoži, jako byli Vítkovci, Drslavci, páni ze Strakonic, měli zemané stejné erby, což z pravidla svědčívá o téže krvi; než je přece s podivením, že držitel dvorce Prochodu u Hluboké má týž erb, jako první popravce po králi (pan z Rožemberka), že mnozí zemané na Plzeňsku mají týž erb, jako bohatý pán a držitel hradů Skály, Švihova a Rabí. Vykládalo se to tak ku př. u Černínů, že pro chudobu svou sklesli do stavu vladyckého, ale pokud je známo, měli ode dávna Chuděnice s několika vesnicemi, a tedy takové jmění, jako mnohý pán. Třebas došlo k takovému sklesnutí v 13. nebo 14. století, nikdy se nestalo v 15. st. Boreš z Oseka ze slavné rodiny panské, bojoval l. 1434 u Lipan pro chudobu pěšky a přece rod jeho zůstal v stavu panském do vymření. Stejnost erbů tedy u panských a vladyckých rodin dnes nelze vyložiti. Není-li tu sklesnutí aneb ochuzení, mohly býti příčiny všelijaké. Ku př. služebník nosil na svém štítě znamení svého pána a ponechal si je na památku, změniv barvy. Nemanželský syn snad měl po svém otci erb, což však je jen chabá domněnka, neb Mikuláš kníže Opavský neměl po svém otci ani lva, ani orlice. Lze tuto stejnost erbův také tak vyložiti, že někteří ze zemanův stali se skrze přízeň panovníkův neb z jiných příčin hodnostáři (comites, suppani), hodnost se stala dědičnou, ale vědomí společné krve s některými vladykami přece nevymizelo.

Lze se domnívati, že mnozí z vladyk schudli a chytili se městské živnosti. Z 15. století, kdy tedy pýcha urozeností byla již vyvinuta, zůstal nám zajímavý doklad. Alexander neb Leksa Kšelský z Chrastu ujal asi l. 1465 manský dvůr v Chrastu (u Čes. Brodu), na němž l. 1486 Kateřině z Rataj manželce věnoval. L. 1490 učinil poslední pořízení, v němž ustanovil o svém synovi, »aby se k svému dobrému a poctivému v škole vedl a učil dále, jakož by se poručníkům vidělo, tak aby byl opatřen,

ať by mohl na světě živnost míti buď řemeslem neb kterýmkoli jiným obchodem; to buď při jich opatrnosti.[2])

Železná nutnost byla nejednou příčinou, že se šlechtičny doměst vdávaly. Na hradě Homberce u Mírošova seděla rodina, jež pocházela bezpochyby ze schudlé větve rodu, k němuž patřívali Zajícové z Valdeka a Hazemburka a pp. ze Šelmberka. Ve 14. století měli Homberk s několika chudými vískami čtyři bratří. Nejstarší z nich měl dva syny a tři dcery. Z těchto vdal jednu za nebohatého zemana, druhou za nápravníka a třetí za koláře v Plzni.[3]) Lépe byla zaopatřena Eliška Bradáčka z Toušeně, jež byla manželkou Jana Jandy, erckaféře na Kutných horách a l. 1518 vdovou.[4]) Jan a Vilém bratří Těšetínští z Těšetin vdali před r. 1538 sestru svou Kateřinu za Vácslava řezníka ze Strážova a dali po ní 10 kop věna.[5]) L. 1560 zemřela Anna Sobkovna z Jezera, manželka Jana Kamenického, úředníka na Proseči a pochována v Ústrašíně.[6]) Jiřík a Vít, bratří Krakovští z Kolovrat, stavu panského (1541 atd.), sklesli v úplnou chudobu, protože je strýc jich a poručník o vše jmění připravil. Markétu, dceru jednoho z nich, uloudil l. 1564 Jan, syn Zahrádky, zámečníka Kutnohorského a oddal se s ní k manželství. Táž slove l. 1581 Markéta Petrovská z Kolovrat[7]) vdavši se za schudlého zemana, po němž bydlela s dětmi v Novém městě Pražském. L. 1621 ženil se Pavel, syn n. Mikuláše Cipryana z městečka Borotína s Annou, dcerou urozeného Jindřicha Doudlebského z Doudleb na Chýškách.[8])

Pýcha, že byl někdo urozeným, pochází asi z nejstarších dob, kdy vladyka s opovržením hleděl na chlapa, který vykonával těžké práce, ovšem však že není dokladův pro malý počet zřídel. Není však divu, že se vladyka honosil svým urozením a svou svobodou, kterou se vynášel nad chlapa. Proto mu bylo největší urážkou, když jej někdo nazýval chlapem a tím se dopustil tak zvaného nářku chlapství. Toli se stalo, bylo uraženému pečovati o to, aby byl opatřen na poctivosti a poněvadž byl ten nářek velmi těžkým obviněním, vyhražen býval soudu nejvyššího hofmistra. Tak se stalo (1406, 17. prosince), že Jan Krušina z Lichtenburka, purkrabě Praž. hofmistr a hejtman Svídnický sročil Otíka Zibotu z Petrovic s Janem Kocem z Dobrše, jehož byl onen chlapem nazval,[9]) a to »jakožto nejvyšší

[2]) Nejstarší kniha městská v Českém Brodě
[3]) Arch. Český I. 186.
[4]) Arch. Český XIX. 435.
[5]) Reg. obeslání kom. soudu 1538 A 14.
[6]) Soupis Pelhřimovska 282.
[7]) Dačického Paměti I. 144, Reg. komor. svěd. 16 G. f. 36.
[8]) Matr. Jistebnické. — Není snad přirozená dcera?
[9]) DZ. 62. K 2. Opis 16. století, avšak nic nesvědčí proti pravosti. Krušina byl v l. 1403—1407 hofmistrem a v týchž letech i hejt-

úředník země České«. Při tom ovšem ukázali Jan a bratří jeho před Otíkem a mnoho »dobrými« své čtyři štíty a erby po dědu a bábě, »jakž toho v zemi právo a obyčej jest. Tím se »vyvedli« a uznáni za dobré a urozené vladyky úplně.

Před krále ta věc nepřišla, poněvadž byl tehdá na Žebráce, ale když nedávno před tím (asi r. 1405) Vaník z Vyhnanic seděním na Skřipli nařekl Kunše z Olbramovic veřejně, že není urozený, smířil je král před svou osobou a nalezl, že pochází Kuneš z rodu vladyckého a je muž urozený.[10]) Stávalo se i, že takový vývod neb vyvedení stávalo se před nejv. maršálkem buď že to bylo jeho věcí aneb že naň bylo od krále podáno. L. 1417 dne 4. června konal se vývod před Jindřichem z Lipého, maršálkem, jenž k tomu pozval tři pány a místopurkrabě hradu Pražského. Jan ze Smiřic stoje s otcem svým, přirozenými přátely a jinými mnohými ukázal své čtyry klénoty a štíty přirozené po předcích svých a přátelé jeho dotvrdili toho přísežně, tak že provedl Jan, že ode všech čtyř štítův jest dobře urozený.[11]) Těchto vývodův dotýká se i Chelčický takto: Lidé plní pýchy o čest tohoto světa i o zboží bojovali a mnoho krev prolévali, aby sedali ve šraňcích vyvodíce urození své čtyřmi kouty, aby dva dědy a dvě bábě ukázali, urozené vladyky po otci, i po mateři. Pakli neukáže těch čtyř koutův, tedy není dobrý, ale chlap, a ten, jenžto jest dobrý, nechce s nimi sedati na šraňcích jako s hubeným.«

I v potemních dobách 15. stol. jsou doklady, že ukazovány vývody — Stanislav a Petr bratří (Cikánové) ze Slupska žalovali u Přemka knížete Osvětimského, že byli nařčeni chlapstvím. Na roce určeném položili svůj erb, tři klíčky v modrém poli. Pak dva přísahali, že jsou jejich strýcové. Potom položili druhý erb (matčin), třetí erb po bábě a čtvrtý erb po mateři (totiž matce mateře) a vždy přísahali ti, kteříž s nimi byli příbuzní. Tím dokázali čtyřkoutní rytířství a kníže je vyhlásil (1461, 27. ledna) za zachovalé panoše.[12]) Hynek z Prusinovic a Potštatu byv zhaněn od Matouše ze Šternberka a z Lukova, vznesl to na krále, jenž toho podal na purkrabě Pražského, hofmistra a maršálka. Když před nimi Hynek ukázal čtyry štíty, přijal to Matouš od něho za vývod a o to se s ním smluvil.[13])

Nářky chlapství vyskytují se i později, ale vedle toho také nadávky rozmanité na zlehčení rodu namířené. Petr Do-

---

manem Svídnickým. Jan Koc a bratří jeho Vyntíř a Přibík, kteří se mu před hofmistrem za přátele postavili, připomínají se v l. 1390—1435. Byli synové Petra Kocíka z manželky Anny.

[10]) Kopiář Přemyšlovský f. 95.

[11]) Paprocký o st. pan. 307—308.

[12]) Paprockého zrcadlo l. 324—325.

[13]) Tamže 275 Janovi Geraltovskému z Geraltovic potvrzen (1573 1. srpna) list Přemka, knížete Osvětimského na vývod rodu jeho (Rej. královská ve Vídni).

břenský mluvil l. 1540 o Albrechtovi Bukůvkovi z Bukůvky na zámku Lipnici, že jest tatarský bič a když byl optán, co to míní, řekl, že jest na Moravě jakési přísloví, kdo jest nový zeman, že jest tatarský bič. Ale mýlil se patrně, neb Bukůvkové měli předky od 14. století tak dobře, jako Dobřenští. Oldřich Radkovec z Mirovic nařekl Jindřicha ze Švamberka v příčině urozenosti a to hanlivými řečmi. Odsouzen, aby odprosil.[14])

Že se panský stav vynášel nad vladyckým neb rytířským jest samo zřejmo, protože se domohl ode dávna znamenitých svobod, o něž se později se stavem vladyckým aspoň z části dělil. Panský sněm v Olomouci (1490, 6. ledna) ohražoval se proti tomu, aby nepokojný a svárlivý Petr Haugvic z Biskupic kryl své listy poselací pečetí (to jest zavíral je pečetí přitištěnou). Usnesení jeho bylo, že »páni starodávný obyčej v tom míti chtí, aby rytířstvo proti pánům té pýchy nevedli — — poněvadž prvé toho v zemi nebývalo — — — neb ač v které zemi ten obyčej jest, že pečetí rytířstvo kryje, a (ale) v této zemi toho není«. Sice však týž panský sněm také vážnost rytířstva chránil, zapovídaje Petrovi, aby Petr je jakožto stav od králův vysazený ani slovy ani listy nezlehčoval.

O něco málo později usnesl se týž sněm, aby zmáhající se surovost, vznikající šeredným a škodným haněním zběhlým mezi pány a rytíři, byla stavována, poněvadž páni bývajíce tím zaneprázdňováni, nemohli slyšeti spravedlivostí i chudých i bohatých. Usneseno, že kdo by jiného zrádcoval a jinak toho provésti nemohl, než jen tím, že to slyšel, aby zhaněného odprosil výslovně toho na sobě nechávaje, že vhrdlo lhal, avšak po té odprose aby byl vzat v kázeň, čtyři neděle ve věži seděl, a od věže a co bylo nákladův na tom, zaplatil.[14])

Vynášení rodu nad rod objevuje se v staročeské společnosti stále, při nejmenším nářky — »jsem lepší než ty«, aneb »nejsi tak dobrý jako já«. Jistě by velmi bavilo, kdybychom znali podrobně při Jiřího z Kunštatu a z Poděbrad, zprávce království s Janem Tovačovským z Cimburka, hejtmanem mark. Moravského (1457) o starožitnosti rodu, jíž se Balbin dotýká.[16]) Šlo při tom bezpochyby o přednost jednoho před druhým a zprávce království před hejtmanem zemským.

Aleš ze Šternberka pohrdlivě pohlížel na Nikolaje držitele Hasišteina snad maje v paměti, že jeden jeho strýc býval purkrabí, druhý vesnickým farářem a otec sám pocházel z vesničky Újezda u Lipého, neb napsal o něm (1449), když se mu jeho jed-

---

[14]) Reliq. tab. I. 263, Balbini Tabularium 72.
[15]) Brandl Lib. cit. V. 205, 220.
[16]) Tabularium 72.

nání znelíbilo: »neb vieš pane dávní přislovie, žeť z bláta muškát nebude.«[17])

Jan Černčický z Kácova (žil 1481—1527) mluvil k Petrovi Adršpachovi z Náchoda (žil 1489—1527,) že měl (Jan) lepšího otce a sám že jest lepší ode všech čtyř štítův nežli Petr, a mateř také že měl lepší. Petr pohnav jej proto do zemského soudu, žádal aby to provedl. Tu Jan okázal svědomí, otci Petrovu na jeho cti utrhavé a co se mateře dotýče, pověděl, že jeho máti jsouc šlechtična a panského stavu, byla lepší než máti Petrova, která byla stavu vladyckého; k tomuto Petr neodmlouval, ale v příčině dotčeného svědomí odpíral řka, že svědčí řeč slyšenou. Páni dali sice Janovi v příčině mateře za právo, ale vzali jej ve svou kázeň, protože svědomí na cti utrhavé neprovedl.[18])

Zajímavo je, co páni z Fulšteina prodělali pří v příčině urozenosti. Jindřich a Jiří bratří Supové z Fulšteina, Vilém, Václav a Jan bratří Fulšteinové ze Slavkova a na Studénce vložili (1495) odpor ve desky zemské knížectví krnovského, protože úředníci vložili Janovi Vladěnínskému titul z Fulšteina, jehož Mikuláš strýc jich deskami neužíval, píše se z Vladěnína, a bránili se tomu, davše mluviti, že o tom neslýchali, aniž vědí, že by Vladěnínští (a Bílovští) byli jim strýci krví. [19])

Protože Jan Bílovský a bratr jeho Václav pohnali Václava Slavkovského k tomu odporu do soudu zemského Opavského, nalezl o tom Zikmund, syn krále Kazimíra, kníže Opavský, (1504, 1. července), že se Bílovští při titulu z Fulšteina zůstavují, a Václav maje věděti, že odporu svého má dokázati, a že ho nedokázal, odsouzen, aby jej vymazal.[20]) Když Hynek ze Zvole nařekl Jiříka z Fulšteina, že není starožit. rodu panského, srovnal je (1496) Kazimír kníže Těšinský, oznámiv, že králové, knížata a páni mají Jiříka za pána a měli předky jeho za pány, což mu pojednou i Hynek přiznati musil.[21]) Augustin Šip nařekl Jiříka Supa z Fulšteina, že není starožit. rodu panského, (1504). Po smlouvě mezi nimi učiněné musil odprositi.[22]) Ale Fulšteinové se také pyšnili, že není krále v Polště, pro kterého by některý Herburt hrdla dáti neměl.[23])

Jan Tetour z Tetova mluvil o Janovi Býchorském z Raškovic, že tento rodu svého neprokáže od 30 let a že se tře nad

[17]) Arch. Český II. 40.

[18]) Reliq. tab. I. 205—206. Matky jich nejsou známy. Manželka Janova byla stavu vladyckého, Petrova nového stavu panského.

[19]) Dsky Krnovské.

[20]) Kapras, Dsky zemské Op. 155.

[21]) Paprockého Zrcadlo 409.

[22]) Tamže 447.

[23]) Tamže 407.

starší rody než jest sám (1518). To asi bylo příčinou, že Býchorský dal hledati ve dskách zemských po rejstřících a kde byla řeč o jeho předcích, dal si je opsati.[24]) Tetcur shledávaje, že vyhledali Býchorskému paměti až do r. 1448 přivolil l. 1524 ke smlouvě.[25])

Jan Planknár z Kynšperka na Vladislavi měl před králem při s Janem Stošem z Kounic na Životicích, protože jeden druhého na urozenosti zlehčovali. Stoš řekl k Planknárovi z jakési nechuti: »Ty nejsi z těch Planknářův, kteříž jsou v kraji Loketském, neb jsi nový zeman,« načež mu odpověděl Planknár: »Ale ty také nejsi starý, ale nový pán.« Král nařídil k rozeznání té věci komisaře a jim přidáni přátelé z obou stran. Nález královský vydán (1537), že Stoš přinesl svědomí od soudu markr. Moravské, že jest pánem z obou rodičův; a tolikéž ukázal Planknár osm štítův svých po dědech a pradědech, a proto každý zůstaven při svém starožitném stavu.[26]) Nějaký čas potom (1548) nepohodl se jiný Planknár, totiž Vácslav podkomoří s Jiřím Žabkou z Limberka, místokancléřem, čtyři léta před tím do stavu panského přijatým, o starožitnosti jich rodův. Uznáni oba po vývodech učiněných za členy rodův starožitných.[27])

Arnošt Jilemnický z Újezda a z Kunic, pocházel ze starého rodu erbu lekna, jehož členové někteří pokládáni za osoby panského stavu, kdežto Újezdečtí dlouho nebyli pokládáni za pány, až jim teprve stav panský obnoven. Když král učinil Arnošta soudcem zemským a poručil mu zasednouti, on zasedávaje byl toho žádostiv, aby seděl »po letech starších« (t. j. podle věku svého); když pak se tomu Adam ze Šternberka a Vilém z Valdšteina na Rychemburce na odpor stavěli, tvrdíce, že Arnošt teprve l. 1512 mezi pány byl přijat, a že má proto, ač věkem starší, po nich sedati, vznesl Arnošt tu věc na krále. Po dlouhém řečnění a ukazování průvodův vydán nález (1546), že Arnošt nedokázal, aby předkové jeho, ani děd, stavu panského užívali, a proto aby se k oběma a jiným pánům (jako starožitného rodu panského) podle vyměřeného řádu o sedání zachoval.[28]) Ještě tužší nežli tento byl spor, kterýž měl Vilém z Rožemberka se syny Jindřicha, purkrabí Míšenského a pána z Plavna o přednost rodu, protože předkové onoho měli přední místo (hned po pravé ruce králi) v soudu, také zřízením zemským vyměřené, kdežto Plavenský se honosil, že jest říšským knížetem. Poněvadž

---

[24]) Jsou uloženy ve DZ. 250 L 2. Nejstarší z nich Rel. tab. II. 212, 267, 368.

[25]) Arch. Český XIX. 432.

[26]) Dsky zemské 45. F 24. Paprockého o st. ryt. 154. Zrcadlo l. 414.

[27]) Balbini Tabularium 72.

[28]) Otištěno v ČČ. M. 1846.

ta věc l. 1555 přátelským spůsobem porovnána býti nemohla, potázal se král se mnohými pány a vypověděl l. 1556 dne 15. května, že se Vilém jakožto vladař podle svých starodávných svobod při svém místě v soudu zůstavuje.[29])

V Čechách žili v 16. století potomci M. Benedikta, řečeného Ried († 1534), jenž byl králem Vladislavem erbem obdařen, aby se psal Ret z Pístova. Zdali byl on neb potomci jeho přijati do stavu vladyckého, není známo, poněvadž staré desky shořely. Ale že to byla nová šlechta, ještě se dlouho pamatovalo a jestli se to zapomnělo, obnovena památka toho, když byl (1594, 25. července) Janovi Retovi z Pístova erb jeho skrze císaře Rudolfa potvrzen.[30]) O tom také zvěděli Prokop, Albrecht, Karel a Adam bratří Čabeličtí z Soutic, kteří znali předky své stavu vladyckého až do dob krále Václava.[31]) Když si Ret l. 1592 namlouval Bechyňku s nimi spřízněnou, požádali Čabeličtí Jana Míčana z Klinšteina, aby dal vyhledati při dskách zemských, jeli Ret do stavu přijat, což Bartl, služebník Míčanův, Retovi za tepla pověděl. Ret si o to důtklivě dopisoval s nimi (d. v Bechyni v pátek po sv. Bernartu) a napsal mezi jiným, že neuznává, aby to z příbuzenství krve, poněvadž panna má bližší a krevní strýce své, nežli oni, učinili, ale že to učinili pro nějaký zisk svůj, který je potomně může zmýliti; a kdyby byla panna na strýce své toho podala, byli by chtěli věděti, s kým se přízniti mají, jak starožitného rodu Ret jest, jaké je jeho chování a tak by se žádnému, ani Čabelickým nebylo potřebí se o něho starati.« Doložil pak: »Vězte o tom, kdybych s vámi o provozování stavu rytířského a rodu starožitnosti před J. J. M. M. pány a vladykami na plném soudu zemském co činiti měl, jestliže bych neprokázal starožitnějšího rodu po předcích svých nežli vy, tehdá prokáži bohdá tak starožitného rodu po meči, že sem jako vy a vám po meči i po přeslici ve všem rovnej.«[32])

Petr Hájek z Robčic byl l. 1534 dne 1. ledna erbem a heslem skrze královský majestát nadán a bezpochyby přijat od sněmu do stavu vladyckého, tak že byl jako »novopečený« rytíř. To mu také Jan Malovec z Pacova l. 1563 vytýkal, když se pro nepatrnou věc hádali řka: »Vhrdlo lžeš, zvyjebaný charváte a chlape erbovný«.[33])

Pýcha urozenosti byla příčinou, že kdo mohl, domáhal se stavu panského. Až do r. 1440 záviselo to tušim jen na králi, ale po r. 1440 vzrůstala moc stavovská tak, že král sice mohl povýšiti do panského stavu, ale má-li kdo tam patřiti, roz-

---

[29]) Břežanův, Vilém.
[30]) Reg. královská 12 l. 311.
[31]) Rkps. knihovny Pražské XVII. D 34.
[32]) DZ menší 25. J 6.
[33]) Reg. král. ve Vídni, Reg. 18 F k s. S 1.

hodováno stavem samým až tak zvaným přijetím. Císař Bedřich povýšil několik vladyk do panského stavu, což v Čechách buď mlčky neb přijetím schváleno. Ze starých vladyckých rodin postoupili až do roku 1534 v panský stav Tunklové z Brníčka, z Fulšteina, Samuelové z Hrádku, Kafuňkové a Slavatové z Chlumu, Špetlové a Ryzemberští z Janovic, z Jenšteina, Kostkové z Postupic, Krajířové z Krajku, z Lobkovic, z Miletínka, Firšicové z Nabdína, z Rabšteina, Dobrohostové z Ronšperka, Lickové z Ryzemburka, ze Smiřic, Zmrzlíkové ze Svojšína, z Veitmile a jiní, kteří se přistěhovali z Němec jako páni a byli do stavu přijati. U některých z nich lze to dokázati listy císařskými, u většiny ale není známo, kdy užili panského stavu.

Tunklové z Brníčka pokládali se za osoby panského stavu, ačkoliv se v pamětech o nich z l. 1398—1447 známky toho ani na Moravě, ani ve Slezsku nenacházejí. Vynikajícími osobami stali se teprve v polovici 15. st., když nabyli Brníčka a Zábřeha. K prosbě Jošta, biskupa Vratislavského potvrdil císař Bedřich (1465, 3. května) Janovi a Jiří Tunklům jich starý stav panský, jehož prý předkové jich neužívali.[34]) Avšak páni na Moravě nevěděli nic o jich starém stavu panském, zejména pak, když měl Jiří Tunkl při o řeč hanlivou, mluveno k němu od pánův, že o jeho starodávním panství nepamatují ani, by to kdy bylo, a že mu jest potřebí v tom se opatřiti, neb kdyby přišlo a páni měli do stolic sazeni býti, že by mohl z rozkázání panského od komorníka zmatek míti.[35]) Teprve l. 1480 přijati do panského stavu »na žádné listy, ani na které starodávné panství, než z dobré vůle.«[36])

Beneš z Veitmile, pán té doby velmi vážený, domohl se stavu panského tím, že předložil císaři Bedřichovi a králi Vladislavovi neznámý list císaře Karla IV., kterým se dával předku jeho takový titul, jako se dával osobám stavu panského. Císař uznav to, vyhlásil Beneše a jeho příbuzné (bez Krabicův) za pány Římské říše a král Vladislav potvrdil toho (1475) i pro království České.[37]) Od stavův pak přijat l. 1479.[38])

Jak již dříve řečeno, byly mnohé rodiny, kteréž nosily týž štít, jako některé rodiny stavu panského. O některých lze za to míti, že byly s nimi stejné krve a že sklesly do stavu rytířského tím, že schudly a pak nebyly sázeny do soudu zemského, což ve 14. a části 15. století bylo známkou panského stavu. Ty se po-

---

[34]) Lichnovský, Gesch., des Hauses Habsburg VIII., Reg. Bedřichova Q 43.

[35]) Lib. cit. ed Brandl Olom. V. 21.

[36]) Demuth. Gesch. der Landtafeln 37.

[37]) Paprocký o st. pan. 342, Břežan ve vývodu pp. z Veitmile.

[38]) Balbini Tabularium 77.

zději domáhaly panského stavu vlastně jeho obnovení a uznání nepatřičným způsobem, čili podvodem.

Stošové z Kounic majíce na štítě dvě lekna nosili tehdy týž štít jako z Újezdce a z Kunic, z Rychnova, z Martinic, z Kácova a z Talmberka. Někteří předkové byli již ve 13. stol. ve vysokých důstojnostech a jeden z nich sedal na soudu zemském, z čehož lze souditi, že zůstávali v panském stavu. Stošové dostavše se do Opavska a Slezska seděli na drobných statcích. Buď pamatovali, že pocházeli z panského rodu, aneb se toho domýšleli, poněvadž někteří erbu leken byli stavu panského; aby tedy dokázali, padělali rýmované vypravování, že předek jich, zakladatel kláštera Kounického a bratr jeho, »tesť morkrabě Moravského« vtrhli do Rakous s mnohým lidem válečným, dobyli Vídně a vévodu zabili a t. d.[39]) Kromě toho padělali list Zikmunda, císaře (1436, 7. června) potvrzující list krále Václavův (1400, 2. srpna), že páni z Újezdce erbu dvou leken jsou »páni od země přijatí« a v »panských stolicích sedali« a Hanuš Stoš jinak Kapusta z Medlic jest jejich erbovní strýc.[40]) Též si zjednali svědomí, buď pravá, neb nepravá, že Stošové se připomínají v starých listech, jako comites, [41]) zejména i kláštera Henrychovského. To vše se stalo v druhé polovici 15. století, když někteří z nich nabyli nových statkův. Průvody svými dovedli toho před stavy Moravskými, že byli ve stav panský vpuštěni. Již l. 1537, vyhrál Jan Stoš Životický při svou s Planknarem, totiž že jest osoba stavu panského, jak již svrchu psáno.

Rychnovští z Rychnova pocházeli z téhož rodu, jako Stošové. Že jich předkové 13. století byli panského stavu, o tom nelze pochybovati, a zejména to platí o Oldřichovi z Drnholce (1267—1273), jenž byl hejtmanem v Korutanech a »královým zetěm«.[42]) Stav jich panský uznáván ještě l. 1391, když Jetřich z Rychnova zasedl do soudu zemského,[43]) avšak v pozdějších dobách pochybovalo se o stavu jich panském a to snad proto, že Rychnovští pramálo zasahovali do veřejných běhův. Nicméně počítají se v tituláři l. 1534 vydaném ke stavu panskému, kterým však nedodělávali si vážnosti, protože drželi od té doby, co Rychnov prodali, jen drobné statky. Aby tedy dokázali, že stav jich panský jest prastarý a nad jiné vzácný, padělán jest majestát nedatovaný, jímž král Václav vyznává, že Bedřich Jozue Rychnovský z Rychnova ukázal před ním majestát

---

[39]) Font. r. Boh. III. 243. Paprocký o st. pan. 285. Tento padělek pochází od větve jich, která se psala později jen z Kounic; ostatní Stošové odvozovali se ze Slezského rodu.

[40]) Paprocký o st. pan. 294. Léta panování Václava souhlasí s pravdou, u Zikmundových jsou odchylky.

[41]) Tamže str. 292—296.

[42]) Font. r. Boh. III. 315.

[43]) Arch. Český II. 351.

r. 1088, jímž Vojtěch Rychnovský vyhlášen za pána, kterýž i potvrzuje a panství Rychnovskému taková práva dává, kterých žádný pán v Čechách neměl.[44])

J a n k o v š t í z V l a š i m ě pocházeli z rodu, jenž nosíval na štítě černou orlici, jako měli i páni ze Žirotína, jsouce stavu panského. Pozbyvše Vlašimě, měli jen drobné statky a uchýlili se v 15. století na Moravu. Tu byli, jak se zdá, ještě l. 1440 v panském stavu.[45]) V listu d. 1511, 14. září jest Jindřich Jankovský mezi osobami vladyckého stavu.[46]) Ale právě týž Jindřich připovídal se ke stavu panskému, když Jan z Lomnice, hejtman Moravský († 1515) při sněmu panském kázal vystoupiti těm, kteří by nebyli stavu panského, Jindřich tam ostal a dokázal před sněmem, že jest panského stavu, což si synové jeho Jan, Petr, Mikuláš a Hynek l. 1520 svědomím pověřiti dali. K jich prosbě i král Ludvík (1522, 2. srpna) uznal, že dokázali pánský stav a poručil je za pány míti.[47]) Jak to dokázali, není známo, snad tím, co je psáno v poznámce poslední.[47])

Nejhrubší padělky byly ty, jimiž se V c h y n š t í domohli panského stavu, avšak udělány tak, jakoby byli Vchynští a Tetourové prvotně jeden rod, jenž byl na počátku 14. st. do panského stavu vyzdvižen.

V Míšensku žil již ve 14. století rytířský rod, jenž se zval po Tetově a měl později příjmení Tetauer v. Tetau, což se česky Tetour z Tetova pronášelo. Do Čech se dostal první Kunc, drže l. 1440 Nejdek. Současně žil Opl (1463), a okolo l. 1473 žilo v Čechách šest bratří Tetourův. Odtud žili někteří v Čechách a jiní na Moravě. Předek těchto byl Vilém, jenž obdržel od krále Matyáše za své služby Zlín (1485), klášter Hradiště a Kyjov a později koupil Malenovice (1492). Potomci jeho Václav a Jan povýšeni majestátem l. 1549, 28. září do panského stavu král. Českého a zemí přivtělených, při čemž i jejich erb (prvotně štít zubovitě rozdělený, potom tři vlčí zuby) polepšen a rozhojněn.[48])

Panský stav se nijak nevztahoval na české Tetoury, kteří i potom zůstávali v rytířském stavu. Z těch nabyl Jan T. z T. před r. 1560 statku Zátvora, a zemřel před r. 1577. Poručníkem sirotkův zůstalých byl Radslav ze Vchynic na Petrovicích a vložil t. r. 8. března statek Zátvor ve dsky zemské.[49]) Jest to první zpráva, jež svědčí o styku obou rodin. Podobnost erbu

---

[44]) Paprocký o st. pan. 302.

[45]) Arch. Český X. 256.

[46]) Arch. Český X. 411.

[47]) Paprockého Zrcadlo 154, též arch. musejní. Páni z Vlašimě pokládají se l. 1480 za panský rod starodávný, ale byli to tuším Jenšteinští (Demuth. Gesch. der Landtafeln 37.).

[48]) Reg. královská 285. p. 158 v c. k. šlechtickém arch.

[49]) Dsky zemské 89. C 2.

vzbudila bezpochyby v obou domnění, že jsou jedné krve a jednoho rodu. Z pozdějších listův jde na jevo, že Radslav navázal styky se třemi Tetoury. První z nich Karel byl rytířem řádu sv. Jana a téhož řádu komendatorem napřed v Reichenpachu a Goldperce a pak v Mailperce (1602). Ten byl rytířského stavu. Druhým byl Václav z panské pošlosti na Moravě, jenž měl Světlov a zemřel před r. 1600. Třetím byl Zdeněk odjinud neznámý. Ti tři, Radslav a strýc jeho Jaroslav podali do kanceláře dvorské doklady o domnělém společném původu obou rodin a dávném jich panském stavu, prosíce za jich potvrzení.

Úmyslem Radslavovým při podání těchto dokladův bylo dosíci panského stavu starožitných rodův. Pravdě je podobno, že by byl Radslav, jsa bohatstvím povýšen nad většinu pánův, byl přijat na sněmě za pána, kdyby byl za to žádal, ale předně to bylo vždy nejisté a na dobré vůli a přízni panstva závislé a za druhé, byť i prošlo, nově přijatí páni byli povinni po tři pokolení sedati kdekoliv při sněmích, soudech a sjezdech, až po pánech starožitných rodin. Ty a takové ohledy způsobily to, že mu bylo velevítáno, když mu byly dány listinné důkazy, že Vchynští a Tetourové byli jednoho rodu a že tito měli panský stav již r. 1326. K provedení toho důkazu ovšem bylo potřebí padělati několik listin. Obyčejem bývalo ty a takové padělky opsati na jeden list a tento vidimovati od osob, které písemnictví nic nerozumějíce, potvrdili, že viděli originály neporušené, a že opis jest slovo od slova věrně opsán. Královské kanceláři pak patřilo opis předložený prozkoumati, což se zevrubně nedálo, protože zkoušejícím vadila neznalost starého písemnictví a dřevních řádův a ze starých rejster královských nemohli se o pravosti předložených opisův přesvědčiti, protože tyto drahocenné knihy přišly na zmar. Rádslav však předložil »prvopisy«.

Kdo předložené listiny padělal aneb kdo byl toho příčinou, nelze ani tušiti. Podle zásady, cui prodest, mohlo by se souditi, že vyšly i od těch i od oněch; neb Tetourové mohli velice o to státi, aby se mohli jako krevní strýcové připovídati k dědictví, kdyby bohatý rod Vchynských vyhasl. Radslavovi pak šlo o to, aby byl pánem starožitného rodu. Radslav ovšem vše zaplatil a bezpochyby o padělání věděl.

Královské kanceláři předloženy domnělé originály krále Jana (1326, ale má býti 1316, 13. dubna), krále Václava IV. (1415, 6. června), markrabě Jošta (1402, 20. prosince), krále Jiří (1459, 3. ledna), krále Kazimíra (1459, v pátek před sv. Tomášem?), krále Vladislava (1482, 8. března) a krále Ludvíka (1522, 17. října). Padělavatel hleděl všude k tomu poukazovati, že Vchynští nejsou rodinou o sobě, nýbrž že jsou pošlosti Tetourův a tudíž mají jisté právo k panskému stavu. Podle všelijakých pamětí 16. st., jak je kde našel, sestavil si znění listův, datování

si vybral ze starých listův pravých, osobností, kterých potřeboval do svých listův, nalezl buď v pravých listech aneb (jak se dálo po větší stránce) si je zhola vymyslil.

Ve všech listech zaráží to ustavičné zmiňování panského stavu. V starých dobách 14. a 15. st. přece věděli páni velmi dobře, kteří rodové jsou panského stavu; neb jich přece nebylo tolik, aby se to nemohlo věděti. V Praze scházívali se při dvoře královském, o sněmích a soudech, tak že se všichni osobně mezi sebou znali. Karla IV. doprovázíval dav panstva na jeho cestách, jmenují se v četných jeho listech jako svědkové, avšak nikde nesetkáváme se s příjmením domnělých Tetourův stavu panského. Jsou nám známa jména soudcův, jak sedali na zemském a dvorském soudě, též jména těch, kteří bývali na panských sněmích v Brně a Olomouci; střídají se tu zajisté všechny panské rodiny, ale nikde není psán nějaký Tetour, což by přece býti mělo, kdyby byl l. 1316 stav panský přiznán. Kromě obsahu, zejmena vymyšlených osob, svědčí i úprava, že to jsou padělky.

Na kanceláři zkoušely se doklady nedbale a l. 1596, 21. března, vydán majestát, jimž Vchynským a Tetourům potvrzen panský stav, dokázaný nejen osobami nejvěrohodnějšími, nýbrž i prvopisy, tyto pak výslovně potvrzeny a Vchynským dopuštěno, aby se psali ze Vchynic a z Tetova.[50]) Věc tato způsobila velké vzrušeni v stavu panském. Starší páni pamatovali přece, že Vchynští bývali ode dávna v rytířském stavu, a bylo jim asi s podivením, že se najednou vyskytlo několik vzácných listův, o nichž se před tím nic nevědělo. Více ještě vážilo, že tím podlomena starodávná zvyklost, přijímati osoby do panského stavu. Páni vznesli tu věc stížně na císaře a volili výbor k vedení práva proti Vchynským (1605), přišlo pak vedení při mocně na osobu královskou, jíž vypověděno (1611, 11. března), že je Radslav v právu. Panský stav se podvolil, vymínivše si toliko pro budoucnost, aby všichni, kteří by za pány přijímáni býti chtěli, byli povinni tak se chovati, jak vyměřeno jest králem Vladislavem, sice by žádný, by pak i listy na to měl, stavu panského užíti nemohl.[51]) Změnami po r. 1620 zběhlými vráceno králům starodávné jich právo, do panského stavu povyšovati.

Jak se r o d i n y s t a r o ž i t n é h o s t a v u p a n s k é h o v y v ý š o v a l y n a n o v é p á n y, toho příklad se stal, když král Ludvík dal (1523) úřad nejv. komornictví mark. Mor. Janovi z Kunovic. Páni nechtěli jej podniknouti a s ním sedati. Někteří sice králi k vůli to učinili a s ním asi dvě léta sedali, avšak protože mnozí ho nepodnikali ani na přání královo, ko-

---

[50]) Desky zemské 127. E 25, koncepty v c. k. šlecht. archivu.
[51]) Písemnosti o tom v c. k. šlechtic. arch.

nečně všechno právo stálo a nešlo. Teprve když král Ludvík v Uhřích zahynul, Jan se poděkoval a došlo k obnovení práva.[52])

Snaha starožitných rodin panských nesla se k tomu čím dále tím více, aby čistota rodu byla zachována, zejména pokládáno za neslušné, aby se člen panského stavu oženil s osobou byť sličnou a vzdělanou, která nebyla urozena po předcích. Starodávné čtyry kouty překonávány již v 16. století velkými vývody až do 16 předkův. V 17. st. pak nastala snaha u vzácných a bohatých rodin zajistiti čistotu rodu i do budoucnosti a to společným svolením, kteréž byvši potvrzeno královským majestátem, nabylo platnosti zákona. Známe svolení dvou rodin.

Bratří a strýcové z Lobkovic, totiž Kryštof Hasišteinský, Děpolt, Ladislav, Vilém starší, Zdeněk, Kryštof, Jan Mikuláš, Vilém mladší, Vácslav a Vácslav Vilém, prohlédajíce ke vzácnosti rodu svého a předků svých, učinili (1611, 28. března) s přivolením císařovým svolení takové, aby žádný z nich ani z potomkův, chtíce vstupovati v stav manželství, jiné osoby sobě za manželku nebrali, leč jen té, která by z dobrých a poctivých rodičův splozena a v řádu a stavu jim rovna aneb vzácného, starožitného rodu rytířského byla, a pakli by se který z nich v tom tak nezachoval, aby statek svůj pozemský propadl a ten na jeho nejbližší příbuzné spadl, on pak aby nikdy titule a erbu Lobkovského užívati, ani se z Lobkovic psáti nemohl, také aby se k němu žádný z rodu neznal. Konečně se zavázali, že mají potvrzení toho skrze majestát vyhledávati.[53])

Druhé svolení učinili (1629, 27. ledna) bratří a strýci z Kolovrat, totiž Hendrych, Albrecht, Zdeněk, Jáchym, Vilém Hendrych, Bohuslav, Ferdinand, Oldřich Franc, Maximilian, Jaroslav, Julius, Vilém Bedřich, Vilém, Zbyněk Leopold, Jaroslav, Albrecht a Rudolf (z pošlostí Libšteinské, Novohradské, Krakovské a Bezdružické), považujíce při sobě, že »těchto časův se nemálo nachází, že mnozí mladí lidé neohlédajíce se na vzácnost, šlechetnost a starožitnost rodův a předkův svých, též i vzácné spříznění, ledajakési dosti lehké a zle zachovalé osoby stavu městského, obcujíce předně s nimi neřádně a cizoložně, pankarty s nimi splodíce, potom teprve je sobě za manželky pojímají a berou a tudy velice starožitnost rodu svého lehčí a na sebe největší hanbu a potupu uvozují.[54]) Ujednáno, pakli by kdo nynější neb budoucí toho dopustil, aby osobu, která by nebyla prvé dobře zachovalá a nepocházela z rodův dobře

[52]) Brandl, kniha Drnovská 16.

[53]) C. k. státní arch. v Praze; Byl-li majestát na to vydán, není známo.

[54]) Tuším přemrštěno a jen asi proto položeno, aby se udala příčina smlouvy.

známých stavu panského a rytířského pojal, aby dítek jejich za bratry, strýce a přátele neměli a jim erbu a jména Kolovratského užívati nedopustili, a aby žádného nápadu neb odkazu od osob Kolovratských užiti nemohli. Císař Ferdinand II. potvrdil tohoto svolení (1634, 15. září) jako král Český.[55]) Když pak Zdeněk Novohradský z Kolovrat se oženil ok. l. 1633 ve Španělích s Eleonorou de Roxas a zdvihli se ostatní Kolovratové l. 1656 proti synovi jeho Janovi Václavovi, nechtíce ho za strýce uznávati, ujal se té věci císař sám pro zásluhy Zdenkovy a žádal arcibiskupa, aby prostředkoval. O tom stalo se pak podvolení Kolovratův dne 12. prosince a Jan Václav uznán za strýce.[56])

II. Vývody.

Připomenutí. V oddělení tomto vyskytují se často otazníky a mezery. Není to vinou spisovatelovou, nýbrž pochází z velkých nedostatkův, kteréž se ve vývodech vyskytují a z nedostatku pamětí. O rodinách panských bývá hojně pamětí, ať si se vyskytují v běžích veřejných, i soukromých, ale náhodou jest, dozvíme-li se jména manželčina, poněvadž smluv svatebních, zápisův věnných a těch a takových listův jest mnohem méně nežli jiných zápisův. Od r. 1541 jest již takových pamětí o manželkách více, protože jsou časté věnné vklady ve dskách, avšak nikoliv všech osob, které měly statky pozemské. K tomu přijde to, že se manželky schudlých pánův musejí hledati po knihách městských, což nepřemůže ani padesátiletá činnost. K tomu jest ještě připomenouti, že se nám nedostává regestářů, čili sbírek regest, jaké mají v Německu hojně a jako na př. jest sbírka, kterou učinil Chlumecký z několika archivův na Moravě. A i kdyby bylo dosti takových sbírek, jako jsou Emlerovy Zbytky desk zemských neb tištěné dsky Moravské, přece by všude se táhla jedna vada, totiž ta, že se jmenuje manželka v zápisech 13.—15. století obyčejně jen svým křestným jménem a heslo její jest vynecháno. Jsou-li pak takové obtíže při stavu panském, tím větší jsou při vladyckém, jehož členové méně vydávali písemností, nežli členové panského stavu.

Pýcha urozenosti objevuje se znamenitě ve v ý v o d e c h, totiž genealogickém důkazu, jaká krev přešla do dětí po předcích obojího pohlaví. Nyní a ve třech předcházejících stoletích dálo se tak, že důkazy sebrány z listův, zejména vkladův desk zemských a výpisův z matrik, úřad pak desk zemských maje kromě desk samých i veliké množství jiných písemností, mohl poskytnouti a také poskytoval hojně dokladův. V starých dobách však nebylo matrik a před 16. stoletím nebývalo bezpochyby také ve dskách zemských poměrně tolik vkladův jako v pozdějších dobách. Byla to doba, kde se ještě tolik nepsalo, jako v pozdějších letech a proto se hlavně pracovalo pamětí

[55]) DZ. 144, N 9, reg. král. 32 f. 593.
[56]) Arch. Rychnovský.

lidskou.[57]) Rodiči znali erby svých rodičův a předkův a přátelé jich je také znali.[58]) Snadno bylo starým lidem věděti, jakého rodu byla máti, bába po otci a bába po mateři. V rodinách pak bezpochyby pamatováno, jaké štíty měly prabáby, avšak jestliže se ta věc nezapsala, zapomenut nějaký článek aneb dva články přesmyknuty. Ty a takové staré vývody jsou tedy až do jistých mezí věrohodné, ukazujíce ovšem, jak pamatovány, avšak nikoliv jak opravdu se dál rozrod.

Vývody z posledních století jsou po většině posloupné, jmenují se tu otec a matka, dni jich narození, sňatku a úmrtí, zaměstnání a p. a tak i při dětech a všech jich potomcích, zejména i dcerách a jich manželích. Tak je ku př. sestavoval pilný Václav Břežan, avšak i činili tak starší, ovšem let vynechávajíce.[59]) Prameny k tomu byly jim kromě listův poznámky v starých knihách klášterních a částečně z pamětí starých lidí, jako se i stávalo v 17. století, že se svědectví cizích lidí dovoláváno.[60])

Pro panstvo a zemanstvo dávno minulých věkův byly cennější vývody průvodné, poněvadž se z nich seznávalo, čí krev se dostala do dětí a zejména jakého rodu byli předkové ženského pohlaví. Obyčejný býval vývod do čtyř štítův neb koutův, název tento snad byl proto, že se vytesávaly štíty matčin a bab do rohův neb koutův náhrobkův, ač se zachovaly jen ze 16. století.[61]) Avšak vyskytují se pravé, malované a vytesávané vývody průvodné i s více štíty, než čtyřmi. Vývody takové jsou pak buď výmluvné, t. j. takové, kdež poznamenáno, čí jest který štít, aneb němé, kdež se spatřují pouhé štíty, jak bude níže provedeno.

Zvláštního způsobu jsou skupiny štítův, jež se vyskytují sem a tam malované. Nejstarší toho druhu jest skupina erbův

---

[57]) Důkaz toho je ten, že po shoření desk vkládalo se v obnovené desky zemské poměrně málo písemností starých, které by byly doklady k vývodům. Někteří si ukládali tak zvané rejstříky, totiž opisy z rejstříkův ke každé knize učiněných, jako na př. Býchorští, Kaplířové, pp. z Talmberka, z nichž jen zřejmo, kde který žil, avšak posloupnosti, a příjmění manželek (jichž příjmění obyčejně v starých vkladech vynecháno), nelze z nich poznati. Mimo dsky zemské jsou dobrým zřídlem památní knihy jednotlivých rodin aneb zápisky v biblích a jiných rukopisech neb i tištěných knihách, konečně i svědomí, jež ovšem jen dokazují tolik, co si kdo svědomí dávající pamatoval.

[58]) Při důkazech, odkud krev do dětí přešla, přiváděni přátelé, kteří dosvědčovali, že ukázané erby jsou opravdu erby jmenovaných rodin. Odtud rčení, že dokázal čtyři štíty.

[59]) Na př. vývod Markvarticův.

[60]) Na př. dopis Jana staršího z Talmberka (1640, 26. května) k Heřmanovi Černínovi v arch. Hradeckém.

[61]) Z 15. st. je málo náhrobkův.

v síni hradu Hradce Jindřichova,[62]) památka němá, již nelze vyložiti. Na erby, čí jsou, lze hádati, ano i říci o některých s jistotou, čí byly, a proč tu jsou, o tom by bylo mnoho domněnek, ale nic jistého, protože není odjinud písemného průvodu. Spíše lze vyložiti skupinu erbův v paláci Píseckém,[63]) která patří k památkám výmluvným. Napsány sice na stuhách jen názvy rodin (na př. pan z rozumberka), ale jsou i názvy jednotlivých osob, jako jsou Ješek z Bozkovic, Burian Z H . . . livina, Jan z Vartmberka, Mikuláš z Lanšteina, Pavel z Jenšteina, Čeněk z Klinšteina, Zachař z Říčan, o nichž lze dokázati, že žili l. 1479, když tato síň malována.[64]) A poněvadž t. r. byla šlechta zvána na sjezd do Písku,[65]) leží na snadě domněnka, že tu jsou erby těch, kteří se u Jindřicha z Jenšteina zástavního držitele hradu Píseckého shromáždili.

Záhadná jest skupina erbův ve věži zámku Blatenského[66]) totiž: 1. Rožmitalský, 2. Kolovratský, 3. Mitrovský (Roupovský?) a 4. Šternberský na východní, 5. Švamberský, 6. Švihovský, 7. Rožemberský a 8. Berkovský na jižní, 9. Kunštatský, 10. Hradecký, 11. Gutšteinský, 12. Koldický, a 13. Veitmilárovský, na západní, 14. Vartemberský, 15. Cimburský, 16. neznámý a 17. Hazemburský na severní stěně. Že první dva svědčí Lvovi z Rožmitála († 1485), a manželce jeho Elišce z Kolovrat († 1489?), jest víře podobno, ale proč tu jsou třetí a čtvrtý erb, nemožno uhodnouti, poněvadž se ve vývodech jak Kolovratském, tak Rožmitálském nenachází vysvětlení; a kdyby se týkalo předkův Lvových, měl by tu býti erb pánův ze Strakonic, kteří byli Lvovi ujci[67]) a jichž erb byl pojat do erbu Lvova, jak

---

[60]) Na př. dopis Jana staršího z Talmberka (1640, 26. května)

[62]) Hrady IV., popis 9, vyobrazení 64.

[63]) Hrady VIII., 180.

[64]) Ješek z Boskovic žil v l. 1447—1488 (Šembera, páni z Boskovic), Burjanové erbu tří jeleních rohův žili dva, totiž Burjan z Gutšteina (1462—1488) a syn jeho Burjan († 1497), zkažený jeho přídomek lze přičísti na vrub nepaměti malířovy. Jan z Vartemberka žil jeden (1481) a byl syn Zikmunda Beršteinského († r. 1481). Mikuláš Svítáček z Landšteina a na Tuchorazi žil v l. 1454—1482 a Pavel z Jenšteina a ze Skal v l. 1444—1493 a snad déle. Čeňkové z Klinšteina byli dva, Škvorecký zemřel v l. 1480—1481, Žirotínský žil 1478—1523. Zachař Štěkenský žil ještě l. 1475 a syn jeho Mikuláš vyskytuje se teprve l. 1483 jako pán na Štěkni. Erb Berkovský s nápisem Mi.... ukazuje na Mikuláše Berku z Dubé na Hradišti 1436—1481 († r. 1486).

[65]) Arch. Český VI., 186.

[66]) J. B. Miltner, Starožitné stěnomalby ve hradě Blatenském ve Výroční zprávě c. k. gymnasia v Hradci Králové l. 1879, Hrady XI., 176—179.

[67]) Zdeněk, syn Lvův, obnovuje l. 1489 svobody Blatenských, nazývá n. Břeňka ze Strakonic svým ujcem.

je vytesán na téže věži nad branou.[68]) Namane se tu otázka,[69]) zda-li erby značí příbuzné osoby. Zeti, ovšem Lvovi, Smiřecký a Běšín tu scházejí. K erbům 5. a 7. ukazovalo by se snad tím, že Markéta z Rožmitála († 1496) vdaná byla za Jindřicha ze Švamberka (1482), jenž byl synem Lidmily Švamberské z Rožmberka; ale proč tu schází Kateřina z Pecky, matka její? Jiří z Kunštátu (erb 9.)ženil se 1450 s Johankou († 1475) sestrou Lvovou. Hádati lze tu všelijak, ale pravdy dohádati by bylo možno, kdyby bylo z 15. století tolik pamětí, jako ze 17. neb 18. Sice lze pozorovati, že tu není jediného erbu vladyckého stavu kromě Mitrovských, ač nemá-li to býti Roupovských.

O příbuzenstvu vůbec svědčí jiná skupina, která byla na Zvíkově ve světnici nad branou,[70]) a tu lze aspoň u některých uhodnouti, čí jsou, protože tu jsou osoby jmenovány. Tak hned na prvním místě »počnouc od kamen ke dveřím horním« jsou čtyry erby: 1. růže, 2. dvojnásobní, 3. troje jelení rohy a 4. Lichtenšteinský, je to tedy vývod Elišky Švamberkové, totiž:

3) Markéta z Gutšteina, † c. 1524. manželka Vokova.	4) Máti Lichtenšteinská
1) Jošt z Rožemberka, † 1539, 15. Octb.	2) Anna z Rogendorfu, † 1562, 5. Sept.

Eliška, * 1533, † 1576.
∞ Jindřich ze Švamberka, † 1574.

V okně též na té straně k pavlači byly erby 1. labuť, 2. černá orlice knížat Slezských, 3. labuť Janova, 4. erb Benignin, 5. labuť, 6. Zajícovský. Tu je nesnadná rada. Je tu erb Jana ze Švamberka předka pánův Borských a jeho manželky Benigny ze Starhenberka, ostatních však nelze uhodnouti, ačkoliv je na pomoc důkladný vývod Břežanův v arch. Třebonském.

Za oknem k velké světnici byly erby 1. Hendrychův, 2. Kateřiny z Pernšteina, 3. zase Hendrychův, 4. Alžběty z Rožemberka, 5. Šternberský, 6. Cimburský (totiž Rogendorfský.)[71]) U vývod lze je spojiti takto:

Jindřich ze Švamberka, * 1508, † 1574, 5. Febr.
∞ 1. Kateřina z Pernšteina, vdaná 1533, † 1552, 15. Octb.
2. Eliška z Rožemberka, vd. 1554, † 1576, 5. Febr., dcera Anny z Rogendorfu.[72])

Po straně okna k placu byly dva erby. Nápisy při nich

[68]) Obraz ve Hradech XI., 182.
[69]) Miltnerův výklad nestačí.
[70]) Popis Břežanův v arch. kl. Rejhradského.
[71]) Tak vykládá Břežan, ale má býti Rogendorfský.
[72]) Pro Šternberský nevíme výkladu.

hlásaly, že to jsou erby Jindřicha ze Švamberka († 1523, 16. Jan.) a Markéty z Rožmitála (vd. 1482 † 1496) jeho manželky. Pak uprostřed okna byly nápisy a erby Bohuslava ze Švamberka († 1490, 25. Febr.) a jeho první manželky Lidmily z Rožemberka (vd. 1452), potom na druhé straně téhož pána a druhé jeho manželky Konstancie Šlikovny z Holiče (1481), ale mohlo by býti také Bohuslava ze Šv. († 1512, 5. Aug.) a manž. jeho Markéty z Holiče.

Podle okna ku placu byly erby: 1. zubří hlava, 2. hrábě, 3. Liblický, 4. vrš, vladyk z Borovnice (tak nápis). Vývod jich jest:

Johanka z Liblic (manž. Viléma z Pernšteina, † 1521).

N. z Borovnice (snad manž. Bohuše Kostky z Postupic, † 1505, 29. Jan.)

Jan z Pernšteina, † 1548, 8. Sept.

Anna z Postupic, † 1526.

Kateřina Švamberská z Pernšteina, † 1552, 15. Octb.

Při oknu druhém k placu byly tři erby Švamberské a též tři erby jich manželek, totiž Kryštofa ze Švamberka († 1524, 13. Jan.) a jeho první manželky Mandalény ze Šelmberka (vd. 1505, 18. Maj. † 1508, 19. April), Hynka ze Šv. († 1489, 10. Jul.) a manželky Kunky ze Šternberka (vd. 1475), Kryštofa ze Šv. († 1534) a jeho druhé manželky Anežky z Kolovrat (vd. 1508, 20. Novb. † 1538, z Mart.).

Nade dveřmi ven z pokoje dole konečně byly erby a nápisy zevrubné, z nichž lze sestaviti tento vývod čtyrkoutní:

Kunka ze Šternberka, (manželka Hynkova).

Johanka ze Stráže, † 1495, 15. Febr. v. Jan ze Šelmberka, † 1508.

Kryštof ze Švamberka, † 1534, 13. Jan.

Mandalena ze Šelmberka, první manž. Kryštofova.

Jindřich († 1574, není však jmenován).

Aby bylo viděti, kterých Švamberkův se týče, sestaven tento vývod:

Bohuslav, † 1490.

Hynek, Jindřich,

Kryštof, Bohuslav, Jan,

Jindřich, † 1574.

Zajímavá jest také s k u p i n a e r b ů v m a l o v a n ý c h

v kostele Rabském,[73]) který vyzdvihl Půta Švihovský z Ryzemberka († 1504, 21. Jul.). Na čestném místě jsou erby strýce jeho Jana († 1450, 14. April.), držitelé hradu Rabí a manželky jeho Anny z Hradce (vdané l. 1409.) Za těmito erby, které jsou na svorníku nad velkým oltářem, jest erb Vratislavy kněžny Vratislavské, která podle podání rodinného byla manželkou Vilémovou ze Skály (1287—1318) prapraděda Půtova. V zadní části kostela jsou při sobě čtyry erby, koruna Elišky z Vilhartic, báby Půtovy a manželky Břeňkovy ze Skály (1362—1407) tři pruhy příčné (Svojšínských), hvězda a červená růže. Zde snad je čtyrkoutní vývod Břenkův. Podle toho byla by matka Eliščina nějaká ze Svojšína, matka Břenkova ze Šternberka a bába jeho po mateři z Rožmberka. Po pravé straně dotčeného hlavního svorníku jsou erby sviní hlava a zlatá růže, jež uhodnouti nelze, leč bychom za to měli, že je to erb Anny Švihovské z Hradce a její mateře. Avšak jisto jest, že v levo od dotčeného svorníku jest erb Bohunky Meziřické z Lomnice, manželky Půtovy a mateře její, Kateřiny ze Šternberka. Na jiném svorníku mezi kůrem a lodí jest erb Švihovský, tuším Viléma mladšího († 1479 až 1480), po němž Půta dědil Rabí. Po obou stranách téhož svorníku jsou v pravo hvězda, v levo sviní hlava, jež snad lze vykládati na manželku Vilémovu a její matku. Jistoty nelze se dohádati v tomto skupení, nýbrž jen souditi podle analogických případův. [74])

Na zámku Housce jest skupina erbův sice známých rodin, ale osob záhadných. [75]) Na čestném místě jsou erby Tobiáše Hrzána z Harasova na Housce a Vrutici a manželky jeho Alžběty z Dubé. Na klenutí malováno jest osm erbův, tuším po čtyřech manželových předkův a po čtyřech manželčiných, ale to je pouze domněnka. Jest tu sice erb Kateřiny Berkovny, která porodila Kateřinu ze Vlněvsi[76]) bábu Tobiášovu, ale erb této schází, snad proto, že nebyla rodu panského, neb známé zde erby jsou jen panské.

V kostele na Bradě u Jičína jest malováno na klenutí do kola 7 erbův.[77]) Mezi nimi jest erb Trčkovský, snad Viléma Trčky z Lípy († 1521, 23. Novb.), komu patří ostatní, není známo. Manželka Vilémova není známa a tím odpadává všechen podklad k bádání. Matkou Vilémovou byla Johanka z Březovic a

---

[73]) M. Kolář ve výroční zprávě c. k. gymnasia v Táboře r. 1892 vydané.

[74]) Schází erb Škonky ze Žirotína, mateře Půtovy. Jako dodatek k tomuto vývodu budiž srovnán vývod Švihovských, níže položený.

[75]) Hrady X., 248. Tamže čti: erb neznámé rodiny (shora polovičný červený a bílý) a Koldický.

[76]) Paprocký o st. ryt. 105.

[77]) Hrady V., 265.

její erb tu schází. Také tu není erbu Šelmberského manželky bratra jeho Mikuláše († 1540), jenž byl pánem na Veliši a Bradě.

Starší nežli všechny předešlé jest skupina v kostele v Petrovicích u Čestína kostela. V kůru jsou sem a tam vytesány erby. Na jižní straně spatřuje se kolo, na svorníku k jihu orlice, na hlavici k severu věnec, zvláštní způsoby, a za oltářem na východní straně pouhý štít s pupkem uprostřed. Na svorníku jest hvězda o šesti špicích, tuším jen ozdoba, jako bývá i růže. Vše to je ze 14. století. Držiteli Petrovic byli i předkové vladyk Ahníkův z Křešic a Chobotských z Ostředka erbu hořícího kotouče neb věnce, totiž bratří Mojek a Mikeš (1360), Zbyněk farář (1359 † 1413), Ahník a Mikuláš (1375-1394) synové Mojkovi, a Zdeněk, Mikuláš a Zbyněk (1391 atd.) synové Mikulášovi. Jestli někdo z nich měl za manželku slečnu ze Chřenovic (erbu orlice), není známo. Kolo mívali na štítě mnohé rodiny z dalekého okolí, z Jenišovec, Chýstovic, ze Strhařova, z Tichonic, Radonic a Psář.

Starodávný vývod asi z 15. neb 16. století psán byl na desce knihy vnitř napřed, kterouž přivezli (1618) Záhořanští do Prahy ku při proti (Vilémovi) Popelovi z Lobkovic a jejž tehdá V. Břežan opsal.[78]) Týče se Dobrohosta z Ronšperka. Vývod ten jest psán mnohem neurčitěji, než jsou psány vývody Markvarticův[79]), kdežto v těchto se vyvodí jen jeden rod, je v Dobrohostově vývodu částka průvodná a částka posloupná. Počíná se Náchvalem (z Osvračína 1321), synem jeho Dobrohostem (1354—1376), jehož synové se jmenují Zdeněk (z Drštky), Nachval a Břeněk. Pak se jmenuje Zdeněk Kolvín (z Ronšperka) bez udání, čí to byl syn (snad Nachvalův) s manželkou Markétou (z Frumšteina) a dcerami a vnukem. (Dobrohost jeho syn se nejmenuje). Pak následuje posloupný vývod Břeňka z Frümšteina (1379--1416), otce Markétina, jehož manželka byla Káňa, a synové Jan, Jetřich a Zdeněk (má býti Břeněk.) Po nich se jmenují dvě sestry Kuňka a Kateřina, tuším Břeňkovy dcery. Tím se končí příbuzenstvo otce a mateře Dobrohostovy. Potom následuje ještě patero vývodův:

Dominus Gindřich z Tachova, Margaretha uxor, Gindřich Filius. Míní se tu Bavor ze Švamberka (1408—1423), manželka jeho Markéta z Valdšteina a Jindřich (1425—1475) syn. Spojení s předešlým není zřejmé.

2. D. Hanuss z Kolovrat, Hanuss, administrator filius. Míní se tu Hanuš (1416—1450) a Hanuš jeho syn († 1483, 23. Sept.), jehož manželkou byla Kateřina ze Šternberka († 1465, 14. April.)

3. D. Zdeněk ze Šternberka, Elsska uxor z Tovačova, d.

---

[78]) Arch. Třebonský.

[79]) O těch jest příloha o sobě, přidána k tomuto článku.

Zdeslav filius, dna Kaňa filia, d. Jaroslaus. Jest Zdeněk ze Šternberka († 1476), synové jeho Jaroslav († 1492) a Zdeslav († 1502), manž. Eliška z Cimburka odjinud neznáma.[80]) Také o Kani, (snad Kuně) není nic známo, ovšem ale o Kunce, manželce Hynka ze Švamberka.

4. Burjan z Gutšteina.

5. Bohuslav ze Švamberka († 1490), Lidmila (z Rožemberka, matka následujícího), Hynek, syn († 1489).

Nač se tyto poslední vývody (č. 1—5) vztahují, nelze uhodnouti.

Jak již řečeno, začínají se vývody posloupné teprve v době poměrně pozdní. Balbin, skládaje své Tabularium, bezpochyby jich ještě mnoho viděl a opsal. Největší z těch, které se zachovaly, jest vývod Valdšteinský, nacházející se na oratoři kostela v Sejfách, zvýší asi 28, zšíří asi 27 m. Hanibal z Valdšteina dal jej (mimo vývod Krysta pána a vývod všech panovníků Českých s obrazy až po Rudolfa II.) napsati asi v l. 1598—1614. Navázal jej na báječného Jana z Valdšteina, jenž žil prý l. 1252, a ačkoliv tam vyjmenováni jsou skorem všichni téže rodiny, přece mnohé je spleteno, zejména v době 14. a 15. století, tak že vzácnátato památka jest pomůckou jen pro 16. století, kdež máme již jiných pamětí pravých dosti. Zajímava je poznámka o Hynkovi (vlastně Heníkovi 1425—1447) »cognomen habens a crumena (vlastně snad lamina) ferrea, amicus Dei, regis domini sui subditus fidelis, totiusque mundi hostis«. Balbin viděl vývod ještě spletitější[81]) v kostelích Dobrovickém a Heřmanickém a otisknuv jej, dí, že je v Horním Hlohově týž vývod, který dal Jiří z Oprštorfu, manžel Ižaldy Lomnické z Valdšteina, do alabastrové desky vyryti.[82])

Paprocký viděl na zámku Střele vývod od Jana z Újezda až na Petra Boubínského z Újezda.[83]) Krátký vývod jest na klenbě kostela sv. Jiljí v Milevsku, totiž Bernarta staršího z Hodějova, Johanky z Čestic († 1573) manželky jeho a dvou jich synův i s manželkami.[84]) Krátký vývod Ža-

---

[80]) Podle Brežanova vývodu pp. ze Šternberka byla první manželkou jeho Anežka z Janovic, 1463.

[81]) Tabularium pars IV. Vývod je o to horší, že prvnímu Zdenkovi dává za vnuka báječného Jana se 24 syny. Několik listův před tím má Balbin vývod, který sám zdělal, odváděje Valdšteiny od Heřmana z Vartenberka (podle Paprockého) a navázal k nim Zdenka prvního a potomstvo jeho domnělé asi tak, jako je v dotčeném následujícím vývodu.

[82]) Jiří z Oprštorfu ženil se l. 1586, 25. listopadu s Ižaldou, dcerou n. Václava z Valdšteina na Lomnici. (Arch. dvorské komory.)

[83]) Výpis toho o st. ryt. na str. 298.

[84]) Soupis okr. Milevského, 112.

kavců ze Žakavy (asi až do r. 1634) byl ve velké síni zámku Srbického, jenž jest již dávno zbořen.[85])

V ý v o d y p ů v o d n é jsou velmi časté. Nejkrásnější toho druhu vývod našel Kolář ve Vídeňské dvorské knihovně, v rukopise č. 13.022 (?). Jest to vývod P e t r a C í l e z e S v o j - š i c na Svojšicích (1525—1545), jenž byl ženat s Voršilou z Sebuzína a po ní s Krystynou z Hořovic, sepsaný l. 1520 pondělí po křížových dnech (21. května) a obsahující jen jména a erby malované. Napřed je erb Petra Cíla, pak mateře Doroty Cílové z Brloha a pak Kateřiny Záborské z Prostého, mateře Dorotiny a Jitky ze Sudoměřic, kterou lze pokládati za mateř předešlé. Tím by byl vývod ten doveden do počátku 15. století, což se mohlo dobře pamatovati v rodině. Pak však následuje erb Krystyny Cílové roz. Hradištské z Hořovic a Kateřiny z Pakoměřic, mateře její. Patrně byla Voršila již mrtva a vývod její psán jen dětem pro památku. Ve vývodu, který se začíná Voršilou z Sebuzína, jmenovány jsou Anna z Hradiště, Lidmila z Baršteina, Kateřina z Tamfeldu, Kateřina z Kokořova, ale spojitost jich není psána, tak že lze souditi o prvních čtyrech (severočeských rodin), že obsahují vývod Voršilin, a Kateřina z Kokořova patří bezpochyby k vývodu Krystyny Cílové, pak jako erb některého z Buzicův (černá sviní hlava na zlatém) po ní bez nápisu vymalovaný.

V š e c h n y v ý v o d y ať si psané neb malované neb na kamenech vytesávané l z e r o z t ř í d i t i t a k to:

1. jmenují se matka a báby po otci a mateři.
2. matka, báby, druhdy i prabáby (více méně) po otci i mateři.
3. matka a jen některý znamenitý předek.
4. obojí báby po otci a mateři, avšak otec a máti vynecháni.
5. oboje prabáby, ale otec a matka vynecháni.
6. dvojitý vývod po otci i mateři s bábami obojími.
7. jen matka a bába.
8. jen matka a obojí báby.
9. manželka a matka její.
10. manželka a máti, a bába neb báby.
11. jen matka a bába po mateři.
12. manželka a matka, jich mateře a bába.
13. manželka neb manžel a obě mateře.
14. čtvero vývodův.
15. báby jen po otci.[86])

---

[85]) Výpis toho v arch. zámku Jindřichova Hradce.

[86]) Léta ke jménům přidaná znamenají kontrolu z listin a věrchodných písemností. Před každým vývodem jest číslo vrchního rozvržení. Psal sice již Kolář o téže věci ve své Heraldice.

1. V knihovně kláštera Strahovského v bibli řečené Biblia dom. Nicolai (1440, 15. Jul.) jsou na deskách čtyry štíty Jana ze Šelmberka nejv. kancleře, pána na Stráži, Kamenici, Buzově a Fürstensteině († 1508) takto:

1. Johannes filius dom. Jaroslai Sselnberg.
2. Veronika filia dom. Johannis de Bozkowicz.
3. Elizabeth filia dom. Erhardi dicti Heralt de Cunstat.
4. Anna filia dom. Petri Hecht de Rossitz.

Vývod tedy jest takový:

Jaroslav ze Šelmberka, † j. 1407.	Anna z Rožďalovic (Hechtovna).	Jan z Bozkovic a z Brandýsa. 1399—1421.	Eliška z Kunštátu [87].
Jaroslav 1412, † 1453, 22. Octb.[88]		Veronika 1447.	
Jan, † 1508.			

1. V majestátu d. 1562, 21. listopadu, jenž se nachází v rejstrech císaře Ferdinanda (č. 287 c. k. šlechtického archivu) vypisuje se čtyřkoutní vývod Jiříka a Filipa bratří Mošaurův z Valdova. Bába po otci byla prý Czeydlerova, bába po mateři z rodu Kospotů, máti jich Anežka Bejšlicova. Pamětí k dotvrzení toho není po ruce.

2. Pětikoutní vývod Jaroslava a Petra bratří Oderských z Lideřova, jenž býval v kostele Opavském.[89])

Aléna Oderská ze Zvole.	Kateřina Bítovská z Řuchova na Liptyni.
Jaroslav Oderský 1512—1527, ψ Šťastná z Vysoké.	Barbora z Bítova 1498. ψ Kašpar Rotmberk z Ketře, 1496—1533 (1537).
Jan Oderský 1526, † 1543.	Kateřina Oderská z Ketře.
Jaroslav a Petr.	

2. Osmikoutní vývod Johanky z Čestic, mateře Přecha z Hodějova († 1610).[90])

---

ale od té doby objeveny nové věci a také výklad o roztřídění se odchyluje.

[87]) Brandl lib. cit. III., 288.

[88]) Táž biblí. Ostatek z desk zemských Mor. Vývod Jana ze Šelmberka býval v kostele sv. Bartoloměje v Pardubicích (Method VII. 73.).

[89]) Paprockého Zrcadlo l. 438.

[90]) Paprockého O st. panském 395—396.

Štěpán [91]) z Čestic, ψ Ofka z Tasnovic.	Jan z Kalenic. ψ Kateřina z Horochu.
Přech z Čestic, † 1498, ψ Eliška ze Smiřic, † 1499.	Beneš z K. 1444—1462, † 1476. ψ Johanka ze Lčovic.
Štěpán Lčovský z Čestic 1497. ψ Ofka ze Strhař 1497.	Beneš z K. na Skvořeticích 1498—1535. ψ Johanka z Tisové.
Přech z Č. na Lčovicích a Česticích † 1570.	Alžběta z Kalenic 1548.

Johanka z Čestic († 1573), manželka Bernarta z Hodějova († 1595)

2. Paprocký [92]) viděl osmikoutní vývod na tabuli, který zůstavila Johanka z Šebířova, manžel. někdy Albrechta Kaplíře ze Sulevic Šťastnému synovi svému, ale po svém způsobu vypisuje jej spletitě. Je v tom chybný, že Markétu z Fictum jmenuje mateří Šťastného, ana byla manželkou Jana Kaplíře (1486 † 1532) děda jeho. Také vynechává devátý štít Lidmily ze Vřesovic, manželky Šťastného. Vývod zdá se býti takový:

Marta hrab. z Okovna a Mildorfu.	Markéta z Klinšteina.			
Markéta z Fichum.	Jan Beřkovský z Šebířova.	Dorota z Hrušova.	Mikuláš Vančura z Řehnic, † 1582.	Anna ze Smiřic, † 1561.
Šťastný Kaplíř, 1549—1563.	Radslav Beřk. z Šeb., † 1566.		Eliška z Řehnic, † 1580.	
Albrecht Kaplíř 1576, † 1600.	Johanka ze Šebířova.			
Šťastný 1600—1628.				

2. Vývody, jeden osmikoutní druhý devítikoutní jsou v rukopise XVII. D. 34. c. k. knihovny Pražské; jeden je Karla Čabelického z Soutic † 1624 a druhý Anny Vratislavky z Mitrovic, manželky jeho. První je takový:

---

[91]) Ale na str. 213 o stavu rytířském jmenuje manžela jejího Přechem.

[92]) O st. rytíř. 99.

		Jan[93]) Berka z Dubé na Beršteině. ∞ Markéta z Dražic.	
Jan Čabelický z Soutic, († 1513 Novb.). ∞ Kateřina z Vartenberka.[94])	Albrecht Rendl z Ušavy 1492, † 1522, 9. Sept.	Jiří B. z D. 1483—1519. ∞ Kateřina z Kunštátu.	Václav Popel z Vesce na Břežanech 1495. ∞ Alžběta ze Strpí.
Prokop, † 1536.	Johanka.	Aleš 1508—1541.	Kateřina.
Jan, † 1567.		Kryzelda Berkovna.	
Karel Čab. z S. na Žimunticích.			

Druhý je tento:

Vratislav z Mitrovic 1448, † 1464. ∞ Markéta z Vrabí, † 1463, 1. Mart.	Jošt Hozlaur z Hozlau. ∞ Kateřina z Vidpachu.	(Běšín.) ∞ Johanka z Rožmitála 1502.
Jan 1464, † 1520, 14. Febr. ∞ Anna ze Svárova, † 1525.	Šebestián (Volf), † 1552, 6. Febr. ∞ Eliška z Myšlína 1547.	(Běšín.) ∞ Anna Muchkovna z Bukova 1543.
Vácslav, † 1554, 3. Febr. ∞ Barbora Vamberská z Rohatce.	Volf (Šebestián), † 1568.	Anna z Běšin.
Jiří, † 1603, 9. April.	Eufemie z Hozlau, † 16. Febr.	
Anna Čabelická z Mitrovic.		

2. devítikoutní vývod dal Mikuláš Klusák z Kostelce, hejtman Poděbradský vymalovati v kostele v Kratonozích a to »starodávným způsobem a hrubým dílem«. Vývod rodičův jeho veden až do třetího kolena, ale u bab udáni jen otec a máti.[96])

---

[93]) Má býti Aleš 1454—1481.

[94]) Mohla býti jen první, neb Markéta z Malovic byla po něm vdovou l. 1516. (Arch. Český XIX., 399.)

[95]) Chyby jsou tuto, že Volf a Šebestian z Hozlau jsou převráceni. Matka Anny z Běšin nejmenovala se Anna, nýbrž Voršila. Patrně, že tu pamět pracovala a mýlila. Johančin manžel byl Zbyněk Běšín (1500—1522) a Voršilin Vladislav, držitel Litic (1531 až 1562, † j. 1569), Anna ze Svarova slove u Paprockého (O st. ryt. 71) Dorota.

[96]) Opsal a vytiskl Balbin (Tabularium pars IV.).

2. *Patnáctikoutní vývod Alberta Kaplíře ze Sulevic* opsal si Balbin[97]), dostav jej bezpochyby od Kašpara Zdenka a dal mu jméno: »Krátký vývod Kaplířovský s přidanými mateřmi po způsobu v minulých století obvyklém.« Naznačil jej vývodem zpětným, což však platí jen o mateřích, neb Kaplířové (Albert 1541), Purkart (1534—1559), Kašpar († 1621), Albert († 1614), Kašpar Zdeněk († 1686) jsou sice zpětně postaveni, ale časově mají jíti posloupně; neb Kašpar Zdenek je nejvýše a Albert nejníže. Avšak krátký pokus to napraviti ukáže, že spořádání Balbínovo jedině bylo možné, chtěl-li vývod směstnati do formátu svého díla. Starodávný způsob vývodu je ten, že kromě Kaplířův není jmenován nikde otec, nýbrž všude jen mateře. Bezpochyby jest složen ze tří vývodův, totiž Majdaleny z Údrče manž. Albertovy, Evy ze Slavkova, manž. Kašparovy a Elišky ze Solhauzu. U první je máti a dvě báby po mateři, u druhé máti a čtyry báby, u třetí máti a dvě báby.

2. Patnáctikoutní vývod Adama Pernkló ze Šenraitu (1584—1623) býval na stěně kostela v Pačejově, odkudž jej opsal Balbin.[98]) Jmenováni jsou otec Kunrát (1543—1577), manželka jeho Anna Kocinka z Dobrše,[99]) a pak následuje troje pokolení, ale tak, že je vždy jmenována matka. Tím se přichází nazpátek až do 15. století. Vývod má známky věrohodnosti, avšak kontrola tu není možná, protože není u vladyckých rodin dosti pamětí k ruce.

2. V kostele Nanebevzetí M. b. v Němčicích na stěně dokud ještě nebyla obílena, bylo viděti šestnáctikoutní vývod Čejkův z Olbramovic, jejž Balbin opsal a vytiskl. Vývod ten šel od r. 1680 nazpátek, obsahuje starší vývod, k němuž připojen novější vývod se 6 (neb 7) štíty. Kromě toho opsal Balbin (na tvrzi Němčické) jiný vývod na staré blance s osmi malovanými štíty těch Čejkův, kteří seděli za jeho času na Veselí.

2. Paprockému dána na Moravě, možnost prozkoumati mnohé vývody již ztracené, jež nám v opisech neb výpisech zachoval. K těm patří také vývod bratří Mošovských z Moravčína též šestnáctikoutní, v němž jsou jmenováni až do třetího kolena otcové a pak jen mateře.[100]) Protože Paprocký ten vývod rozházel, pokládáme jej tuto obnovený, jak v 16. stol. byl, přidávajíce k němu léta známá.

---

[97]) Tabularium pars III.

[98]) Tabularium.

[99]) Dcera Kryštofova (1530 atd.) a Kateřiny z Běšin.

[100]) Zrcadlo 432—433. Jinde dává Tobiáši Mošovskému za manželku Kateřinu Rotmberkovnu, mate ji s mateří manželčinou.

Jan Mošovský z Moravčína. — Barbara Kožlíkovna z Padačiny.	Aléna Lančkorovna z Usin. — Kateřina Leblova.	JanGočalkovský. — Anežka Mokrská z Mokrého.	Barbora Šavlovna. — Dorota z Jistebníka.	Jaroslav Oderský 1512—1527. — Aléna ze Zvole.	Šťastná z Vysoké. — Anna z Nové Cerekve.	Kašpar Rotmberk z Ketře 1496—1533. — Markéta z Kounic.	Barbora Bítovská z Bítova 1498. — Kateřina z Řuchova.
Šťastný Mošovský z Moravčína 1526, † 1558.		Anežka Gočalkovská, vdaná c. 1528.		Jan Oderský z Lídeřova 1526, † 1543.		Kateřina Rotmberkova z Ketře.	
Tobiáš Mošovský z Moravčína 1560.				Šťastná Oderská, † 1576?			
Šťastný a bratří Mošovští.							

6. O šesti koutech jest neúplný vývod manželek Prokopa Lhotského ze Ptení,[101]) totiž první Boženy Přepyské z Rychemberka (vd. 1579 † 1589) a druhé Anny Hodějovské. Rodiči oné jmenují se Jan (1531 atd.) a Mandaléna dcera Jana Petrovského. Anna byla dcerou Jana staršího na Markvarci a Roziny z Vartemberka.[102])

6. Z osmikoutních vývodův, snad nejznamenitější jsou dva vývody, jež dal psáti a malovati Petr Škopek z Otradovic, totiž svůj a manželky své Anny Ozany roz. Jestřibské z Ryzemburka.[103]) Tabule těchto vývodův bývala v kostele v Bílé Třemešné, ale v minulém století se s ní tak krutě zacházelo, že snad je docela zmařena.[104]) Klademe je tuto s dodatky:

---

[101]) Zrcadlo 333.

[102]) Zdá se býti zkomolené, jak lze shledati z Jirečkova vývodu Hodějovských. (Pojednání kr. spol. nauk VI. 12.)

[103]) Jandera, Miletin 123. Petr Škopek dostal l. 1594 za díl Bělohrad. První jeho manželka byla Anna z Hustířan (DZ. 128., L. 15), druhá Anna Ozana (DZ. 132., Q. 12). Petr zemřel 1625, 17. prosince, manželka jeho po něm za několik neděl († 1626, 12. ledna).

[104]) Viz Pam. arch. IX. 218.

I.

Mikuláš Šk. na Psářích. | Anna Onš. z Onšova na Kamberce † po r. 1532. | Mikuláš Hoř. z Hoře. na Hořn. (chybně) 1589 na Újezdě. | Anna Bílská z Bílska. | Otík Hol. (1518 na Cerekvici). | Anna z Vrchlabí. | Zdislav Dobřenský. | Eliška Zilvárka.

Jindřich 1543 na Pecce. | Hedvika z Hořiněvsi 1536 na Zvěstově. | Petr Hol. na Obědovic. 1530—1572. | Kunka Dobřenská.

Jan starší Škopek z O. na Pecce, † 1583. | Anna z Holovous (žila 1596).

Petr Škopek z Otradovic.

II.

Otík J. z R. (1498—1523) na Jestři. | Anna Rodovská 1509. | Jan Hostačovský z Vokova. | Kateřina Janov. z Soutic. | Albrecht Lipan. z Lipan 1519 až 1548 na Veselí a Lhotě L. | Anna z Korkyně. | Jiří Kokořovec na Štáhl. 1539 až 1578. | Dorota z Údrče.

Bernart J. z R. na Jestřibci 1537, 1548 na Boharyni, † 1569. | Anna Hostač. z Vokova 1542. | Jetřich Lip. z Lipan 1557—1603 na Veselí a Vel. Lhotě. | Ozana z Kokořova 1600 (Nápis na křtitelnici v Jestbořicích).

Jan Jestřibský z Ryzemburka na Boharyni, † 1593. | Anna Lipanská z Lipan (věn. 1578, DZ. 20. B. 4.)

Anna Ozana Škopkova roz. Jestřibská z Ryzemburka.

6. V zámku Březnickém je malován a psán osmikoutní vývod Přibíka Františka (Jeníška) z Újezda po otci a mateři takto:

Jan Jeníšek z Újezda a na Svrčovci. Eliška Jeníšková z Čachrova. | Mikuláš Nebílovský z Drahobuze a na Ježovech. Lidmila Nebílovská roz. Pleska ze Sloupna.

Jan J. z U. na Svrčovci. Anna J. roz. Sádlovna z Kladrubec. | Adam N. z D. na Polini. Barbora N. z Přichovic.

Burjan J. z U. na Svrčovci a Štěpanovicích. Regina J. z Klenového a z Janovic. | Mikuláš N. z D. na Přichovicích. Dorota N. roz. Kocinka z Dobrše.

Jan J. z U. na Malkově. | Anna Jeníškova roz. N. z D.

Přibík František z U. na Malkově.

6. Osmikoutní vývod Jana ze Žerotína a manželky jeho Johanky z Lipého, tedy vlastně Bernarta syna jejich, obsahuje jen mateře jich a báby a prabáby jen po otcích (ovšem pokud lze správnost jeho až do druhého kolena shledati).[105]) Doplňuje se tuto, pokud dovolují paměti.

Lidmila z Klinšteina. Jindřich z Lipého na Krumlově a Hodoníně 1484, † 1517. ⚭ Bohunka z Pernšteina vd. 1500.	Tvorkovská z Kravař. Jan ze Žerotína 1468—1498. ⚭ Machna (Markéta) z Nové Cerekve 1475.
Jan z Lipého 1512, † 1541. ⚭ Marjana ze Šternberka 1529.	Jan ze Žerotína 1498—1555, † 1556—1558. ⚭ (2 ?) Anna z Ludanic.
Johanka z Lipého vd. 1539.	Jan ze Žerotína.

Jan manžel Johančin ženil se již před tím s Johankou z Pernšteina. Otec Jindřichův z Lipého byl Pertolt 1466—1489, po němž zůstala vdova Alžběta z Kravař. Byla-li tedy Lidmila z Klinšteina jeho manželkou, mohla býti jedině první a Alžběta druhou. Také Tvorkovskou nelze do tohoto vývodu vpraviti.

6. Podobný jest osmikoutní vývod Mandaleny z Vřesovic a manžela jejího Albrechta Krajíře z Krajku († 1564, 24. Febr.)[106]) Jest pak upravený takto:

Kapliřka z Beřkovic (v erbu lilie).	Valdšteinka Apolona z Puchheimu, ⚭ Jiří Krajíř, † 1492, 20. Nov.
Jan Kostomlatský ze Vřesovic 1534—1569. ⚭ Dorota z Duban.	Volfgang Krajíř † 1552, 7. Jan. ⚭ Žofie Křinecká z Ronova. † 1556.
Mandalena ze Vř. 1574.	Albrecht Kr. z K.

Jana Kostomlatského otec byl Jaroslav, ale manželka jeho není známa. Jeho manželkou měla by býti N. z Beřkovic (erbu lilie Beřkovských z Šebířova), ač nemá-li se rozuměti jinak.[107]) Otcem Jaroslavovým byl Jakub 1466—1485, jehož manž. slula Kateřina z Helfenburka. Také není doloženo nikde, jestliže N. z Valdšteina byla manželkou Volfgangovou, jenž byl otcem Jiříkovým.

6. Podobný předešlým jest bezpochyby devítikoutný vývod Lidmily Štolbašské z Doloplaz a manžela jejího Já-

[105]) Paprockého Zrcadlo 96.
[106]) Zrcadlo 123.
[107]) L. 1524 dvě sestry z Duban jsou dcery n. Ofky z Bozkovic (Reg. kom. soudu).

chyma Zoubka ze Zdětína († 1572).[108]) Máti jeho Kateřina z Lisnice byla manželkou Janovou podle jiného vývodu posloupného,[109]) její máti se jmenuje Johanka z Konecchlumí a bába Anna z Bobolusk, ale tato se připomíná l. 1490;[110]) jest tu tedy zmatek. Máti Lidmilina byla Saloména z Kounic manželka Adamova, jenž byl již l. 1528 mrtev. Tento zase byl synem Vácslavovým, (1475—1508), jehož manželkou by byla Barbora hrab. z Valštromu, jejíž matkou byla podlé vývodu Anežka z Mirova.

Velice zajímavý jest desítikoutní vývod Matouše Děpolta z Lobkovic (nar. 1564 † ok. r. 1619). Když tento totiž vstupoval do rytířujícího řádu sv. Jana Jeruzalémského, žádáno, aby se vykázal předky. K jeho žádosti Martin arcibiskup vyptav se u pánův a dav si předložiti patřičné doklady, vysvědčil listem 1586, 3. května daným, že Matouš jest synem Vácslavovým a Bonuše (v listu Benigny) z Veitmile; kromě toho vydal svědomí o mateřích, bábách, prabábách a praprabábách obou rodičův, totiž že Vácslavovou mateří byla panna z Klinšteina, panského stavu, její matka panna z Vrtby, téhož stavu, prabába po nich panna z Vilhartic, obě téhož stavu a praprabába z rodu vladyk Vrabských, též že Bonuše byla dcera Beneše z Veitmile a Anny z rodiny rytířův »de Glaczin« jejíž matka byla z rodu vladyk z Miliny, mateří této Kaplířka ze Sulevic, kterouž porodila panna z Kunštátu stavu panského.[111])

Tento průvodný vývod lze dobře stopovati u předků Vácslavových a to takto:

(Mareš z Újezda).	N. Vrabská. (⚭ Vilém Heršteinský z Vilhartic 1433 až 1472)[112]).
(Mikuláš Chudý 1397, † j. 1435.)	Vracka z Vilhartic ⊙ 1466,—1486. (Sezema Štěpánovec z Vrtby 1458—1474, † j. 1477).
(Mikuláš z Lobkovic, † 1462.)	Mandaléna z Vrtby 1490—1532. (⚭ Litvín z Klinšteina 1474—1506, † 1509.)
Děpolt † 1527, 3. April.	Anežka z Klinšteina.

Vácslav Popel z Lobkovic, † 1574, 3. Decb.
⚭ Bonuše z Veitmile, ⊙ 1545, 9. Febr.

---

[108]) Zrcadlo 320.
[109]) Zrcadlo 319.
[110]) Wolný V. 224.
[111]) Opis v rukopise Roudnickém, kdež jsou paměti Popelův Duchcovských z Lobkovic.
[112]) L. 1453 byla však manželkou jeho Anežka z Dubé. (Reliq. tab. II. 227.) Zdali druhou?

Hůře se stopují předkové Bonušini. Otec prý Beneš (1447, † 1496, 28. Aug.) pán té doby vzácný, byl synem Dobeše Žirotického (1437—1447) a předkové jeho snad byli Jan (1398 až 1417) a Dobeš (1371—1398), oba též Žirotičtí. Benešova manželka prý byla Anna de Glaczin, ale ze starých pamětí jde na jevo, že byla jeho manželkou l. 1479. Bonuše z Kamenné hory[113]) a že s ní vyženil Chomutov, jejž měl již r. 1470.[114]) Ale kdyby se i připustilo, že Anna byla jeho druhou manželkou, přece je víře nepodobno, aby se dcera jeho teprve l. 1545 za mladého Popela vdávala. Je tu patrně chyba, a otec Bonušin, která se tak po bábě po otci jmenovala, byl v pravdě Šebestián[115]) syn Benešův, a ten byl manžel Annin. L. 1546 mu ji Lorenc Glac ze Starého dvoru zasnoubil a s ní vyženil Červený Hrádek. Také se zdá býti omylem, že její matka byla z Miliny; neb Lorenc otec její byl ženat s Markétou z Minic, již l. 1479 na Červeném Hrádku věnoval a s níž Minice vyženil.[116]) Otcem jejím byl jeden z Vlčkův z Minic, ale není známo který; také není známo, kterého rodu byla její matka. Kaplířka to mohla býti, poněvadž se Vlčkové často s Kaplíři stýkati mohli.

6. Desetikoutní vývod Jana Václava Karla ze Svárova a manželky jeho Lidmily Elišky, roz. Kokořovky byl na tabuli přibité na stěnu kostela Blovického, jejž Balbin opsal a latinsky vyložil.[117]) Jsou tu jmenováni pouze otcové až do čtvrtého kolena a jich manželky. Bezpochyby byly při nich erby vymalovány.

6. Jiný takový vývod Ižaldy Vojkovské z Milhostic a manžela jejího Václava Pětipeského z Chyš a z Egrberka má, jak je psán, 10 štítův, ale jest neúplný.[118]) Otec Ižaldin, jest Jan (1543—1571) a máti Anna z Lukavce, ale tu se pak vývod dělí. Janovi rodiči jsou Mikuláš 1528—1542) a Ižalda z Osečan,[119]) Annin otec Bedřich.[120]) Pak

---

[113]) Rel. tab. II. 379. Beneš připomíná se poprvé l. 1447 (Dsky Brn. XII., 608, 609). Do Čech se dostal z Moravy ok. l. 1460, jako purkrabě Karlšteinský a zemřel někdy na rozhraní obou století. Manželka jeho Bonuše (Benigna) zemřela l. 1511.

[114]) Arch. Český IV. 444.

[115]) Šebestian připomíná se od r. 1490 často a zemřel 1549, 13. Novb.

[116]) Dsky dvorské V. 375. Jan, syn Šebestianův, byl ženat s Kateřinou Trmickou z Miliny.

[117]) Tabularium pars IV.

[118]) Paprocký o st. ryt. 104.

[119]) Tato DZ. 7. A 8.

[120]) Žil do r. 1543.

následují předkové Mikulášovi, otec Vilém (1488—1506) a matka Jitka z Leskovce (nedoložená), děd Jan a bába Anna z Sedčic, velmi pochybní, neb žil v l. 1486—1532 Jan, jenž byl snad Vilémovým bratrem; předchůdce pak byl Petr (1437—1482), jenž tuším Vojkov s Dorotou z Vojkova vyženil.

Vývod Vácslava Pětipeského († 1602, 7. Mart.) jest chudý. Jmenují se rodiči Odolan (1535)a Dorota, dcera Vojtěcha Kaplíře Třebivlického ze Sulevic, dcera Ofky z Pacova a vnučka Oldřicha Malovce z Pacova a Kateřiny Mírkovny.[121])

8. Trojkoutní a krátký jest vývod Barbory manželky Albrechta Pětipeského z Chyš († 1596).[122]) Barbora ze Hrušova (vd. 1569) byla dcera Majdaleny Hrzánky (l. 1552 manželky Jetřicha Hrušovského), ji porodila Kateřina ze Vliněvsi (manželka Dobeše Hrzána z Harasova 1520—1553) a tuto Berkovna z Dubé.

8. Čtyřkoutní vývod Krescencí Zahrádecké z Leskovce[123]) obsahuje Arnošta Leskovce otce (1540 † 1544—1549), ale nejmenuje se tu Johanka z Dírného jeho manželka a následují pak této otec Albrecht Růt z Dírného (1472) a Zdina z Kunemile manželka,[124]) jejížto matka byla Kateřina z Ostroměče. Erby přidané shodují se s pečeťmi v listech se vyskytujícími.

14. V zámku Srbickém, než byl zbořen, býval ve světnici vedle velké síně vývod manželův Kunaty Jaroslava z Bubna od r. 1664 pána na Srbicích a manželky jeho Lidmily Polyxeny roz. Vratislavky z Mitrovic, jehož obsah jest v archivu zámku Jindřichova Hradce. Obnoven byv, jest takto:

---

[121]) Vojtěch žil v l. 1510—1530, Ofka připomíná se l. 1532, Oldřich nikoli z Pacova, nýbrž z Malovic, žil 1517 atd. a byl manželem Kateřiny z Pacova a nikoliv Mírkovny a tudíž sotva otcem Ofčiným.

[122]) Paprocký o st. ryt. 105.

[123]) Paprockého Zrcadlo 282. Manžel Jan ze Zahrádek († po r. 1565).

[124]) Byla-li, mohla býti jen první; neb 1462 měl manželku Machnu z Petrovic, která jej přečkala. Avšak žil jeden Albrecht Růt také v l. 1511—1531.

Otík z Bubna. ψ Anna z Jevisovic.	Václav z Budova. ψ Helena z Nimands.		
Mikuláš z B. ψ Sara Chmelíkova ze Střimelic.	Adam z B. ψ Kateřina Kapounka ze Sv.	Jan Vratislav z Mitrovic, († 1520, 14. Febr.) ψ Anna ze Svárova.	
Heřman z B. ψ Anna Jestřibská z Ryzemb.	Václav z B., († 1541.) ψ Adelgunda z Bezděkova DZ. z Bezejovic.	Václav V. z M., († 1554, 3. Febr.) ψ Barbora Vamber. z Rohatec.	Václav V. z M., († 1554, 3. Febr.) ψ Barbora Vam. z Rohatec.
Otík z B. († 1552.) ψ Ofka Hložkovna ze Žampachu.	Adam z B., († 1575.) ψ Johanka Chlumka z Chlumu.	Jan V. z M., († 1581.) ψ Anna Zejdlička z Šenfeldu.	Štěpán V. z M., † j. 1601. ψ Kateřina Běšínka z Běšín. († 1610. 17. Feb.)
Jindřich z B., († po r. 1586.) † Salomena Sez. z Ústí.	Jan z B., († j. 1591.) ψ Žofka Otovna z Losu, († 1591,)	Václav V. z M., († c. 1612.) † Lidmila z Gerstorfu	Adam V. z M., († 1624, 3. Febr.) ψ Saloména Horč. z Prostého, († 1630, 2. Maj.)
Mikuláš Vratislav z Bubna.	Barbora z Budova.	Jiří V. z M.. († 1639, 17. Maj.)	Kateřina Vrat. z Mitrovic.
Kunata Jaroslav z Bubna.		Lidmila Polyxena Bubnova z Mitrovic. (†j. 1665.)	

14. Dvacetikoutní vývod shledal Balbin u Věžníkův[125]) a jest Jana Adolfa svobodného pána z Věžník, syna Adama Ladislava a Evy Lidmily Věžníkové ze Žalkovic. Od těchto dvou jdou čtyry řady. V první je Adam Věžník, máti jeho a pak báby až do čtvrtého kolena. V druhé je Majdalena z Říčan, manželka Adamova, máti její a báby týmž způsobem. V třetí je Hynek Žalkovský z Žalkovic, otec Evin, máti jeho a báby. Ke čtvrté konečně je Eliška Ořechovská z Honbic, manželka Hynkova, její máti a báby. Manželé jich se jmenují v předcházející genealogii Věžníkův.

V kostele v Bílovci byl vývod malovaný Václava z Fulšteina na Bílovci, jenž měl manželku první z Šenkův ze Štatenberka a druhou z Cetrycův. Při tom byly štíty pp. ze Šternberka, z Kolovrat, z Bozkovic, Oderských, Pogarelův, (totiž z Vysoké), Rotmberkův, Bítovských z Bítova a Šelihův z

---

[125]) Tabularium. Deductio genealogica more antiquo familiae Wieznikianae per matres et avias.

Řuchova.[126]) Nepočítají-li se manželky, byl by to vývod devítikoutní, kromě totiž erbu jeho vlastního ještě 8 matek a bab buď posloupně aneb průvodně. Pro tehdejší dobu byl to bezpochyby vývod výmluvný, ale pro nás je jako němý.

Hledíme-li k vývodům, jichž erby jsou v koutech, jsou výmluvnými památkami, i ty, na nichž jsou erby vymalovány neb vytesány, ale při tom poznamenáno více méně určitě čí erb je, tak že ze přípiskův lze sestaviti druhdy celý vývod. Spolu se psanými vývody jsou pomůckou, jak se mají luštiti němé památky.

1. Velmi pěkná památka toho druhu je náhrobek Albrechta Vraždy z Kunvaldu v kostele Snětském u Dol. Kralovic.[127]) Obdélný náhrobek je rámováním rozdělen na dvě polovice; ve svrchní je nápis, u zpodní erb zemřelého. Do kříže jsou štítky s nápisy totiž:

1. u zpodu erb Chobotských »Anna z Wostrzed. manželka geho.«

2. v pravo (herald.) štít na příč trojdílný »Magdalena z lyppy matie geho.«

3. nahoře postava po kolena »Kateřina z Nežetic b(aba geho).

4. v levo pták na spůsob koroptve neb křepelky buď Vachtlův z Pantenova, možná i husa Dýmův ze Střítěže. Nápis jest rozšlapán a zbyla jen slova »druhá bába geho«.[128]) Vývod z toho složený jest takový:

(Jiří Vražda z Kunvaldu 1511?)	Kateřina z Nežetic.	(N. Salava z Lípy).	? Alžběta z ?
(Jan V. z K., † 1588.)		Majdaléna Salavka z Lípy.	
Albrecht V. z K. na Nových Martinicích, † po r. 1626. ψ 1. Anna Chobotská z Ostředka, † 1597. (2. Dorota z Lukavce, † 1622, 13. Decb.)			

1. Nádhernější než tento, ale docela jiné spůsoby jest náhrobek Haugvicovský u sv. Jakuba v Brně.[129]) Obsahuje dvě tabule, jednu Anny Maryje Cetrycové z Kynšperka, manželky Hanuše Haugvice z Biskupic a druhou syna jich Jana, jenž zemřel l. 1568, 23. září (ve čtvrtek před svatým Vác-

[126]) Paprockého Zrcadlo 409.

[127]) Srov. Vlasákovu Místop. bibl. XI. 33 a Kolářovu Heraldiku 121.

[128]) Vlasák má Alžběta z Nečtin, ale něco takového tam není, také erb odporuje, ale možná, že skladatel pamětní knihy v Zahrádce četl dobře jméno Alžběty a špatně její heslo.

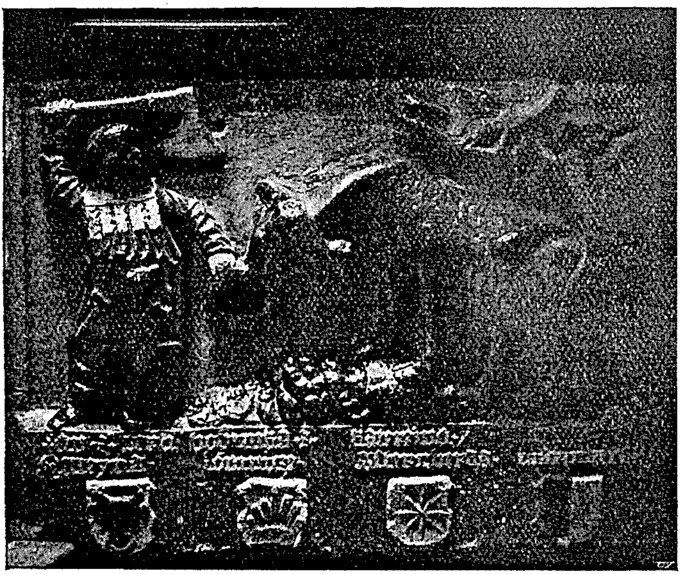
[129]) Popsali Paprocký v Zrcadle 127, ale neúplně, a Kolář v Heraldice 122 podle mých poznámek.

slavem). Na každé tabuli jest uprostřed erb a v rozích čtyry erby se zkrácenými nápisy, totiž v horní:

Uprostřed Haugvicovský (beraní hlava) nahoře týž štít a H. H. Z. B. a byčí hlava A. M. Z. K. Dole štít s třemi pruhy u vrchu P. Z. K a štít s křížem B. Z. R. A. T. Podle toho lze sestaviti tento vývod:

(Vacslav Haugvic z Biskupic 1523—1567).	P . . . . z Kunštátu.	(Oldřich Cetryc z Kynšperka), † 1544.	Barbora z Rotole svob. paní ze Stolberka.
Hanuš H. z B. na Račicích 1554, † 1581.		Anna Maryje, † 1568, 14. Octob.	

V dolní tabuli je uprostřed byčí hlava Cetryců, táž pak na hoře v pravém rohu a W. C. Z. K; naproti tomu na levo jest štít

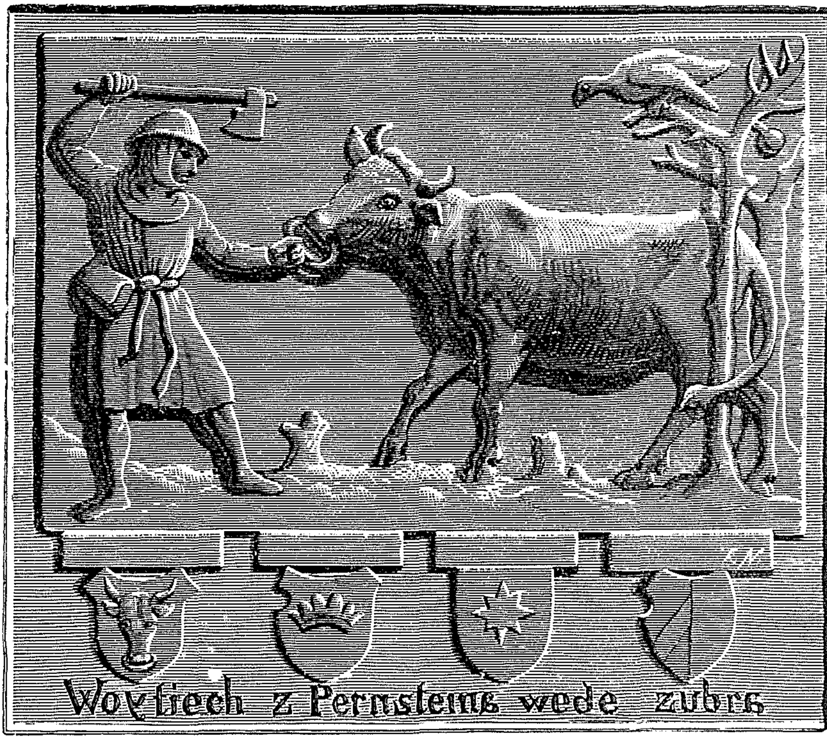
Obr. 1. Vývod Jana z Pernšteina (Litomyšl.)

s křížem a B. Z. R. A. T. Dole jsou zavinutá střela A. T. Z. K. a křídlo A. M. Z. L. Vývod pak jest:

A . . . . Tvorkovská z Kravař.	A . . . . Meziřická z Lomnice.
Voldřich Cetryc.	Barbora z Rotole (jako svrchu).[130])
(A. M. Haugvicova z Kynšperka, máti Janova.)	

[130]) Vyšetřeno z pamětí psaných, hlavně desk manských Kroměřížských.

1. V Litomyšli v bývalém domě panském jest deska s vytesaným obrazem, jak »V o j t ě c h v e d e z u b r a.« Pod tím jsou erby a nápisy J a n a z P e r n š t e i n a, Bohunky z Lomnice, Kateřiny ze Šternberka a ...... z Vartemberka.[131]) Jan (1430, † 1475) byl otec Vilémův z Pernšteina († 1521, 8. April), mateří jeho byla Bohunka z Lomnice (1446 atd.) dcera Janova. Avšak Kateřina se do vývodu nehodí. Matka Bohunčina byla Anna ze Šternberka a z Veselé, matkou Janovou z Pernšteina byla bez-

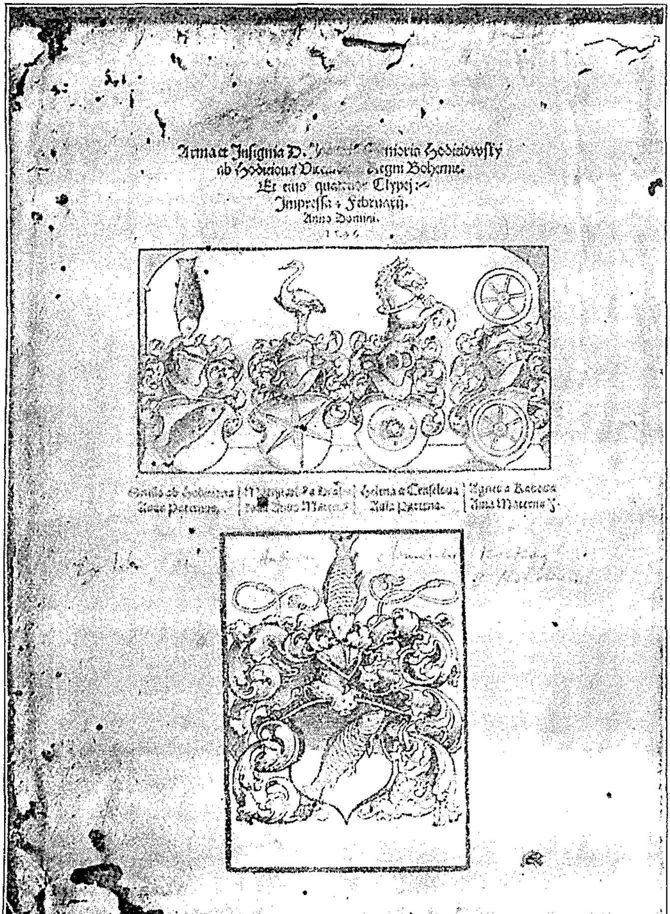

Obr. 2. Vývod Viléma z Pernšteina.

pochyby Kuna ze Šternberka, druhá manželka Vilémova z Pernšteina (1379—1421). Pro nějakou z Vartemberka není místa, i lze za to míti, že bude manželkou nějakého předka Vilémova, což by ukazovalo na vývod č. 3. Na jiné podobné památce,[132]) jest na místě erbu Vartemberského erb Johanky z Liblic, manželky Vilémovy († 1521). (Viz obr. 1. a 2.)

[131]) Soupis Litomyšlska, str. 108.
[132]) Hrady I., 23, 31.

1. Dobře lze sestaviti čtyrkoutní vývod Jana Hodějovského z Hodějova, místosudího (†1566, 11. Febr.), jak je ovšem němý u Paprockého,[133]) jelikož tu pomáhá knihovní

Obr. 3. »Ex libris« na knize n. Jana z Hodějova a nyní musea Klatovského. (Soupis Klatovska č. 64.)

štítek, (Ex libris) na knize, která Janovi patřila a na němž jsou

[133]) O st. pan. 393 z Konáčovy knihy o hořekování spravedlnosti.

čtyry štíty Janovy i s nápisy k tomu se vztahujícími.[134]) Podle obou sestaví se takový vývod:

Smil z Hodějova 1460, † 1481.	Aléna z Kraselova 1468, 1475.	Markvart Korkyně z Drahkova.	Anežka z Kadova.
Rous H. z H. 1481, † 1502, 13. Jun.		Anna Korkyňovna.	
Jan, † 1566.			

1. Ve Ctiněvsi jest náhrobek Jana syna Bedřicha Zapského ze Zap[135]) se třemi erby po straně a nápisy, jež opraveny byvše, jsou tyto:

1. Alžběta Zapská ze Šlivic.
2. Uršula Šlivicova z Temryc.
3. Johanka Zapská z Vrabí.

Vývod pak jest takový:

Johanka Zapská z Vrabí (manž. Adamova, † 1551.)	Uršila Šlivicova z Temryc 1598.
(Bedřich Zapský z Zap na Ctiněvsi, † j. 1602.)	Alžběta ze Šlivic 1594—1626, druhá manželka Bedřichova.
Jan, † 1595, 4. Octb.	

1. Stejně dobře, jako u dvou předešlých, dopadá to u čtyrkoutního vývodu Kapounovského, který býval na oltáři sv. Jiří a sv. Mikuláše v kostele Sedleckém u Kutné hory[136]) a zase v Staré Boleslavi v kostele Matky Boží na předměstí.[137]) Piram, Jindřich a Jaroslav Kapouni, bratří ze Svojkova, se svými čtyřmi štíty přirozenými, zakladatelé tohoto oltáře, psáni jsou na vrchu. Pod tím štíty otce, mateře a obou bab, jichž vývod jest takový:

(Ctibor Kapoun z Svojkova.)	Kateřina ze Smiřic.	(Jindřich z Čechtic.)	Eliška z Poříčí, † 1497.
Jan, † 1499, 14. Novb.		Kateřina z Čechtic, † 1518, 10. Sept.	
Piram, † 1547, 12. Jul.			

[134]) Vypsáno pořádně v Soupise Klatovska na str. 95.

[135]) Soupis Roudnicka na str. 45, kdež jest 2. a 3. nápis zkomolen.

[136]) F. Devoty, Popsání... údolí Sedleckého. V Praze 1824, str. 160.

[137]) Paprocký o st. ryt. 68 (»čtyři štítové pana Jana Kapouna«), Balbini Epitome 599. Zde sice nejsou štíty popsány, ale není pochyby, že je vývod týž, jako v Sedlci.

1. Také čtyřkoutní vývod Bedřicha Rodovského z Hustířan a na Velichovkách na náhrobku v kostele na Chloumku u Smiřic snadno lze sestaviti. Nad brněnou postavou jsou čtyry štíty malované a k nim nápisy, že to jsou erby Bedřichův, jeho mateře, jeho báby a jeho druhé báby.[138]) Vývod ten jest

(Bavor z Hustířan a na Rožmberce 1470—1516.	Kunka Třemeská ze Železna.	(N. Šelndorf z Hornšperka.)	Apolena ze Švamberka.
Jan starší Rodovský 1523, † 1551.		Anna 1541, † 1556.	
Bedřich, † 1591, 4. Jun.			

1. V kostele v Hamru Ostrově (u Třeboně) odkryty l. 1899 dva nápisy, oznamující, že tu vymalováni čtyři štítové Albrechta Valovského z Úsuší a tolikéž Markéty Valovské z Hodějova, manželky jeho. Od tabulek nápisův jdou vzhůru větve, v jichž záhybech je po 4 erbích:

Nápisy jsou:
1. Bába po mateři Barbora z Maregse
2. Mateř Johanna z Osečan
3. . . . . . . Barbora z Kostnik
4. Otec . . . . . . (erb Hodějovský)
1. . . . . . . (Valovský erb)
2. Bába po otci . . . . . . ze Mnichu
3. Otec po mateři Adalbert z Gywowicze
4. Bába po mateři Anyžka ze Seberka.

Nejvýše u prostřed je ještě devátý štít s 3 pruhy na příč (snad Zmrzlíkův ze Svojšína, neb Houskův ze Zahrádky, neb vladyk z Rakovic).[139])

Vývody lze sestaviti takto:

(Mikuláš z Hodějova 1495, † c. 1544.)	Markéta z Kostnik.	(Jan z Osečan 1482—1516. † 1521.)	Barbora z Maryže 1521.	N. z Úsuší.	N. Smrčkovna ze Mnichu.)	Albrecht Vojtěch z Jivovice, † 1528.	Anyžka ze Žeberka 1528.
(Arkleb z H. 1550—1566.)		Johanka z Osečan.		(Hynek Valovský 1500—1554.)		(Anna 1528) z Jivovice.	
Markéta z Hodějova 1598.				Albrecht 1564, † 1595, 15. Maj,			
Dcery Anna a Kateřina.							

---

138) Bienenberg Altert. II. 68.

139) Zpráva Fr. Marše, ředitele knížecích arch. v Třeboni 1913, 12. dubna.

Méně šťastně lze rozluštiti vývody pěti následujících náhrobkův a to z příčin, které budou při každém vyloženy.

V Jesenici je náhrobek Adama Jiří Bohdaneckého z Hodkova († 1584, 25. Decb.), na němž jsou čtyry erby,

Obr. 4. Vývod Adama Jiří Bohdaneckého.

jeho a tří žen s nápisy okolo nich.[140]) Na fotografii jeho lze rozeznati, že první jest Adamův, třetí jeho mateře (erb Ostrovských), čtvrtý erb jest vyšlapán, ale část nápisu zbyla. Z listův

[140]) Soupis Náchodska 48. Soudíc podle fotografie, bylo možno ty nápisy aspoň částečně čísti, ale byly snad obtiže.

jde na jevo, že otcem Adamovým byl Václav († 1614) a mateří Saloména Ostrovská ze Skalky, dědem jeho Adam a bábou Alžběta Žehušická z Nestajova, druhá manželka Adamova. Jestli byl čtvrtý erb mateře Salomeniny, byl by tu vývod č. 1.

(1.?) Ve Vřetovicích (vl. Kralovičkách) jest náhrobek pána, jenž zemřel 1599, 6. dubna. U hlavy jsou dva erby, jichž nápisy jsou otřeny, dole též dva, z nichž jeden zakryt oltářem a druhý má nápis Dorota Kaplířka z Sulevic mateř Vojtěch Pětipes... Z tohoto jde na jevo, že je to náhrobek Vojtěcha Pětipeského z Chyš a z Egrberka na Libochovi-

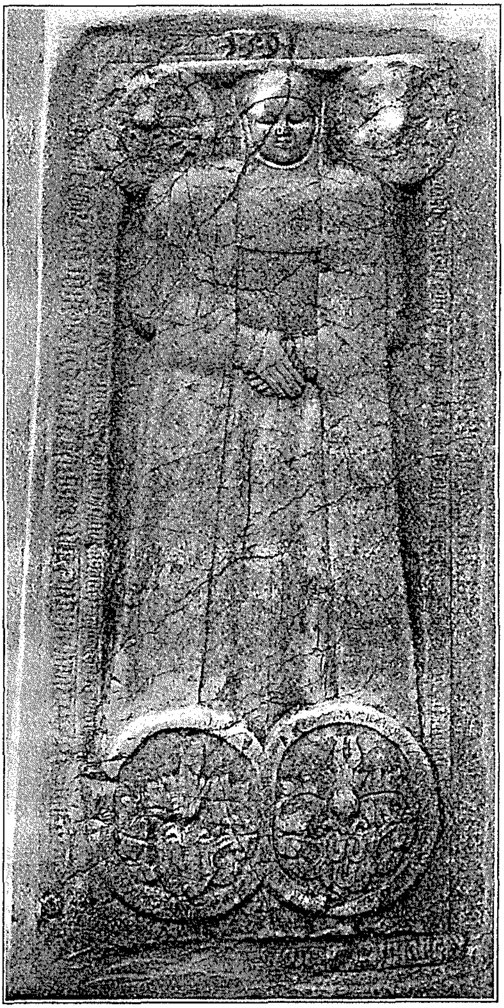

Obr. 5. Vývod Kateřiny z Kyjova († 1616).

čkách.[141]) Tento (1558—1599) byl synem Odolenovým (1535) a Doroty Kaplířky, jak svědčí Paprocký, bába pak byla podle téhož spisovatele dcera Vojtěcha neb Albrechta Kaplíře na Třebivlicích (1500—1530), kterému se dává v jednom z předcházejících vývodův za manželku Ofka z Pacova (erbu půl koně).

[141]) Soupis Kladenska na str. 134. Bohužel tu erby nepopsány.

Odolenovým otcem pak byl Jan (1486 atd.) a mateří Kateřina z Tuchořic (erbu krokev, klenotu dvou rohů ozdobených korouhvičkami).

Obr. 6. Vývod Marjany Rozndorfové.

Na náhrobku Kateřiny, dcery Rudolfa Kyje z Kyjova (zemřelé 1616, 15. listopadu) ve Vlastibořicích, jsou v rozích erby a při nich zkrácené nápisy,[142]) totiž D. V. K. (des

[142]) Soupis Turnovska 247.

von Kyaw?), D. V. E. (der von E.....), D. V. G. (der von Gersdorf?), D. V. R. (der von Rechenberg?). Kateřinin otec Rudolf byl do r. 1628 v Čechách, ale manželka jeho není známa. Otec jeho Adam (1584—1615) byl ženat s Kateřinou Gerštorfkou z Burgerstorfu (1588). Čtvrtý erb jest snad mateře manželky Rudolfovy. Bohužel tu písemné paměti nedostačují. (Obr. č. 5.)

Také vývod Marty z Renšperka († 1586?), manželky Viléma Ostrovce z Kralovic (1565 † 1590—1595) nelze z týchž příčin vyložiti, protože mateř její a báby nelze z domácích pamětí poznati.[143]) Jsou tu totiž čtyry erby a podpisy, z nichž lze souditi, že otcem byl Hanuš Renšpergár z Renšperka a z Držkovic (1550—1566, † j. 1577), jeho manželkou Voršila z Ortwein a mateří jeho Markéta z Gelnhornu a mateří Voršilinou Anežka z Rejbniku.

Největší obtíže působí náhrobek Marjany Rozndorfové z Garlšteina († 1591) ve Vřetovicích (vl. Kralovičkách).[144]) U nohou postaveny jsou dva erby dobře zřetelné, v pravo supí neb orlí hlava s krkem a podkovy Želenských z Sebuzína. Nahoře u hlavy jsou dva erby, z nichž levý jest vyšlapán a pravý nelze z fotografie poznati. Zvenčí kolem je nápis o úmrtí Marjanině a uvnitř vedle toho vysvětlení, čí je který erb. Z nápisův[145]) lze jen tolik seznati, že N. z Garlšteina byl Marjanin otec a Barbora Želenská její máti. (Obr. č. 6.)

2. V kostele sv. Víta na hradě Pražském na oltáři blahoslavené p. M. a sv. Klimenta a sv. Václava bývala památka Albrechta z Kolovrat a na Libšteině, kterýž oltář dal nákladem svým vyzdvihnouti. Při tom byli erbové rodu jeho pořádně položeni, totiž orlice jeho vlastní, podle ní růže Anny ze Stráže, pak hvězda Kateřiny ze Šternberka a naposled erb Alžběty z Cimburka.[146]) Tím se upraví tento vývod

(Hanuš z Kolovrat 1416—1450, † j. 1453.)	?Anna ze Stráže.	Zděnek ze Šternberka 1430, † 1476.	Eliška z Cimburka.
Hanuš, † 1483, 23. Sept.		Kateřina, † 1465, 14. April.	
Albrecht, † 1510, 28. Maj.[147])			

---

[143]) Pam. arch. I. 107, Kolář, Heraldika 116.

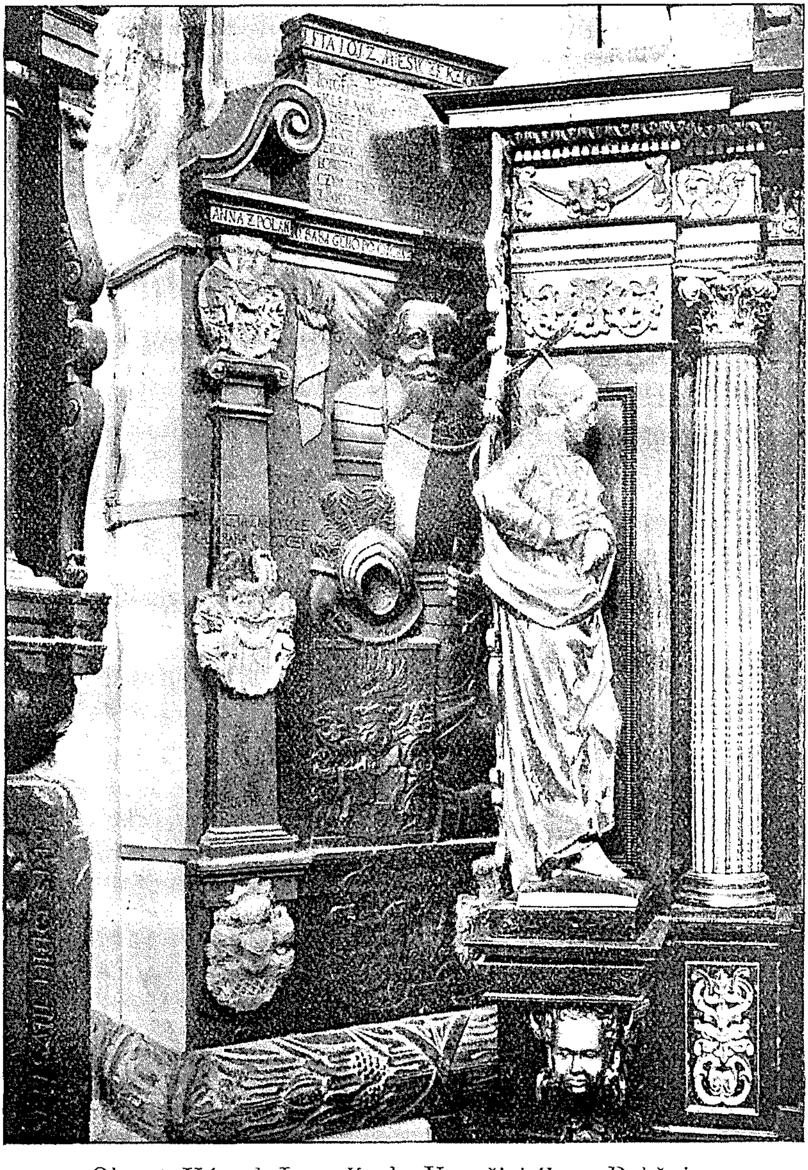
[144]) Soupis Kladenska 134.

[145]) Tamže chybně psaných.

[146]) Paprocký o st. pan. 203. Z těchto jmen lze souditi, že tam byla psána.

[147]) Hanušova manželka není známa, ale lze obdobně podle jiných vývodův souditi, že jí byla Anna ze Stráže. Starší genealogové dávali Annu za manželku první Albrechtovi (byla Anna z Kovaně 1484) a Alžbětu Hanušovi staršímu. Že však byla Alžběta neb Eliška manželkou Zdenkovou, svědčí vývod Dobrohostův (na str. 21.).

2. Jeden z nejznamenitějších vývodův jest náhrobek Jana Karla Voračického z Paběnic († 1612, 10. Octb.) v kostele Týnském v Praze.[148]) kromě toho poučný v té příčině, že

Obr. 7. Vývod Jana Karla Voračického z Paběnic.

[148]) Pam. arch. I. 103. (Viz obr. 7.)

se báby po otci nemusejí pokládati všechny za manželky předkův, nýbrž že může býti některá i matkou manželky některého předka. Ve vývodu jmenuje se Markéta z Nemyšle prabábou po otci, avšak ve vývodu Paprockého shledává se, že byla mateří Anny z Polanky, báby Jana Karla a nikoliv manželkou Václava, děda jeho.[149]) Učiní-li se podle toho oprava, obdržíme v tomto osmikoutním vývodu dvě praprabáby; opravený vývod pak jest takový:

Mandaléna z Osečan. (ψ Petr?)				Alžběta z Rodvic.
Johanka z Hrádku.. (ψ Václav?)	(Václav Polánský z Polanky.)	Markéta z Nemyšle.	.	Markéta z Kejzinku.
Jan Vor. z P. 1490, † 1553, 17. Sept.	Anna z Polanky 1525.		(Bedřich Žďárský ze Žďáru, † j. 1537.)	Otilie ze Sulevic,
Václav Paběn, † 1565, 6. Jan.			Anna ze Žďáru vd. 1548, † 1554, 19. Decb.	
Jan Karel Voračický z Paběnic nar. 1550, † 1612, 10. Octb.				

2. Pětikoutní vývod Voršily, manželky Jindřicha Švihovského z Ryžemberka jest v kapli hradu Švihova, kdež se spatřuje patero erbův s nápisy nad oblouky kruchty.[150]) Z toho jde na jevo tento vývod:

(Jindřich kníže Minstrberský. † 1498, 24. Jun.)	Voršila m. Braniborská, † 1508.	(Jan Zlý kníže Žahanský,) † 1504,)	Kateřina kn. Opavská.
(Albrecht kníže, † 1511, 12. Juli.)		Saloména, † 1513.	
Voršila kněžna, † 1545. ψ Jindřich Šv. z R.			

2. Šestikoutní vývod Barbory Velflovny z Varnsdorfu vdané Stošové v kostele v Starých Bucích[151]) obsahuje 6 štítův, tři v pravo a tři v levo i s nápisy, totiž:

1. V pravo erb jejího otce i po předcích,
2. v pravo ostrvy pp. z Lichtenburka,
3. holub s lidskou hlavou »der von Ssemug«,
4. v levo pp. z Vallenburka,[152])

---

[149]) Paprocky o st. ryt. 31.
[150]) Hrady IX. 8. Kolář, Heraldika 121. Částečně i Paprocký o st. pan. 114.
[151]) Bienenberg Alt. II. 21, Kolář 124.
[152]) Paprocký: »kterou (totiž Barboru) porodila Lvovna z Valdeka«, což není pravda; Barboru nazývá Krystynou.

5. růže pp. z Landšteina,
6. hrnec s trávou (květinami) těch ze Stupic (snad z Toušic). —

Vývod byl by asi:

N. ze Zásmuk.	N. ze Stupic.
N. z Lichtenburka.[153]	N. z Landšteina.
N. z Varnsdorfu.	N. z Vallenburka.

Barbora z Varnsdorfu, † 1544.[154])
ψ Beneš Stoš z Kounic, † 1537, 6. Novb.

2. Snad největší a nad jiné zřetelný vývod na náhrobku jest osmikoutní vývod Václava Čabelického z Soutic c. k. válečného rady a nejvyššího v kostele Týnském, v Praze,[155]) jenž jest složen podle rukopisu mezi psanými vývody (na str. 25.) doloženého.

Jeť pak vývod tento:

prapraděd Prokop.[156])	
Jan Č. ze S. na Týně, † 1513. ψ Kateřina z Vartenberka.	Jan Vratislav z Mitrovic, † 1520. 14. Febr. ψ Anna ze Svárova.
Prokop Č. ze S., † c. 1536. ψ Johanka z Ušavy.	Václav V. z M., † 1554, 3. Febr. ψ Barbora z Rohatec.
Jan Č. ze S., † 1567. ψ Kryzelda Berkovna z Dubé.	Jiří V. z M., † 1603, 9. April. ψ Eufemie z Hozlau, † 1590, 16. Febr.
Karel Č. ze S.	Anna Čabelická z Mitrovic, † 1622, 26. Sept.

Václav Čabelický z Soutic, † 1648, 1. Novb.

3. Vzácný jest čtyrkoutní vývod na náhrobním kameni Petra Chotka z Vojnína (nar. ok. 1495 † 1571, 26. Mart.), kdež jest viděti čtyry erby držené anděly a nápisy.[157]) Z těch jde na jevo, že otcem Petrovým byl Bohuslav (1506) a mateří Eliška z Doupova. Přeskočena jsou potom dvě pokolení a

---

[153]) Paprocký o st. pan. 301.
[154]) Jiří Mikuláš a Zikmund, synové Barbořini (DD. 64 str. 283). Rodopisných pamětí pro tento vývod není.
[155]) Pam. arch. I. 106, Kolář 126.
[156]) Chybně, jím jest Jan ze Soutic 1439—1458.
[157]) Soupis Slanska str. 409, obraz na str. 410, Pam. arch. VI., 112, Kolář 117.

jmenují se Jetřich Chotek prapraděd[158]) a Johanka Kočova[159]) z Kolovrat prabába.

4. Na velkém zvonu ve Vlašimi l. 1588 slitém lze spatřiti erby a jména dědův a bab Viléma Ostrovce z Kralovic a tedy čtyřkoutní vývod.[160]) Bude lze takto vypsati:

Strachota Ostrovec z Kralovic 1495—1529.	Mandelína ze Lstiboře.	Jan Leskovec z Leskovce 1496, † 1545, 27. Aug.	Anna ze Lhoty, † 1544, 3. April.

(Ladslav 1524, † 1551) (vynechán).	(Dorota z Lesk., † 1564, 19. April.) (vynechána).

Vilém 1550—1590, † j. 1595,

6. Velmi pěkné jsou dva čtyrkoutní vývody Kapounovské na obraze votivním (1599), jenž visí na kruchtě kostela Starobydžovského.[161]) Na pravé polovici je (kromě obrazův Jindřicha Kapouna a jeho synův) vývod Pirama Kapouna († 1547), na levé (kromě obrazův Marty Kapounové z Hořeněvsi a jejich dcer) vývod Jindřicha († 1611) syna Piramova; jmenovány jsou také obě manželky Jindřichovy. Při erbech pak jsou nápisy. První vývod:

(Ctibor ze Svojkova a z Kačice 1420—1457.)	Kateřina Lítenská ze Smiřic.[162])	(Jindřich Ohnický z Čechtic.)	Eliška z Poříčí, † 1497.

(Jan Kapoun ze Svojkova, † 1499, 14. Novb.)	Kateřina z Čechtic, † 1518, 10. Sept.

Piram K. ze S., † 1547, 12. Jun.

Jindřich. ⚭ 1. Aléna Cidlinská ze Sluh, † 1575.

Druhý vývod jest tento:

(Jan Kapoun ze Svojkova † 1499.)	Kateřina z Čechtic, † 1518.	(Petr Pašinka z Trojanovic 1507—1535.)	Apolona Strašická z Teplé.

(Piram, † 1547, 12. Jun.)	Kateřina z Trojanovic.

Jindřich, † 1611. ⚭ 2, Marta z Hořeněvsi 1581—1599.

---

[158]) Ale má býti Jindřich jen z Vojnína (Dsky dvorské XIV., 232, k r. 1407).

[159]) Snad Ročová neb Ročovcova erbu půl orlice a pruhu. Jan, bratr Albertův z Malikovic († 1379), měl příjmí Kolovrat.

[160]) Soupis Benešovska 284. Vlasák, Místop. bibl. II. 32.

[161]) Popsán podrobně v Pam. arch. IX. 788.

[162]) Z rodiny Kapounův ze Smiřic, z níž přešlo příjmení na syna

6. Dvojitý vývod bezpochyby čtyrkoutní Zdenka Meziřického z Lomnice a Markéty Ledecké z Říčan spatřuje se v kostele v Ledči nad Sázavou. Jsou tu 4 erby, 8 nápisův a kromě toho erby dcer Zdeňkových a zeťův. Nápisy jsou:

1a. Zdeněk Meziřický z Lomnice a na Ledči.
1b. Burjan Ledecký z Říčan a na Ledči.
2b. Žofka z Sovince na Ledči, manželka Dětřicha z Říčan.[163])
3b. Markéta Ledecká z Říčan a na Ledči.
2a. Apolonia ze Stěnic.
3a. Kateřina ze Šternberka.
4a.(?) Žofka z Lomnice.
4b.(?) Žofka Trčkovna z Lípy.[164])

Odtud lze složiti první vývod takto:

(Václav Meziřický z Lomnice 1436, † 1455 (1456?) | Kateřina ze Šternberka 1464. | (Jan? ze Ctěnic.) | (?)

(Jan 1475—1515.) | Apolena ze Ctěnic 1496, † 1526.

Zdeněk M. z L. 1517, † 1566, 16. Jun.
ψ Markéta Ledecká z Říčan.

Druhý vývod byl by takový:

(Jan Ledecký z Říčan 1460 až 1479.) | ? Žofie Trčkovna ? | (N. ze Sovince.) | (?)

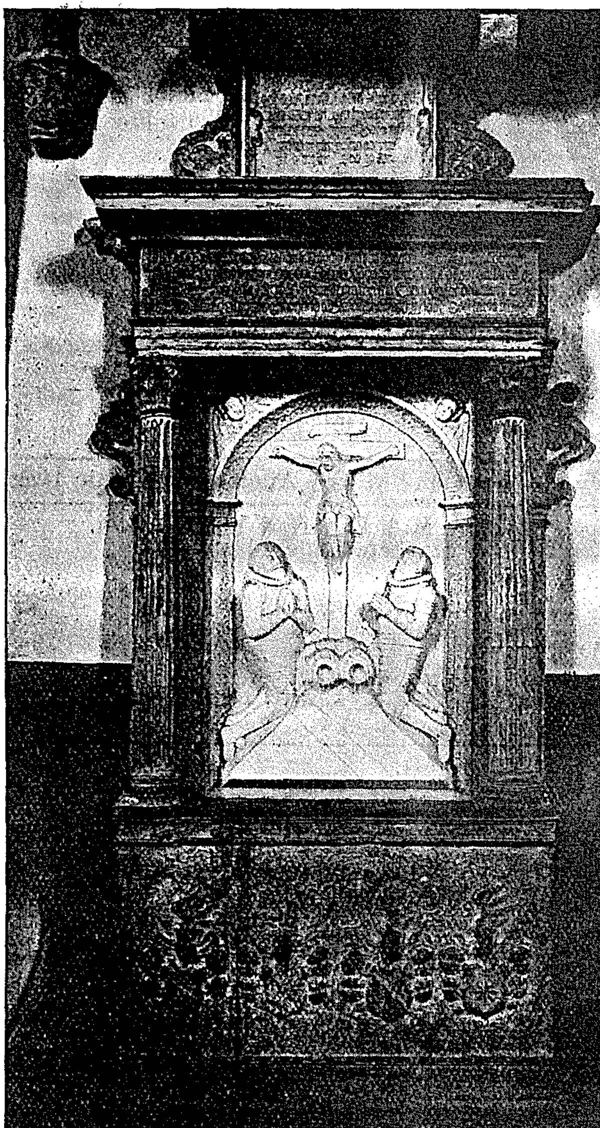
Burjan 1509, † 1541. | Žofka ze Sovince, † 1509.[165])

Markéta, † 1556, 2. Aug. ψ Zdeněk Meziřický, † 1566.

S prvním vývodem srovnává se i němá památka, náhrobek Zdenkův v kostele Ledeckém, na kterémž jest vývod čtyrkoutní totiž 4 erby v rozích. Meziřický, Ctěnický, Michalovský a Šternberský;[166]) rozdíl je ten, že tu položena ještě Kunka

[163]) Dětřicha žádného nebylo, snad v těchto v nové době obnovených nápisech pochybeno.
[164]) U těchto dvou nesnadno říci, ke kterému vývodu patří, ale protože vládl v l. 1488—1501 Mikuláš Trčka na Ledči (snad jako poručník), lze souditi, že zemřelý pán měl Trčkovnu.
[165]) V starých letopisech 323, středu před sv. Tomášem (19. Decb.), v staré pam. knize Ledecké na obecním úřadě u vig. sv. Tomáše (20. Decb.), Dačický I. 111.
[166]) Michalovský erb je také na klenbě kostela, ale nápisu k němu není.

z Michalovic (1420) druhá manželka Jaroslava otce Kateřinina a snad její matka.[167])

Obr. 8. Náhrobek Albrechta Smiřického.

[167]) Tak i Kolář na str. 117.

7. Vzácný jest trojkoutní vývod Lidmily Klusákové z Řehnic, jež byla manželkou Jana Klusáka z Kostelce na Radovesicích († 1750, 4. Maj.). Spatřuje se ve Strenicích.[168]) Vývod jest takový:

(N. Valkoun z Adlaru.) Markéta z Přívor.

(Jiřík Vančura z Řehnic na Brodcích a Krnsku, † 1553, 3. Decb. Markéta z Adlaru.

Lidmila Klusáková z Řehnic.

9. Trojkoutní vývod vytesán byl na náhrobku Albrechta Smiřického a jeho synův v kostele Náchodském.[169]) Bývaly tu čtyry erby, zkrácené nápisy a léta úmrtí vytesány. (Obr. č. 8.). Z toho lze sestaviti vývod asi takto:

(Albrecht Smiřický ze Smiřic, † 1566, 6. Decb,
ψ Hedvika z Hazemburka, † 1592, 28. Mart.

Václav S. ze S., † 1593, 10. Aug.
ψ Dorota (Holická) ze Šternberka.

9. V kostele Novoveském u Ml. Vožice jest tabule malovaná a psaná, obsahující trojkoutní vývod Těmínovský. Nejvýše je psáno »Albrecht z Kutšteina a na Žirovnici« a vedle toho Markyta[170]) Kutšteinova z Šternberka na Žirovnici.« Pod tím je rok 1548. Pak následují:

(Erb). »Bohuslav starší Těmín z Těmic a na Těmicích.«

Pod erbem nápis nečitelný, ale bezpochyby jméno, nad ním »manželka téhož pana Bohuslava.

(Erb) »Markyta Těmínová z Sobětic a na Smilkově, paní mátě tehož pana Bohuslava.«

Albrecht († 1550) a manželka jeho do téhož vývodu nepatří; snad byli kmotry Bohuslavovými. Vývod jeho jest pak takový:

(Jiří Těmín z Těmic 1554—1573.) Markéta ze Sobětic.

Bohuslav starší, † 1597.
ψ Kateřina z Říčan, † 1580, 10. April.[171])

---

[168]) Soupis Boleslavska 377.
[169]) Soupis Náchodska 146.
[170]) Podle Břežanova vývodu v arch. Třeboňském Anna Holická ze Štb. † 1551.
[171]) Její náhrobek v Nové vsi. Bohuslavovo úmrtí v DZ. 128. B 6.

11. Velmi poučný jest čtyřkoutní vývod na náhrobku Mikuláše Hořovského z Říčan a jeho manželky, jíž vlastně tento vývod patří. Náhrobek jest ve Vísce u Hořovic.[172]) V rozích jsou štítky a nápisy, z nichž sestaven tento vývod:

	(Sezema Štěpánovec z Vrtby 1458-1474, † j.1477.)	Vracka z Vilhartic vd. 1466, 1486.
(Litvin z Klinšteina 1474—1506, † j. 1509.)	Majdalena z Vrtby 1490—1532.	

Vracka z Klinšteina, † 1540, 16. Nov.
ψ Mikuláš z Říčan, † 1545, 19. Octb.

Na kameni velkého oláře v Klášterci za Žamberkem jest čtyrkoutní vývod Jana z Potšteina a ze Žampachu totiž nápis: »A. D. m. cccc. l. ii. mikess. Zena. ian. mati. ma. Pod slovem zena jest erb šternberský, pod slovem ian erb prostý Potšteinský, pod slovem mati Kunštatský, pod slovem ma štít (Lichtenburský) s ostrvami (Bienenberg Alt. II. 80 a vyobrazení na tab. III.). Vývod lze přesně poznati na tři erby, tedy mimo erb kunštatský, jenž se zdá býti mateře matčiny,[173]) takto:

Mikeš z Potšteina na Žampachu 1389—1421, † j. 1437.	Eliška z Lichtenburka, † j. 1437.

Jan Žampach z Potšteina 1423—1454.
ψ Markéta ze Šternberka,

Pochybný jest vývod, který spatřoval komorník od desk zemských l. 1568 v pondělí po neděli Devítníku na jistém domě ve Volyni[174]) poněvadž se k jeho rozluštění nedostává dosti písemních pamětí. Na témž domě byly vymalovány erby a nápisy, totiž:

1. Buzický, Alexandra z Buzic.
2. hříč Kekulovský, Lidmily ze Stradonic.
3. dva klíče Kateřiny z Nebřehovic.
4. ruka držící tři květy. Nápisu buď nebylo, aneb jej komorník nemohl přečísti; sice mu šlo jen o klíče.

Alexander (1490 atd.) byl l. 1499 purkrabí na Strakonicích a 1503 na Volyni. L. 1521 byl hejmanem na Třeboni.[175])

---

[172]) Pam. arch. XI. 511, Kolář 119.
[173]) Doložiti ho nelze z paměti ani Krušinův ani Bítovských.
[174]) DZ. 58. P. 11.
[175]) Arch. velk. převorství a Třeboňský, Břežanova Regesta Švamberská, Světeckého Paměti v arch. Třeboň. I. 182—183.

On prý dům ten kázal malovati.[176]) Pro nedostatek pamětí nelze více říci, nežli že spojitost ostatních osob jest neznáma.

V Zlatníkách nad Bílinou býval nade vchodem kámen, na němž byly vytesány erby a nápisy zkrácené[177]) a to takto:

1. Erb Vchynských K. R. Z. (Kryštof Ražický ze Vchynic na Patokryjích).

Na štítě čtyry růže M. S. V. (M . . . . Šenova.)

3. Štít s pokosným pruhem a na něm tři koule K. E. Z. (Kateřina Elsnicova z Elsnic.)

4. Na štítě dvě ryby podle sebe hlavami ke zpodu. M. H. (Marta Hartyšova.)

5. Štít na příč poloviční S. K. A. Z. (?)

Pokud tyto erby se táhnou k vývodu Ražických, lze je sestaviti takto:

Kryštof starší R. ze V. ψ Kateřina z Elsnic 1580.

Krýštof mladší R. ze V. 1588—1594.
ψ Marta Hartyšova vd. 1588, † j, 1610.

Pochybný je též osmikoutní vývod Bohdaneckých, který býval na tabuli malované v kostele v Bohdanči u Ledče nad Sázavou. Možná, že to byl vývod s erby a nápisy, nám se však zachoval jen nákres erbův a opis jmen[178]) totiž takový:

1. Šraňk. Petr Bohdanecký z Hodkova.
2. Kolo. Důbra z Nebovid (nedobře).
3. Plechovnice. Kateřina.
4. Dva sloupy (věže?).
5. Šachovnice, klénot, kozel, Alžběta z Lohozcze (dobře z Chotče).
6. Mouřenínova hlava. Markéta z Lohova.
7. Tři péra (kornouty?). Markéta z Horky.
8. Pták. Barbora z Landu.

Věrohodný jest vývod ten potud, že se tu nevyskytují jména rodin v 16. a 17 st. obecně známých, jež genealogové vkládali do vývodův posloupných. Ale nemožno dojíti tu spojitosti. Podlé staročeského způsobu jsou tu jen báby, ale nepodobně víře, aby byli tehdá báby přes 200 let pamatovali. Tudíž se zdá, že je to spíše vývod č. 2. Ze psaných pamětí jen tolik jde na jevo, že Heřman Bohdanecký (1489—1510) byl ženat s

[176]) Fr. Teplý, Dějiny Volyně 157.

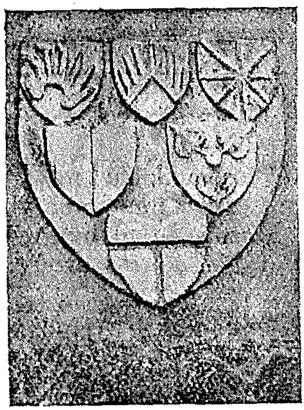
[177]) Schaller Leutm. Kr. 127. O osudech kamene tohoto píše M. Kolář v Heraldice na str. 123.

[178]) Opis v genealog. sbírce v arch. zemském.

Dûbrou z Nedrahovic (1499, 1508), ačkoliv pak jsou předkové jeho známi, přece nikde se nepíše o jich manželkách.

Němých vývodův jest mnoho a některé z nich jsou velmi staré.

Nejstarší snad z nich jest hrobový kámen nalezený nedávno na klášteřišti v Ústí nad Lužnicí (Starém Táboře.) Na kameni tomto, (1·75 m zdélí, 0.75 zšíří), na hoře do polokruhu stesaném není nic, nežli jen tři štíty, totiž uprostřed pětilistá růže, v pravo prosté lékno (lupen se stonkem a kořenem), jak je měl l. 1328 Heřman ze Zruče a pak vladyky z Mrdic a z Heřmanova Městce, v levo střela zavinutá pp. z Dubé, Bechyně a j. Podlé slohu znamení erbovných lze souditi, že tu snad náhrobek buď Jana z Ústí (1352 † j. 1370) neb Oldřicha,

Obr. 9. Deska na kostele Žumberském.
(Soupis Chrudimska č. 202.)

bratra jeho († j. 1379), a že štíty postranné jsou manželčin a matčin.

Velmi krásný vývod šestikoutní jest zazděn na zdi kostela Žumberského, bohužel od novověkého umělce hlavou dolů položen. Jest to štít, v němž jest šest štítův vytesáno, totiž tři nahoře (křídlo, hřeben, hvězda), pod tím (poloviční a trojlist) a šestý (pruh na vrchu, zpodek zhora poloviční) u zpodu štítu. (Viz obr. č. 9.) Štíty těmito jsou znamenáni:

1. Anna z Lomnice (1348, † 1372, 13. Decb.) manželka Janova z Bozkovic a máti Vaňkova.

2. Vaněk z Bozkovic (1365—1393) l. 1380 pán na Žumberce.

3. Markéta ze Šternberka manželka Vaňkova.[179])

4. snad matka Annina, Anna byla dcera Vznatina.[180]) Štít ten měli páni z Otaslavic.

5. snad matka Markétina rozená z Říčan. Otec Markétin není znám.

6. snad bába Vaňkova a máti Janova, totiž Kateřina, která byla v l. 1335—1349 vdovou. Táž se psala bezpochyby z Černé hory, neb týž erb měli 1286—1298 Matouš[181]) a 1305 Apard z Černé hory.[182]) Tím by se také vysvětlilo, jak se dostala Černá hora pánům z Bozkovic.

Asi z téže doby pochází vývod čtyrkoutní Jana z Rožemberka na křtitelnici ve Strunkovicích a částečně na oltářním stole v Bavorově.[183]) Jsou na oné štíty:

1. Růže Jana z Rožemberka († 1389.)
2. Na příč trojdílný Elišky z Halsu manželky jeho.
3. Pokosný pruh snad mateře Eliščiny.
4. Kateřiny z Vartemberka manželky Petrovy († 1347) a mateře Janovy.

Ostatní němé paměti poskytují více méně obtíží, ačkoliv se některé z nich hravě vyloží. Příčina toho je kromě již nejednou zmíněného nedostatku psaných pamětí ta, že nejsou dostatečně popsány.

2. Dobře se rozluští čtyrkoutní vývod Zikuny z Gutšteina († 1530) nacházející se na náhrobku jejím v Týně Horšovském.[184]) V jeho rozích jsou nahoře 2 štíty (troje jelení rohy a labuť), dole též dva (růže a příčný pruh na způsob cimbuří, jenž má však jíti pošikem.) Zvláštností je, že nejsou erby bab přesně pod erby otcovým a mateřiným. Vývod jest:

(Burjan z Gutšteina 1462-1488.	Zikůna z Ortenburka 1493.	(Bohuslav ze Švamberka, † 1490.)	Lidmila z Rožemberka vd. 1452.
Kryštof z Gutšt. 1486—1516, † 1518.		Markéta ze Švamb. vd. 1480.	
Zikůna, † 1530, 23. Aug.			

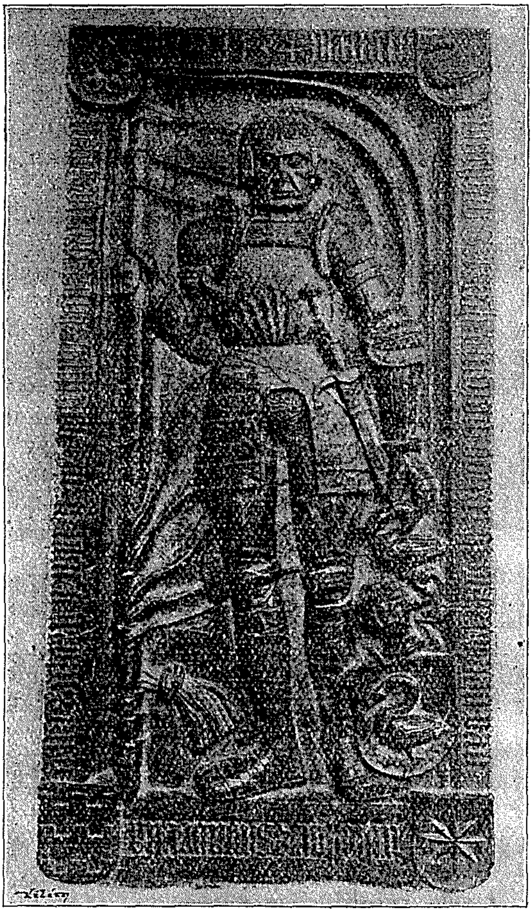
2. V klášterním kostele Bechynském jest čtyrkoutní vývod Kryštofa ze Švamberka († 1534), hrobový kámen, na němž jsou v rozích čtyry erby, totiž otcův, mateře a

---

[179]) Lib. erect. XII. 84.
[180]) CDM. VII. 182, Reg. IV. 285.
[181]) Arch. c. k. dvorský a velkého převorství.
[182]) Arch. kl. Rejhradského.
[183]) Soupis Písecka. V Bavorově schází třetí štít.
[184]) Kolář, Heraldika 115. Týž náhrobek popisuje Balbin ve svém Syntagma na str. 19.

obou bab, totiž růže, labuť, cimbuří a hvězda.[185]) (Viz obr. č. 10.) Podle toho lze sestaviti tento vývod:

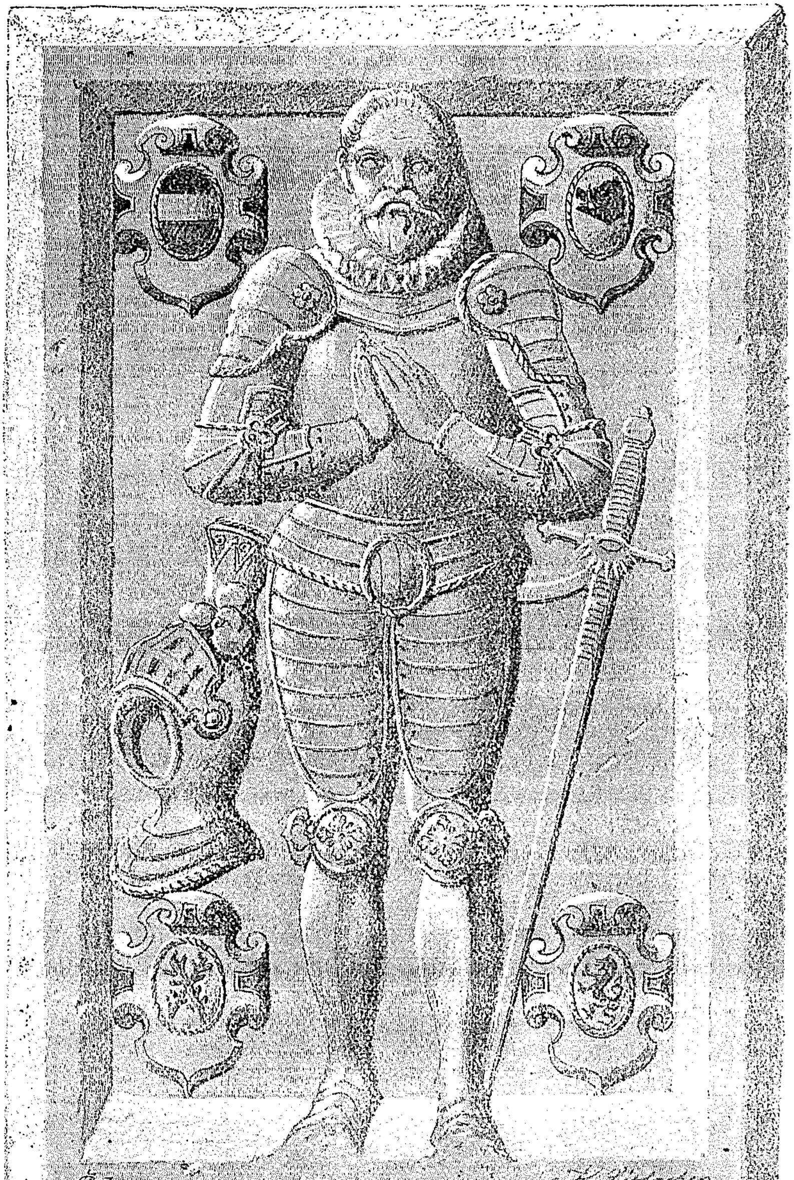
(Bohuslav ze Švamberka, † 1490.)	Lidmila z Rožemberka vd. 1452.	(Zdeněk ze Šternberka, † 1476.)	Eliška z Cimburka.[186])
Hynek, † 1489.		Kunka vd. 1475, 12. Novb.	
Kryštof ze Švamberka, † 1534, 13. Jan.			

Obr. 10. Vývod Kryštofa ze Švamberka.

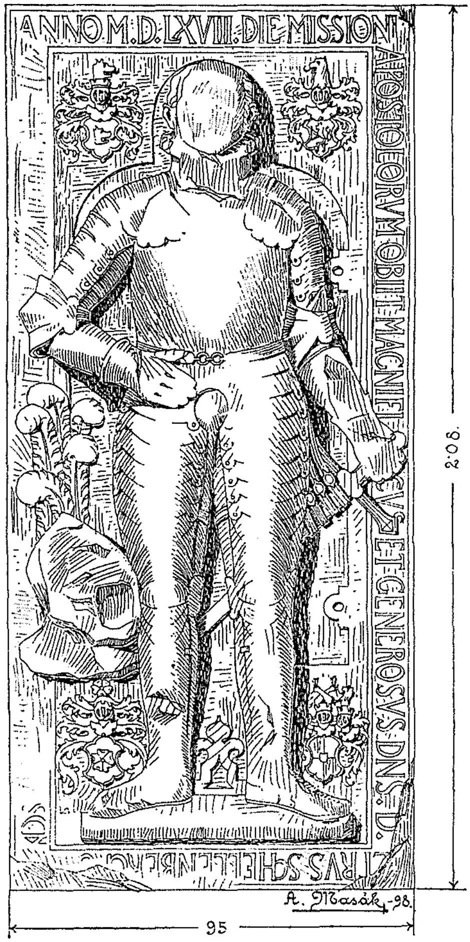
---

[185]) Soupis Milevska 25, Kolář 117.
[186]) Podle vývodu Dobrohostova na str. 21.

Obr. 11. Vývod Viléma Trčky z Lípy.

2. Méně dobře lze rozluštiti čtyrkoutní vývod Viléma Trčky z Lípy, na jeho náhrobku v kostele Opočenském.[187]) V rozích jsou erby Trčkovský, sviní hlava pp. ze Šelmberka, dvě ostrvy a lev. Vilém († 1569, 22. Octb.) měl rodiče

Obr. 12. Vývod Petra ze Šelmberka.

Mikuláše Trčku z Lípy a na Veliši († 1540) a Johanku ze Šelmberka.[188]) Podle čtvrtého erbu na náhrobku byla Johanka pa-

[187]) Obraz v Hradech II. 44.

[188]) Tato byla manželkou Mikulášovou (DZ. 3. A 25.). Papro-

trně dcerou Jaroslavovou (1499, † 1550) a Kateřininou z Gery († 1520). Otec Mikulášův byl též Mikuláš starší (1454 † 1509), a v listech slove jeho manželkou Johanka z Březovic (1491 † 1516), avšak s tím se erb nesrovnává.[189]) Dlužno tedy za to míti, že měl první manželku erbu ostrev, z níž se narodilo pět jeho synův. Ani pak nelze za to míti, že by byli vynechali na náhrobku erb Johančin pro prababu více urozenou, než byla Johanka, protože starý Mikuláš Trčka († 1453) teprve v husitských válkách velkého zboží nabýval a proto sotva měl manželky vyššího stavu. (Viz obr. č. 11.)

V Staré Boleslavi jest čtyrkoutní vývod na náhrobku Petra ze Šelmberka, totiž ve čtyřech rozích erby a to na hoře sviní hlava a lev rodu Gerovského z Durynska, dole růže a erb složitý, jenž se také na následujícím náhrobníku opakuje a tuším rodu Anhaltskému patří. Dokázati lze, že patří první Petrovi, druhý mateři jeho Kateřině z Gery a třetí bábě po otci; avšak se čtvrtým je potíž, poněvadž by se tu očekával erb Mansfeldský.[190]) (Obr. č. 12.) Byl by tedy tento neúplný vývod:

(Jan ze Šelmberka, † 1508. — Johanka ze Stráže, † 1498, 15. Febr.

Jaroslav ze Šelmberka, † 1550, 14. Mart. — Kateřina z Gery, † 1520?

Petr ze Šelmberka, † 1568, 15. Jul.

Ještě větší potíže působí náhrobník matky Petrovy, jenž se spatřuje též v Staré Boleslavi.[191]) Nápisu porouchaného již J. P. Horčice, jenž l. 1839 Starou Boleslav popisoval, správně nepřečetl, an píše A. mdxx mortua est in domino illustris, generosa domina d. Catharina Schellenbergia burgravia Missniae de Plawna et (in) Prerovia. Avšak manželka jeho byla rozená z Gery, rodu ovšem, jenž byl téže krve, jako Rousové z Plavna a purkrabě Míšenští, a když rod Gerovský l. 1556, 7. srpna Jindřichem mladším vyhasl, připovídali se k dědictví Petr ze Šelmberka a sestra jeho Markéta, jako děti ze sestry zemřelého.[192])

Dotčený náhrobek jest deska na čtyry obdélníky rozdělena, mezi nimiž jest obdelník s nápisem. V prvním oddělení

---

cký (Zrc. 96) nazývá mylně Alénu ze Šelmberka mateří Veroniky z Lípy.

[189]) Kroměšínové z Březovic měli na štítě buď příčný pruh anebo pruh při hlavě štítu a od něho pruh pošikem ke zpodu.

[190]) Soupis Karlínska na str. 60.

[191]) Soupis Karlínska, str. 59.

[192]) B. Schmidt, Burggraf Heinrich IV. zu Meißen und Oberstkanzler der Krone Böhmen S. 249.

jest erb Gerovský. totiž prostý lev bez koruny, a klenotem jest hlava a krk lví též bez koruny, v druhém oddělení jest erb, jenž byl v předešlém náhrobku na čtvrtém místě, totiž štít na čtvero rozdělený, v němž se střídají šachovnice a medvěd na hradbě lezoucí a uprostřed jest štítek z hora poloviční, v němž jest orlice (snad poloviční) a šachovnice (snad pruhy a přes ně koruna); klénoty jsou tři, korouhvičky, medvězí nohy kří-

Obr. 13. Vývod Kateřiny Šelmberské z Gery.

žem přeložené a půl lva neb medvěda. V dolních odděleních je po pravé straně erb Mansfeldský, jak se vyskytuje na jejich mincích, a po levé korunovaný lev pánův z Plavna neb Rousův.

Kateřinin[193]) otec byl Jindřich prostřední z Gery, jenž žil

[193]) Jména známe toliko z Horčicova poznamenání.

v l. 1483—1500 a ženat byl s Hedvíkou z Mansfelda. Erb této jest pod erbem Kateřininým. Otcem Jindřichovým byl Jindřich mladší, držitel Gery a Lobenšteina (1445 † 1479). Manželkou jeho byla Anna hraběnka z Henneberka,[194]) jejíž erb se na náhrobníku nenachází, tak že lze za to míti, že snad byl dvakráte ženat a že druhý erb na náhrobku patřil paní, z níž se narodil Jindřich prostřední; to by také souhlasilo s náhrobníkem Petrovým. Čtvrtý erb snad jest mateře Hedvičiny. (Obr. č. 13.)

2. V Dobrovickém zámku byla tabule, pocházející z dřevěného stropu. Uprostřed byl erb Valdšteinský a okolo čtyrkoutní vývod Jindřicha z Valdšteina, totiž štíty Kunštatský, »Švihovský«, lekna rodu Kounicův (Černčických) a »jakési otevřené černé kleště v poli zlatém«.[195]) Na jiné desce byly vedlé Valdšteinského erb Vartenberský a Lobkovský. Dotčené kleště jsou bezpochyby znamení korbel, totiž kus kola s dvojí loukotí, jak již se Kolář domníval.[196]) Vývod byl by tento:

(Jan Štěpanický z Valdšteina, † 1506.) ψ Anna Rašínka z Ryzemburka, — Jan Černčický z Kácova 1483 až 1527, ψ Mandaléna z Nestajova.

(Vilém z Valdšteina na Lomnici, † 1557.) — Apolena Černčická z Kácova.

Jindřich z Valdšteina, † 1579, 13. Jul.
ψ 1. Anna z Vartenberka.
2. Maruše z Lobkovic, † 1616.

2. Čtyrkoutní vývod Petra ze Švamberka († 1575) nachází se na náhrobku jeho v Ronšperce, totiž čtyry erby v rozích, labuť, hvězda, štít napříč poloviční s polovicí lva v horním poli a lev.[197]) Jisto jest, že rodiči Petrovi byli Jan ze Švamberka († 1528) a Benigna ze Starhemberka, sestra Bohunky neb Vendeliny, manželky Joštovy z Rožemberka.[198]) Matka pak Janova byla Kunka ze Šternberka, l. 1475 vdaná za Hynka ze Švamberka († 1489, 10. Jul.); štít na příč poloviční s polovicí lva v horním poli jest nesporně Benigny ze Starhemberka, neb ten se nachází jako štítek uprostřed rozšířeného erbu na pečeti, kterouž přivěsil Erazim starší »z Štarmbergku« (1615, 20. července), přiznávaje se k zemi jako obyvatel království Če-

[194]) Becklern, Stemma Ruthenicum.

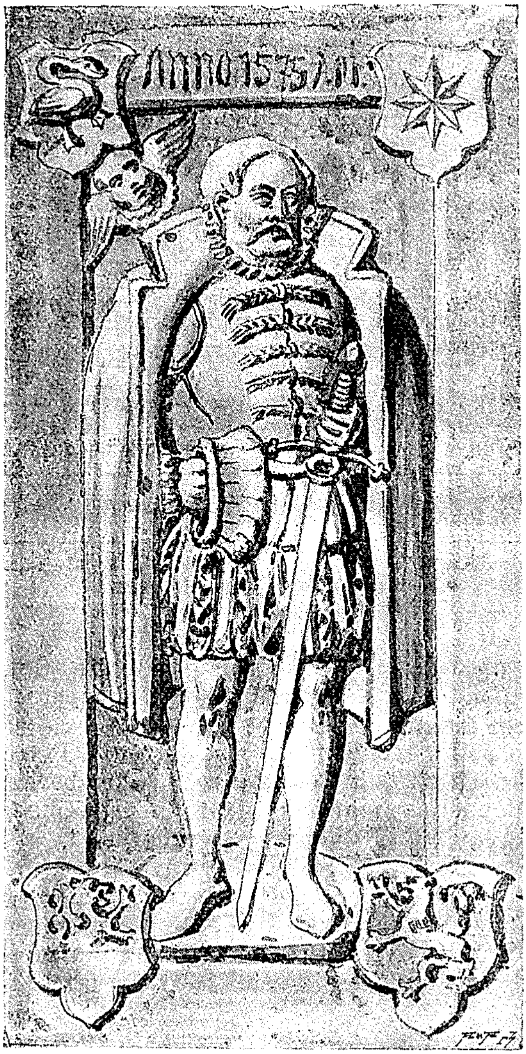
[195]) Nedostatečný popis v Pam. arch. VIII. 251. Tento Švihovský erb snad jest spleten s erbem Rašínův z Ryzemburka.

[196]) Heraldika str. 122.

[197]) Obraz ve Hradech IX. 111.

[198]) Břežanův vývod v arch. Třeboňském.

ského.[199]) Čtvrtý pak štít (lev) vysvětlí se lépe erbem mateře její, totiž pantherem neb rysem, podobným zvířeti na erbu země Štyrské. (Obr. č. 14.) Jest tedy vývod erby naznačený tento:

Obr. 14. Vývod Petra ze Švamberka.

[199]) Arch. zemský.

(Hynek ze Švamberka, † 1489, 10. Jul.)	Kunka ze Šternberka vd. 1475.	(Bartoloměj ze Starhenberka nar. 1460, † 1531, 19. April.)	Majdaléna z Losensteina, † 1523.
Jan ze Švamberka, † 1533.[200])		Benigna ze Starhenberka, nar. 1499, † 1557.	
Petr ze Šv., † 1575, 24. Jun.[201])			

2. Čtyřkoutní vývod býval v domě Hodějovských, v Praze, totiž čtyry štíty kapr, kotouč s klénotem půl koně, půl telete a konečně »Hrzánovský«[202]) Z paměti lze sestaviti jen tento vývod:

(Smil z Hodějova 1460, † j. 1481.)	Aléna z Kraselova 1468, 1475.	(N. z Hobzí manž. Bernartova z Kostnik?)
Mikuláš Hodějovský z H. na Chotěticích 1488—1544.		Markéta z Kostnik.
Potomci.		

Patrně byl ten dům ozdoben erby Mikulášovými (kapr) a Marketiným (půl telete).[203]) Co se pak týče čtvrtého erbu, jenž souhlasí s Hrzánovským, jest ovšem u Paprockého vyobrazen tak, jak ho Hrzánové sami užívali; podobný (avšak bez klénotu) měli i Něnkovišti z Medonos a Seletičtí ze Smojna, nikoliv však nějaký rod v jižních Čechách (kdež seděli Hodějovští) usedlý. Za to se však vyskytuje podobný erb i s klenotem podobným u Čeňka z Hobzí[204]) i lze za to míti, že matka Markétina byla roz. z Hobzí.[205])

2. Ve Svinčanech (za Chrudimí) jest čtyrkoutní vývod Saloményz Gerštorfu, jež zemřela l. 1602 ve čtvrtek v (snad »po«) početí p. M. Kolem ženské postavy štíty Gerštorf-

[200]) Pam. arch. VII. 449.

[201]) Wurzbach, Biogr. Lexicon XXXVII.

[202]) Paprocký o st. pan. 394.

[203]) Obyčejně bývala stavení ozdobována erbem páně a jeho manželky.

[204]) Při listu 1484, 7. Sept. v arch. zámku Jindřichova Hradce. (Arch. Český IX. 359.)

[205]) Čeněk z Hobzí a Bernart z Kostnik nazývají se bratřími l. 1453 a 1464 (Dsky Brn. XIII., č. 20., dlužní knihy v arch. Třeboňském), čemuz rozumím tak. že měl Bernart sestru Čenkovou za manželku a byl tedy otcem Markétiným. Od té doby jméno Bernart stalo se u Hodějovských oblíbeným. Kolářova domněnka (Heraldika 118), že čtvrtý erb byl Doroty, manželky Přecha, pravnuka Mikulášova, tím padá.

ský, Střelovský, Andělovský a Vančurovský.[206]) Vývod lze upraviti takto:

(Bernart z Gerštorfu 1551, † 1574.)	Anna Andělka z Ronovce 1573. † 1577.	(Štěpán Střela z Rokyc 1556, † 1593, 10. Decb.)	Saloména Vančurka z Řehnic, † 1593, 17. Aug.
(Jiřík mladší, † 1613, 17. April.)		Johanka 1583[207]), † 1620.	
Saloména 1595, 1602, 12. Decmb. (?)			

2. V témž kostele jest ještě jiný náhrobek Alény Muchkové z Gerštorfu a ve Svinčanech (†1595, 13. Decb. jinak na den sv. Lucie). Kolem erbu Gerštorfského jsou erby Andělovský, Muchkovský a Střelovský.[208]) Vývod jest tudíž týž jako u předešlého, poněvadž vynechán štítek Gerštorfský, a nahrazen Muchkovským. Alena byla l. 1584 manželkou Viléma Muchka z Bukova.[209])

Čtyrkoutní vývod nachází se na hrobovém kameni Václava Hrzána z Harasova, který jest v Mladé Boleslavi. V rozích jeho jsou štítky, totiž u hlavy dva, Hrzánovský a tři péra Vlinských. Z dolejších dvou jest levý otlučen docela (erb báby po mateři), pravý jest otlučen z části a zbyl klénot nad helmou, klobouk špičatý s peřím, který se podobá klénotu Beřkovských z Šebířova.[210]) Avšak bába jeho po otci nebyla Beřkovská, nýbrž Kateřina z Tuchotic.[211]) Co se pak týče čtvrtého, otlučeného štítku, lze za to míti, že tu byly ostrvy.[212]) Odtud jde na jevo tento vývod:

(Vácsl. Hrzán z Harasova 1502, † c. 1520.)	Kateřina z Tuchotic 1502.	(N. Vlinský z Vliněvsi.)	Kateřina Berkovna z Dubé.
(Dobeš 1520—1553.)		Kateřina 1553.	
Vácslav H. z H. na Housce, † 1584.			

Na témž starém hřbitově u sv. Havla jest náhrobek Doroty Hrzánové z Ocelovic. Tu jsou též v rozích erby. U hlavy v pravo jest erb Horovský, v levo orlice (avšak nikoliv

[206]) Podle zprávy p. Ebrharta Čudy, faráře. V tištěných spisech nejsou erby popsány.

[207]) Není zmínky, byla-li Johanka dcerou Štěpánovou, ale lze tak souditi z erbů na náhrobku.

[208]) Podle téhož zpravodaje.

[209]) Reg. 22. F. kom. soudu, Q. 9.

[210]) Pam. arch. XV. 450.

[211]) Archiv kapitolní 1502, 27. Maj.

[212]) Viz u Paprockého o st. ryt. 105 o mateři Kateřiny Vlinské.

Valkounův), u zpodu v pravo jest trojčíří Doupovcův z Doupova a v levo štít, na němž jsou buď dva rohy aneb dva kly.[213]) Vývod, jejž lze jen do prvního kolena stopovati, jest tento:

(N. Hora z Ocelovic.) N. z Doupova. (N. z Gurvic.) N. . . . . . .

(Bedřich H. z O. 1549—1566? na Novém Sedle pak v Blšanech.) Brygyta z Gurvic 1566 vdaná, 1568 zase vdaná za Petra z Mile.[214])

Dorota z Ocelovic.[215])
ψ Václav Hrzán z Harasova, † 1584.

Úplně nelze vyložiti čtyrkoutní vývod na náhrobku Markéty Miltzové roz. Hyršpergárovny z Kunigshaimu († 1618, 14. April), jenž se spatřuje ve Sluhách. V rozích jsou erby supí neb orlí hlava Hyršpergárův, lev ve skoku s klénotem polovice lva, tři růže Roznhánův z Janovic a tři routy s klenotem tří ryb. (Viz obr. č. 15.)[216])

Tolik lze seznati, že Markéta byla dcerou Baltazarovou (1537 † 1581) z Markéty Roznhánky (1547 † r. 1579.) O rodičích této nedostává se mi pamětí a o rodičích Baltazarových je mi jen tolik známo, že otcem mu byl Kašpar († j. 1544).

2(?). Obtížnější jest ještě vystopovati čtyřkoutní vývod Adama Sadovského ze Sloupna. Na náhrobku jeho nacházejícím se v Dohaličkách spatřují se v rozích čtyry erby, totiž plechovnice po předcích, štít takový jako měli Střelové z Rokyc, ale měli také Semínové ze Semína a Mitrovští z Nemyšle, u zpodu pak v pravo krokev Šárovcův z Šárova a v levo štít zhora poloviční, snad Kapounův ze Svojkova.[217]) O Adamovi Sadovském († 1552, 5. Novb.) jest známo, že byl ženat s Evou z Dobřenic. Otec jeho byl Václav († 1483) a není známo jak se jmenovala jeho manželka. Adamova matka byla bezpochyby Šarovcova.

Dva čtyrkoutní vývody jsou v Rosicích u Pardubic.[218]) Jeden je Krystyny dcery Jiříka Adlspacha z Damsdorfu, předního porybného na panství Pardubském. Erby v rozích jsou (prý) Pernšteinský, na příč poloviční s šachovnicí, znamení na spůsob písmeny Y a tři měsíce (Drahanovských z Penčína) vesměs rodin cizích. Na druhém jest postava ženská, aniž se ví, kdo tu jest pochován. Z erbů jest jeden otřený, a ostatní neznámé.

[213]) Pam. arch. XV. 450, avšak v Soupise Boleslavska neúplně.
[214]) Knihy Rvenické. Vladyky z Gurvic byli od 15. st. v cizině.
[215]) Rodiči nedokázáni, jen tak lze souditi z erbu.
[216]) Soupis Karlínska 298.
[217]) Soupis Hradecka str. 21.
[218]) Method VI., 136.

Tak se to má také s čtyrkoutním vývodem Hanuše Cetryce z Kynšperka a na Fusperce († 1564 v listopadu), jenž se spatřuje ve Vrchlabí. První erb v rohu (volská hlava bez kruhu) jest jeho, druhý jest jednorožec, končící se v rybí ocas, třetí samostříl, čtvrtý Hoškův z Milhaimu (polovice orla a dvě kola palečná,) vše tuším rodin v Slezsku osedlých.

Obr. 15. Náhrobek Markéty Miltzové.

8(?) Potíže působí také čtyrkoutní vývod Jetřicha Vřesovce z Vřesovic na Chlumíně a Vchynicích († 1599), jenž se nachází na jeho náhrobku v Chlumíně. V rozích jsou erby, z nichž lze poznati z vyobrazení jeho[219]) nahoře měsíc Vřesovcův a erb Renšpergarovský, dole jen pruhy Doupovcův. Viz obr. 20.

[219]) Soupis Mělnicka, 45, kdež však popsány nejsou.

Jetřich z pošlosti Kyšperské zemřel l. 1599, 2. dubna, byv ženat s Rebekou z Renšperka. Otec jeho Jindřich (1531—1570) jest znám, matka nikoliv; ta však bezpochyby byla z Doupova. Čtvrtý erb snad patřil bábě.

Ve Svadově je náhrobek Hanuše z Techvic, na němž jest vyobrazen on sám, drže pravici na hlavě synáčka svého se modlícího. Náhrobek postaven asi při smrti tohoto syna, jenž zemřel bezpochyby l. 1530, protože však otec chtěl také ležeti pod tím kamenem, vytesal kamenník jen XXX a pro ostatní číslice nechal prázdné místo. V l. 1545—1547 asi zemřel Hanuš. Vedle hlavy Hanušovy jsou 4 štítky (dva a dva po stranách). Je tu znáti jen jeho štítek a vlčí hlavu (Solhauzský).[220]) Jsou to erby Hanušův a manželky jeho. Na dvou štítcích zpodních bezpochyby matčiných, nelze znamení rozeznati. Byly to asi paní ze saských rodin.

Ve Svadově jest náhrobek a čtyrkoutní vývod Anny vdovy po Janovi ze Solhauzu, která zemřela neznámého roku druhou neděli v adventu.Na témž náhrobku byly 4 štíty, z nichž poslední otlučen, tak že zůstaly Šelmberský, Solhauzský a Bynovský[221]).

Anna, která ještě l. 1568 žila, byla rozená z Bynu, ale kdo byli její rodiči, nelze z pamětí zde přístupných vyhledati.

Zvláštní skupinou v němých vývodech jsou erby na kvaternech desk zemských mar. Moravského.[222]) Po většině, pokud bylo možno uhodnouti, jsou tu matky a báby ze strany otcovy, také jsou většinou (aspoň podle Demuthova popisu) čtyřkoutní.

7. Na knihách Jana z Lipého a na Krumlově nejv. komorníka mar. Mor. 1536—1537 (Brněnský kvatern 21., Olomoucký 24) jest erb Janův a v ramování jeho menší štíty Kravařský a Pernšteinský.[223]) Vývod je takový:

(Pertolt z Lipého 1466—1480.) Eliška z Kravař.

(Jindřich 1484, † j. 1517.) ∞ Bohunka z Pernšteina vd. 1500.

Jan, † 1541.

Na knihách Jana ze Žerotína na Strážnici nejv. komorníka 1538—1554 (Brn. kv. 22, Olom. 25.) jest erb jeho a v rámování štítky Žerotínský, hrábě a j. [224]) Vývod byl tento:

[220]) A. Tscherney, Gesch. v. Schwaden, tabule ke str. 192.

[221]) Mitt. ndb. Exc. Cl. XVI. 264.

[222]) K. Demuth, Geschichte der Landtafel des Mark. Mähren. Bohužel nepopisuje erbův, jichž nezná a některé také mate. Rovněž nepopisuje A. V. Šembera v ČČ. M. 1846.

[223]) Demuth, str. 62.

[224]) Demuth, str. 64. Hrábě měli za erb pp. z Oseka, čtvrtého štítku nepopsal.

(Vítek z Žerotína 1358—1391.) Markéta (z Kravař?)

(Bernart 1415—1460.) Dorota z Rechenberka, Chuděchrom 1420—1463.

(Jan 1457—1498.) Machna z Nové Cerekve 1475.

Jan 1498, † c. 1560.

Na knihách Vojtěcha z Pernšteina a na Tovačově, nejv. kom. markr. Mor. 1555—1557 (Brn. kv. 23, Olom. 26). jest erb Vojtěchův a kromě toho štítky anděly držené pp. z Pernšteina, Žerotína a sviní hlava ve zlatě a ještě jeden, o němž se Demuth nezmiňuje.[225]) Podle toho nedostatečného popisu nelze vývod sestaviti. Vojtěch († 1561, 17 Jul.) byl synem Janovým († 1548, 8. Sept.) z Hedviky ze Šelmberka (1535, 18. Aug.). Žerotínky mezi bábami jeho není, ale snad je na štítku malován lev Kateřiny z Gery manželky Jaroslava ze Šelmberka.

Též nedostatečný jest popis knih Zachaře z Hradce a na Telči nejv. kom. m. M. 1558—1566. (Brn. kv. 24, Olom. 27.) kromě velkého erbu jsou prý tu štítky Rožemberský(?), Valdšteinský a Vratislavův v zelených věncích.[226])

Vývod jest:

(Jan z Hradce 1391, † 1420, 3. Novb.) Eliška z Vartenberka, † 1422.

(Jan 1435—1452.) Kateřina ze Šternberka 1458.

(Jindřich, † 1507.) Anna kněžna z Minstrberka.

(Adam, † 1531.) Anna z Rožmitála, † 1563, 13. Decb.

Zachař, † 1589, 6. Febr. ψ Kateřina z Valdšteina.

Na knihách Albrechta Černohorského z Bozkovic nejv. kom. m. Mor. 1567—1572 (Brn. kv. 25, Olom. 28.) je hlavní erb a v rozích čtyry štítky,[227]) z nichž ani jeden nepopsán. Z pamětí lze sestaviti tento vývod:

(Vaněk z Bozkovic 1432—1465.) Johanka z Vlašimě 1448—1466.

(Václav 1463, † 1482, 14. Octb.) Kunka z Kravař 1465, † 1510, 6. Jul.

(Oldřich 1475, † 1500, 3. Jul.) Eliška z Janovic.[228])

(Václav 1502, † 1554, 26. Octb.) Anna z Ojnic, † 1539.

Albrecht, † 1572, 7. Aug.

[225]) Demuth str. 64, avšak Šembera v ČČ. M. 1846 str. 551, 702, píše »se čtyrmi jinými«.

[226]) Demuth 65, vynechal jeden, neb Šembera píše (str. 551) »čtyrmi jinými«. Má býti bezpochyby Rožmitálský a Vartemberský.

[227]) Demuth 65—66, Šembera 551.

[228]) Ve vývodu arch. Lichtenšt. je Eliška z Lamberka, ale

Na knihách Jindřicha Brtnického z Valdšteina nejv. kom. m. Mor. 1588—1596 (Brn. Kv. 27., Olom. 30) jsou štítky Kunštatský, Krajířovský, Trčkovský a Ludanský.[229]) Vývod je tento:

(Zdeněk z Valdšteina 1433—1450.) Žofka z Kunštátu 1437.

(Hynek 1454—1481.) Dorota Trčkovna.

(Burjan 1505—1540.) Kateřina z Ludanic 1544.

(Zdeněk 1550—1560.) Anna z Krajku.

Hynek nar. 1545, † 1596, 25. Octb.

Na knihách Bedřicha staršího z Žerotína na Židlochovicích místodržícího nejv. komornictví 1596—1598 (Brn. kv. 28. Olom. 31.) jeho erb a v rozích štítky Šternberský, Bozkovský, Kunovský a černá orlice.[230]) Skupení to činí obtíže, nehodí se do vývodu bab jen po otci. Neb Bedřich († 1598, 31. Máj.) byl syn Pavlův (1540 † r. 1550) a Eliščin z Kunovic,[231]), otec toho byl Václav a máti Anna ze Zahrádky erbu orlice, pak ale je prabába Johanka z Posutic 1466 a prabába Dorota z Rechenberka 1420 † 1463. Nelze tedy upraviti štítek Bozkovský, leč by se za to mělo, že Bernart otec Václavův byl dvakráte ženat. Tedy lze vysvětliti tak, že je tu vývod č. 2 a že matkou Eliščinou snad byla Majdalena Kunovská z Bozkovic († 1551).

Na knihách Ladislava Berky z Dubé nejv. kom. m. M. 1598 — 1608 (Brn. kv. 29, Olom. 32) je erb jeho uprostřed a dvakráte v rozích, kromě toho v rozích ještě Haugvicovský a Malovecký.[232]) Vývod je takto:

(Jindřich Berka z Dubé, † 1541, 8. Jan.) Afra z Chýnova 1529.

(Zdeněk, † 1572, 23. Sept.) Kateřina z Biskupic.

Ladislav, † 1613.

Na knihách Ladislava z Lobkovic na Šternšteině a Holešově nejv. kom. m. M. 1609—1616 (Brn kv. 30.), jest jeho erb

---

vývod je chybný, maje za otce Oldřichova Jetřicha a za otce tohoto Zdenka. Balbin zase klade Elišku Žabkovnu z Limburka. V starém formuláři, otištěném Demuthem při knize Tovačovské, je Eliška z Janovic.

[229]) Demuth 68, Šembera 552. Srovnej k tomu Paprockého Zrcadlo.

[230]) Demuth 69, Šembera 703.

[231]) Zrcadlo 94.

[232]) Demuth 70, Šembera 552, 703 (čtyrmi jinými postrannými).

a v rozích Berkovský a Haugvicovský,[233]), podle jiného popisu »štítky rodičův a obou babiček«[234]) tedy asi takto:

Anna Krajířka z Krajku. (ψ Ladislav z Lobkovic.)	Kateřina Haug. z Biskupic. (ψ Zdeněk Berka z Dubé, † 1572.)
(Ladislav z Lobkovic, † 1584.)	Johanka Berkovna vd. 1563, 29. Jun

Ladislav 1572—1621.

2. V Prusinovicích na Moravě jsou čtyři čtyrkoutní vývody. Na nejstarším z nich, jenž jest Doroty ze Lhoty, manželky Přemkovy z Víckova,[235]) vytesány erby Dorotín (palečné kolo), půl vola (neznámé rodiny), kozla ve skoku (Drahanovskýcvh ze Stvolové) a lva (vl. z Rataj.) Z toho lze souditi, že Dorota Prusinovská ze Lhoty byla dcerou vladyky z Bílé Lhoty, jehož manželka byla erbu půl vola; bába Dorotina po otci byla ze Stvolové, bába po mateři z Rataj.

Druhý vývod jest Arkleba z Víckova, syna téhož Přemka, jenž zemřel l. 1538. Tu jsou erby Víckovský, palečné kolo, lilie a půl vola,[236]) totiž otcův, mateřin, báby po otci a báby po mateři, jak ukázáno bylo v minulém a bude v následujícím.

Třetí vývod jest Přemka Prusinovského z Víckova, totiž erby jeho, lilie Morkovských ze Zástřizl, p. z Žerotína a nížepsané zvíře.[237]) Avšak dnes na dotčeném náhrobku (jak píše V. Houdek ve svém spise), již těch malovaných erbův není, je však tam ještě jeden náhrobek dvou synův Arklebových z Kateřinv ze Zastřizl, záhy zemřelých, na němž jest také čtyrkoutní vývod. Nahoře jest erb otcovský a matčin (lilie), dole v pravo jest lev Žerotínský a v levo zvíře, které by se dalo vykládati na Paprockého lišku, ale spíše se podobá znamení erbovnímu, jaké měli 1439—1442 Zich a 1480 Zdeněk z Volfperka. Avšak z pamětí, jak jsou po ruce, nelze najíti, která byla máti Kateřiny ze Zastřizl. Odtud následuje tento vývod:

(Arkleb z Víckova 1434, † j. 1460.)	Kateřina ze Žerotína 1446 až 1460.	(N. ze Zastřizl.)	N. z Volfsperka
(Arkleb 1464, † 1517.[238])		Kateřina ze Zastřízl, 1501, 1516.	

Přemek Prusinovský z Víckova 1512, † 1561, 14. Aug.
ψ Dorotá ze Lhoty, † 1524.

[233]) Demuth 71.
[234]) Šembera.
[235]) Mitth. Cent. Com. XIX. 34.
[236]) Tamže 32.
[237]) Zrcadlo Paprockého.
[238]) Úmrtí podle zbytkův náhrobkův v Prusinovicích, též knížky V. Houdka. Náhrobky Prusinovských z Víckova, v Holešově 1914.

2. V klášteře Šternberském byla pochována panna Johanka z Žerotína († 1553 v pondělí před hromnicemi) na jejímž náhrobku byly vytesány čtyry erby, totiž její, lev s hráběmi, ostrvy a zubří hlava s kruhem.[239]) Vývod jest tedy tento:

(Petr ze Žerotína 1488—1529.) Markéta z Pernšteina vd. ok. 1488. (Jan Boreš z Oseka.) N. z Lipého? z Dubé?

Přemek ze Žerotína na Šumberce 1533—1550. Kateřina z Oseka.

Johanka, † 1553, 30. Jan.

2. Čtyrkoutní vývod byl na náhrobku Jana Oderského z Lidéřova, jenž byl pochován v Opavě. Erby na náhrobku popisuje Paprocký v Zrcadle řka, že tu jsou štíty rodin z Lidéřova, ze Zvole, Pogorelův (totiž vl. z Vysoké tři věže) a Vejdův(?). Vývod z toho následující byl by asi tento:

(Jeronym z Lidéřova a z Oder?) Aléna ze Zvole. (N. z Vysoké.) Anna z Nové Cerekve.

Jaroslav Oderský z L. 1512—1527. Šťastná z Vysoké.

Jan Oderský z Lidéřova 1526, † 1543.

2? Čtyrkoutní vývod byl na náhrobku Jana staršího z Vrbna, jenž byl snad v Heralticích. Erby na něm popisuje Paprocký[240]) tak, že tam byly erby rodin ze Šternberka, Vokův(?) Oderských a jeho vlastní.[241]) Odtud následuje vývod:

(Jan z Vrbna, † 1477, 16. Jun.) Dorota z Rudy 1496. (N. ze Šternberka.) N. Oderská?

Bernart Bruntálský z Vrbna, † 1529, 26. Decb, Kateřina ze Šternberka, a z Holešova 1525.

Jan Starší z Vrbna, 1572.

Paprocký popisuje náhrobek v Holešově Jana ze Šternberka, jenž zemřel l. 1544 sobotu před sv. Janem Křtitelem. Ze slov jeho, že tam jsou erby pp. z Dubé a z Lipého, z Lomnice a ze Žerotína, lze souditi, že tu byl vývod čtyrkoutní

---

239) Paprockého Zrcadlo 93.

240) Zrcadlo l. 45.

241) Ten erb Vokův nemohl býti jiný než Doroty z Rudy, která byla manželkou Janovou a mateří Bernartovou, jak se sezná z listu l. 1498 (Zrcadlo l. 64), Balbin (Tabularium) maje předlohu nedostatečnou, nazývá ji Dorotou z Roupova (von Ruppa). Roupovští byli ovšem vzácnější pro rodopisce 17. století, než Rudští.

snad s mateří a dvěma bábami.[242]) Dotčený Jan mladší, pán na Holešově (1520, † 1544, 21. Jun.), byl syn Albrechta staršího, též seděním na Holešově (1480 † 1521). Manželkou jeho byla l. 1481 nějaká z Lichtenburka,[243]) neb jen tak rozuměti půhonu na Půtu z Lichtenburka, »že drží statek otce ženy mé a mně po ní dáno není«.[244]) Ostatek nejde z pamětí dochovaných na jevo.

6. Čtyrkoutní vývod býval v Bílovci na hrobovém kameni Jaroslava Oderského z Lidéřova, jenž zavražděn l. 1548 v Bílovci. Na náhrobku byly erby Rotmberkův, Zvolských, Stošův a bezpochyby také Oderských.[245]) Vývod by byl tento:[246])

Aléna ze Zvole.	Markéta Stošovna z Kounic.
Jaroslav Oderský z L. 1512 až 1527,	Kašpar Rotmberk z Ketře, 1496—1533.
Jan Oderský z L. 1526, † 1543.	Kateřina Rotmberkovna z Ketře.

Jaroslav, † 1548, 15. Aug.

2. Čtyrkoutní vývod Jana Oderského z Lidéřova a na Bílovci († 1543) býval ve farním kostele Opavském. Na něm se spatřovaly erby jeho, Pogrelův,[247]) Zvolských,[248]) Vejdův.[249]) Vývod jest tedy týž, jako u následujícího.

2. Čtyrkoutní vývod spatřoval se v Benešově (za Opavou), na náhrobku Markéty z Lidéřova, vdovy po Vavřinci z Drahotouš a na Benešově, která zemřela l. 1573 před slavností seslání sv. Ducha. Na témž kameni byly erby její, Pogrelův,[250]) Zvolský a Hejdův.[251]) Podlé erbův těchto byla dcerou Jaroslava Oderského (1512—1527) a Šťastné z Vysoké,[252]) bába její po otci byla podle vývodu v kostele Opavském Aléna ze Zvole, a snad máti Šťastné byla téhož erbu, který byl podle Paprockého Hejdův neb vlastně Vejdův.

V Hranicích na Moravě spatřoval se čtyrkoutní vývod Anny Pavlovské z Vidpachu († 1558, 4. Febr.

[242]) Zrcadlo l. 23.

[243]) Erb ostrvy, jako u pp. z Dubé.

[244]) LC. V. 342.

[245]) Paprockého Zrcadlo l. 440.

[246]) Sestaviti jej bylo možno jen tak, že vzat na pomoc vývod v kostele Opavském (Zrcadlo l. 438).

[247]) Tři věže vladyk z Vysoké.

[248]) Zrcadlo 439.

[249]) Paprockého Zrcadlo. 439.

[250]) Tři věže vladyk z Vysoké.

[251] Paprockého Zrcadlo.

[252]) Jaroslav slove jejím otcem ve dskách zemských Opavských.

jinak v pátek před ned. Devítníkem) vdovy po Kašparovi Posadovském († 1542). Na jejím náhrobku byly čtyry erby, totiž, orel a nad helmicí tři péra (Pavlovských), tři péra, Ludanský a Oderský.[253]) Vývod nesnadno sepsati. Jen tolik je známo, že Ofka z Ludanic byla manželkou Jindřicha Mojka z Vidpachu († 1466) a matkou Václava odtudž, jehož l. 1490 z přijetí věna svého kvitovala.[254]) Byla patrně Anninou bábou.

2. V kostele Slavkovském na Moravě viděl Paprocký kámen hrobový paní Kunčické z Kunčic (†1562 v neděli Misericordia) manželky neb. Jana Vlka z Konecchlumí, ale jména jejího přečísti nemohl. Na něm byl čtyrkoutní vývod s erby Kunčických, řečeným svěrček (na způsob N), Bítovských, jeleními rohy Pražmův a Šelihův z Řuchova.

Jan Vlk zemřel l. 1543,[255]) jeho manželkou byla bezpochyby Barbora Kunčická[256]) a poněvadž byla sestrou Jaroslavovou, a tento, jak se zdá, synem Hynkovým, byl Hynek (1492—1528) jejím otcem. Její máti a obě báby nejsou známy.

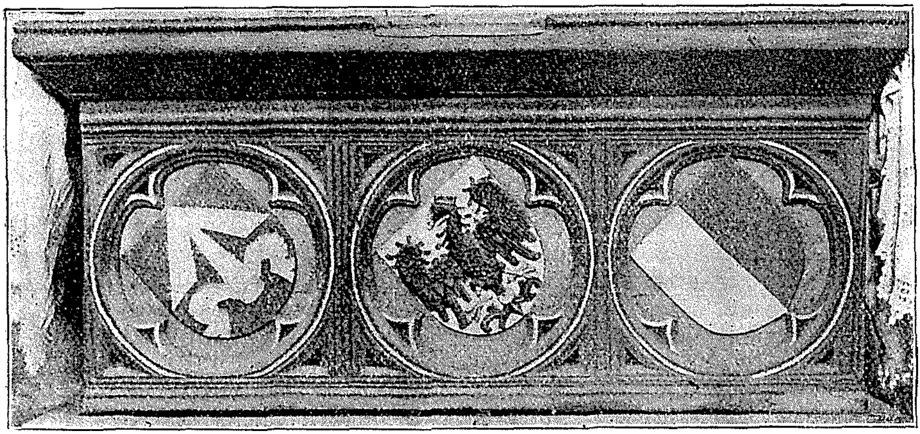
Podobněž neurčeným zůstává též čtyřkoutní vývod Bernarta Vlka z Konecchlumí, jejž viděl Paprocký v kostele sv. Mauřice v Olomouci a při tom svěrček, Kostkův, Žerotínský a Vlkův.[257]) Bernart († 1548, c. 25. Aug.) byl synem Janovým (1498, † 1543) a tento Jana Vlka (1476, † j. 1498). Matka Bernartova byla Barbora Kunčická († 1562, 12. April), ale poněvadž tu scházejí štíty, které byly na předešlém náhrobku, zdá se, že bába po mateři vynechána a toliko vybrána nějaká bába neb prabába erbu hrábě (vladyk z Nové Cerekve?) a Žerotínského.

Jedna oltářní mensa v Budyni bývala tumbou náhrobní Anny kněžny Opavské a Hlubčické, vdané l. 1461 za Jana Zajíce z Hazemburka († 1495, 15. Maj.), kterážto zemřela l. 1478 dne 29. dubna.[258]) Na témž kameni jest její dvoj- neb tříkoutní vývod, totiž tři erby, z nichž prostřední jest orlice, levý štít polovičný, srovnávající se s erbem Vartemberským[259]) a pravý, zavinutá střela, jest erb mateřský.[260]) Otec její býval Václav, ale není známo, jestli byla manželkou jeho nějaká slečna z Kravař, ač lze za to míti. (Viz. obr. č. 16).

6. Osmikoutní vývod byl na náhrobku Kateřiny Valdšteinské z Kunštatu. Erbů byly dvě řady, horní

[253]) Paprockého Zrcadlo. 353.
[254]) Arch. mus. v Praze.
[255]) Paprockého Zrcadlo l. 434.
[256]) Kopiář Kroměřížský H. 118.
[257]) Zrcadlo. 433.
[258]) Rok a den úmrtí na témž kameni již porouchaný, doplněn jest nekrologem Roudnickým.
[259]) Erb ten spatřuje se na jízdeckých pečetěch knížat v l. 1286 až 1339 zejména l. 1339 jednou na štítě a osmkráte na krupíři.
[260]) Soupis Roudnicka. 25.

byly z otcovské, dolní z mateřské strany. V horní řadě byly erby Kunštatský, Miličínský, prázdný a Vartenberský,[261]) v dolní Bozkovský, Kunovský, Pruskovský a Šternberský.[262]) Sestaviti tento vývod jest nesnadná věc, poněvadž se k tomu nedostává pamětí. Kateřina z Kunštatu († c. 1601), vdaná l. 1573 za Hynka Brtnického z Valdšteina, byla dcerou Sezemy Zajímače z Kunštatu a na Jevišovicích (1534 † 1566) a Anny z Bozkovic (1548—1571).[263]) Vývod průvodní Annin lze tak tak

Obr. 16. Náhrobní erby Anny kněžny Opavské v Budyni. (Soupis Roudnicka č. 20.)

až do prabáby stopovati. Neb její prabábou byla Machna ze Šternberka, l. 1447 manželka Beneše Černohorského z Bozkovic (1423—1473). Děd její byl Beneš (1465 † 1507, 10. Aug.), otec pak Jaroslav († 1456, 11. Jun.). Manželky obou jsou neznámy[264]) i lze jen tolik říci, že se pamatovalo, že Jaroslavovou manželkou byla z Kunovic a Benešovou Pruskovská.

Hůře je s vývodem Sezimovým. Z pamětí jde na jevo, že byl otcem jeho bezpochyby Prokop, jenž měl manželku Žofku z Valdšteina,[265]) ač tím není vyloučeno, že byl dvakráte ženat. Otcem jeho byl bezpochyby Jindřich (1460 atd.) a dědem Jan 1422 (1418?)—1460, jehožto manželkou byla Markéta z Najdeka.

[261]) Snad nikoliv pp. z Vartemberka, než erbu jich podobného, totiž polovičného, na př. z Kukvic, z Otaslavic.
[262]) Paprockého Zrcadlo 35.
[263]) Tamže, Šemberův vývod pp. z Boskovic.
[264]) Nevěděl již Šembera a ač jsou po ruce mnohé jich listy v kníž. arch. Lichenšteinském, přece tu není ani svatebních smluv a ani věnování.
[265]) L. C. V. 203.

Tato zajisté se připomíná v listu l. 1428 vydaném,[266]) ale zase není vyloučeno, že byl dvakráte ženat.

Obr. 17. Náhrobek Marjany Robmhapové ze Soutic.

6. Jeden z nejskvostnějších (co se týče heraldické úpravy) náhrobkův jest hrobový kámen Marjany Robmhápové

[266]) Ve Františkově mus. v Brně.

z Soutic († 1580), jenž se nachází v kostele sv. Kříže u Ronova nad Doubravou. Štít její po otci je dvakráte, jednou uprostřed, a po druhé v pravém rohu. Štít po mateři (býk v kroku) jest v horním levém rohu. Pod nimi, jak lze souditi, jdou vývody až do praprabab, totiž pod otcovým štítem erb vl. z Chlumu (stupeň), pod tím šraňk Bohdaneckých a nejdoleji kolo, pod matčiným jsou tři ryby nad sebou (jako měli Holci z Nemošic), pod tím hrnec s květinou (podobný erbu Trmalův z Toušic) a nejdoleji dva meče křížem položené Bradleckých z Mečkova (Osmikoutní vývod. Viz obr. 17). Těžko však postihnouti tento vývod u dvou vladyckých rodin, když to někdy i v panských selže. Nicméně položen tuto pokus, jak by se tento vývod vysvětliti mohl.

Aleš ze Soutic 1447 až 1465.	Čemuta z Bělé 1447, † j. 1450	N. z Chlumu.	N. z Hodkova.	N. Anděl.	N. z Mečkova.	Zdislav z Cidliny 1480.	Dorota z Dobrovítova 1480.
Jan Janovský z Soutic 1466 až 1525, † j. 1529.		N. z Chlumu.		Štěpán Anděl z Ronovce 1473. až 1526, † j. 1530.		Markéta z Cidliny 1530—1552.	
Petr Janovský z Soutic na Zaječicích 1514—1552.				Lykarda z Ronovce 1530—1552.			
Marjana ze Soutic, † 1580, 24. Febr. ∞ Zikmund Robmháp z Suché, † c. 1551.							

K tomu třeba doložiti toto: Marjana byla nesporně dcerou Petrovou a Lykardinou,[267]) Petr pak se zdá býti synem Janovým, již proto, že tehdá kromě Petra (1514) a Jana mladšího, syna Janova, jiného Janovského jména Jana nebylo. Jan pak byl l. 1466 sirotkem po otci Alšovi ze Soutic,[270]) jenž byl l. 1447 manželem Čemuty z Bělé, posud držitelky vsi Bělé (u Přelouče).[280])

Že byla Lykarda dcerou Markétinou, jde na jevo z kšaftu této a také ze smlouvy l. 1530, po smrti Štěpánově, mezi mateří a dcerami učiněné.[281]) Markéta mohla býti dcerou manželův ve vývodu naznačených[282]) a mateři její by náležel štít podobný

[267]) Kšaft Markéty z Cidliny v staré knize v Chrudimi. Pam. arch. X. 37.

[270]) D. D. 16. f. 45, 282.

[280]) Rel. tab. II. 210.

[281]) Arch. desk. zemských IX. č. 195.

[282]) Zdislav a Dorota koupili l. 1480 Stěžov (DD 61 str. 543), jejž pak synové prodali.

Trmalovskému.[283]) Odtud by následovalo, že je štít báby po mateři dříve, než štít báby po otci. Pak by to bylo i ve vývodě Petrově a kolo by mělo býti Čemutino, ale tato jsouc z rodu Rohovladův, měla dva rohy stočené, jež se z nepaměti vykládaly jako kolo.[284])

9? Na hradě Kosti a to nad brankou do druhého stavení jest tabule z r. 1542 a na ní rozšířený erb Bibršteinský, pak v rozích erby: V pravo na hoře Vartenberský, v levo na hoře prostý Bibršteinský, v pravo dole korunovaný lev a písmeno W a v levo dole zase Vartenberský.[285]) Erb v pravo dole jest patrně království Českého, o čemž svědčí nejen koruna nýbrž i dvojí ohon, a že jest krále Vladislavův, ukazuje písmeno při něm. Ovšem jest nepochopitelné, proč tu jest erb Vladislavův; neb není známo, že by byl týž král Bibršteinům nějakou jinou milost prokázal, kromě jedině udílení léna.[286]) Také je to místo, kde by měl býti erb matčin, té osoby, která měla erb Vartenberský, čehož však není. Erb horní patřil zajisté Anně z Vartenberka, manželce Jana z Bibršteina, jenž byl od r. 1524 pánem na Kosti a l. 1551 zemřel. Druhý erb Vartenberský snad náležel mateři Janově; manželky otce jeho Oldřicha († c. 1519) neznáme.

10. Na zámku Zábřezském vykopali l. 1875 svorník, na němž byly čtyry erby, totiž ryba, zavinutá střela, lev a erb, jako mívali pp. z Holšteina a ze Sovince.[287]) Ryba byla erbem Jindřicha Tunkla z Brníčka (1491 atd.), jehož otec byl Jiří starší a matkou byla N. z Valdšteina,[288]) erbu lva. Otec Jiříkův Jan (1419—1452) měl l. 1437 manželku Anežku z Holšteina.[289]) Zavinutá střela Tvorkovských z Kravař byla bezpochyby manželky Jindřichovy, kteráž nám není známa.

10. Paprocký popisuje náhrobek manželky (jíž nejmenuje) Tobiáše Mošovského z Moravčína roz. Rotmberkové († 1576), jenž býval v klášteře sv. Ducha v Opavě. Na něm byl vývod čtyrkoutní s erby Rotmberkův, Bítovských z Bítova, Mošovských a Oderských z Lidéřova.[290]) Ale zdá se, že se Paprocký mýlil, neb na následujícím listu píše, že Šťastná Oderská z Lidéřova byla manželkou Tobiášovou a mateří čtyř

---

[283]) Totiž železný oblouk se sponami; tak lze vykládati domnělý hrnec za obrácený klobouk a květiny za spony. Pečeť Vaclava z Dobrovitova (1524) s kloboukem je v arch. musejním.

[284]) Erb Rohovládův (1382) v arch. kapitoly Vyšehradské.

[285]) Hrady X. 82.

[286]) Jestli by snad byl otci jeho rozhojnil a polepšil erb?

[287]) Kolář Heraldika I. 120.

[288]) Beneš z Valdšteina probošt nazýval Jiříka švakrem. (Arch. kl. sv. Tůmy v Brně, LC. VI. 170.)

[292]) Dsky Olom. X. č. 318.

[290]) Zrcadlo l. 432.

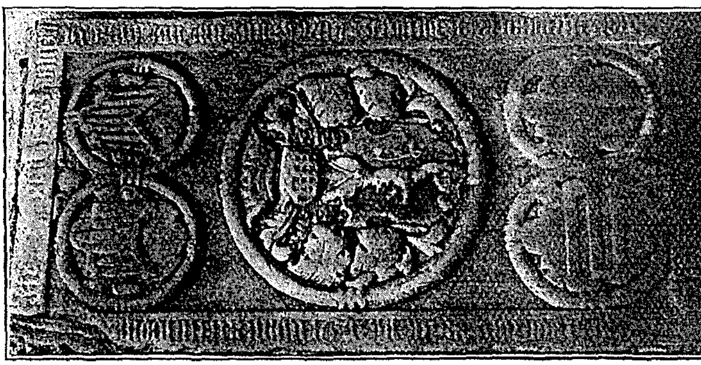
jeho synův[291]) a že byla dcerou Jana Oderského a Kateřiny Ritmberkovny z Ketře. Podle toho byl by vývod:

Barbora Rotmberkova z Bítova 1498.

Jan Oderský z L., † 1543. Kateřina R. z Ketře.

Šťastná. ⚭ Tobiáš Mošovský z Moravčína.

10. V Brandýse nad Orlicí jest čtyrkoutní vývod Jana staršího z Žerotína († 1583 ve čtvrtek po sv. Matěji), jenž býval pohřben v bratrské hrobce na Loukoti.[292]) V rozích

Obr. 18. Vývod Jana staršího z Žerotína.

jsou čtyry erby. První zdá se býti podlé obrazu Meziřických z Lomnice, druhý je Bozkovský, třetí Slavatovský a čtvrtý již ošlapaný (snad Pernšteinský). Vývod tedy by byl:

(Petr z Žerotína 1488—1529.) Markéta z Pernšteina vd. c. 1488. (Jan Meziř. z Lomnice.) Markéta z Bozkovic, † 1510, 1. Jan.

Bedřich z Žerotína. Libuše z Lomnice, † 1559.

Jan z Žerotína na Náměšti, Rosicích a Brandýse. † 1583, 28. Febr. ⚭ Mandaléna Slavatka z Chlumu.

V zámku Náchodském na východním traktu dolního dvora jest desítikoutní vývod, totiž řada desíti erbův, z nichž lze znáti jen některé.[293]) Pokud znáti z vyobrazení a pokud

[291]) Tamže I. 433.
[292]) Soupis Mýtska 5, Bienenberg Alt. II. 38. Žerotínský erb jest u prostřed.
[293]) Obraz v Soupise Náchodska str. 77.

jsem sám zrakem ohledal, jsou tu 1. čáp, 2. knížat Minstrberských, 3. neurčitý, 4. Hazemburský, 5. vybledlý (Smiřických?), 6. Šternberský, 7. orlice, 8., 9., 10. vybledlé. Z toho a pak odtud, že není dosti pamětí o manželkách, nelze nic bezpečného vystihnouti. Jisté asi jest, že je tu vývod Václava Smiřického ze Smiřic († 1593, 10. Aug.) a manželky jeho Doroty Holické ze Šternberka, vdané zaň l. 1587 (tedy č. 5. a 6.). Tato byla dcerou Otakárovou († 1589) a Anny z Roupova; čísla 7—10 měla by tedy býti jejím vývodem, avšak tři poslední jsou vybledlé a matka její (podle domnění z Kolovrat?) není známa. Vývod Smiřických jest pak takový:

Jindřich ze Smiřic, † 1488. ψ Kateřina z Kolovrat?	N. z Fictum. ψ Anna Marta z Mildorfu.	Mikuláš Zajíc z Hazemburka, † 1496, 13. Nov. ψ ....
Zikmund, † 1548.	Kunka z Fictum	Jan Zajíc, † 1553, 2. Octb. ψ Markéta kněžna z Minstrberka, † 1551, 26. Jun.
Albrecht, † 1566, 6, Decb.		Hedvika, † 1592, 28. Mart.
Václav, † 1593, 10. Aug.		

12? Na zámku Smečanském a to na staré věži, v níž jest kaple, jest skupení erbův, jež se zdají býti pětikoutním vývodem. Nejvýše jest ozdobný erb Bořity z Martinic a v jeho rámování jsou štítky: v pravo bazilišk a zavinutá střela, v levo lekna s orlicí, tedy dvoukoutní vývody Anny Bořitové z Kunvaldu a Bořitův. Erb Annin opakuje se nad jedním oknem kaple a nad druhým spatřuje se erb Kladenských z Kladna a orlice (s klenotem půl kozla) vladyk z Daliměřic a z Odic.[204]) Srovnávajíc tyto erby mezi sebou, jde na jevo, že matka Annina byla erbu zavinuté střely, matka Bořitova erbu orlice a erb Kladenských že patří bábě Bořitově buď po otci aneb (spíše) po mateři.

Pamětí k vyložení tohoto vývodu dostatečných není. Podle zápisu pozdějšího[205]) byl Vilém z Martinic, syn Bořitův, sestřencem Bohuslava Dražického z Kunvaldu; Byl tedy Bohuslav a Anna Bořitova bratr a sestra, buď z jednoho neb dvojího manželství. Jan otec byl dvakráte ženat. První jeho manželkou byla Lidmila, druhá Katruše, dcera Anny, někdy Johankové Kbelské.[206]) Kterých dcera byla Anna, není nikde vý-

---

[204]) Hrady VIII. 120, obrazy na str. 128. a 133. Soupis Slanska 282—283.

[205]) 1486, 11. Novb. a 1513. 1. Jul. Rel. tab. II. 419.

[206]) Připomíná se v dotčeném zápise jako máti Jana bratra Bohuslavova.

slovně psáno, ale majíc za to, že Katruše by nebyla tak vzácného rodu, aby se s erbem jejím honosili, lze za to míti, že to byla Lidmila.[296]) Avšak touto domněnkou získalo se pouhé jméno křestní. Poněvadž pak zavinutá střela byla erbem panským, mohl míti Janek od Stříbrné hvězdy, jak se mu prvotně říkalo, manželku jen z nějaké schudlé větve, z nichž připomínají se 1387 Prokop z Ostrova, 1390 Mareš Skřečka z Roprechtic (vlastně Oprechtic), jinak z Pětichvost,[297]) pokud jsou Praze blíže, neb i od Prahy dále nosili týž štít páni z Dašic, z Výklek a z Lazec a j.

V malovaném vývodu pp. z Martinic v arch. Smečanském pokládají se za rodiče Bořitovy Markvart a neznámá manželka, což se asi s pravdou nemine, protože byl Markvart od r. 1416 pánem na Smečně a ještě l. 1448 hejtmanem na Bělé.[298]) Avšak již l. 1413 měl právní jednání strany platů ve Vacatově Újezdci v kraji Rakovnickém, jsa tehdá ženat s Markétou, sestrou n. Václava Hárovníka.[299]) Jakého rodu tento byl a která byla matkou Markétinou, nelze již vypátrati.

Vývod lze sestaviti jen neúplně:

N. z Kladna.	
Markéta Harovníkova 1413. ψ Markvart z Martinic 1413 až 1448.	Janek od Stříbrné hvězdy z Kunvaldu, 1426, † 1449. ψ 1. Lidmila.
Bořita z Martinic 1454, † 1478.	Anna z Kunvaldu.

Potomci.

12? Šestikoutní vývod jest v Plumlově na náhrobku Alžběty Újezdecké z Morašic rozené Bořkovny z Dohalic, která zemřela l. 1602, 8. května.[300]) Na pravé (heraldické) straně jest vývod, jak, tuším, její, totiž erb Dohalských, plechovnice a orlice, na levé vývod mužův, totiž střela Újezdeckých, třmen a dva meče. Podlé toho byla máti její Dohalská ze Sloupna a bába rozšířeného u nás erbu orlice. Matka mužova (Jana?) byla Újezdecká z Ryzemburka[301]) a bába snad Bradlecká z Mečkova. Z nedostatku pamětí nelze se něčeho lepšího domakati.

13. Čtyrkoutní vývod, jejž lze dobře rozluštiti, nachází se na náhrobku v Plané (u Tachova), jenž patří Vikto-

[297]) Arch. kapit. Vyšehradské, arch. musejní.
[298]) Lib. conf. Rozpravy U. Sp. tř. fil. list. VII. 3. str. 58—59.
[299]) Dsky dvorské XV. 90.
[300]) Mitt. CCM. XXIII. 100.
[301]) Erbu třmene jiného rodu na Moravě nebylo. L. 1493 ještě držela Kateřina dcera Jana z Ryzemburka Polouves a Dub (Demuth. G. d. L. 47.)

rynovi Planskému ze Žeberka a na Týnci. V rozích jsou čtyry štíty, totiž Plánských, Švihovských, dva příčné pruhy Kunštatských a kozí hlava vyčnívající z koruny.[302]) Vývod jest takový:

(Bušek ze Žeberka 1443, † 1466, 7. Jan.)	Markéta z Kunštátu a z Poděbrad † 1473, 18. Oct.	(Děpolt z Ryžemberka, † 1474, 3. Apr.?	Kateřina z Lamberka, † 1470, 10. Aug.
Viktoryn ze Žeberka. † 1500.		Eliška z Ryžemberka. † 1507, 27. Febr.[303])	

14. Dvanáctikoutní vývod nachází se na krásném náhrobku v klášteře Kadanském, pod nímž odpočívá tělo Jana Hasišteinského z Lobkovic († 1517, 21. Jan.)[304]) Jest to šestistěn nepravidelný, obdélný, na jehož vrchní ploše jest vytesán ležící kostlivec, po krajích pak téhož čtverhranu běží nápis latinský toho smyslu, že l. 1517 na den sv. Anežky zemřel urozený pán pan Jan z Lobkovic pán na Hasišteině první fundator tohoto kláštera, tuto odpočívaje v pokoji.[305]) Postranní čtverce jsou pokryty erby mezi sloupci; na obou delších je po čtyřech, na kratších po dvou, tedy celkem dvanácte erbův, jež Dvořák popsal a určil, bera si k pomoci rukopis Roudnický,[306]) v němž jest vývod (Genealogia domini Johannis de Hassenstein) Janův, matky jeho Žofky z Žirotína a manželky Majdaleny de Thorring. Tím vyloženy nejen erby, nýbrž i veškerý vývod.

Na delší straně ven obrácené jsou v pravo dva erby vývodu Lobkovského a v levo dva vývodu rodiny Törring. Ze dvou v pravo postavených je levý Lobkovský, pravý má orlici Žirotínskou, odtud pak jde šestikoutní vývod Žofčin, totiž na kratší straně Potšteinský a Vartenberský, pak na delší straně zadní ostrvy pánův z Dubé, erb Hazemburský a Šternberský. O těchto dvou posledních lze se jen domnívati, že patří k vývodu Žofčinu a že to jsou erby matek některých paní Žirotínských. Vynechána je Žofka z Pnětluk jako osoba stavu vladyckého, rovněž vynechána jest Anna z Nechvalic bába Janova po otci, a jiné báby, též jako osoby vladycké.

---

[302]) Kolářova Heraldika 119.

[303]) Děpolt a Kateřina jsou pohřbeni ve Vilharticích (Soupis Sušicka 157), ostatní v Plané (Senft. Gesch. v Plan).

[304]) Popsán Fr. Benešem v Pam. arch. VIII. 371—372 co se týče zevnějšku sice dobře, ale co se týče erbův na něm nedostatečně. Proto užito zběžného výkresu, který učinil na místě neb. M. Dvořák, archivář Roudnický. Laskavostí p. Dr. Václava Chaloupeckého dostalo se mi nejen popisu náhrobku, nýbrž i vyložení o erbích na něm se nacházejících.

[305]) Nápis Dvořákův odchyluje se od Benešova.

[306]) Totiž E 1 I. 1. obsahující Naučení p. Jana z Lobkovic synovi svému l. 1504 sepsané, jehož opis z r. 1595 je pod č. 3. téhož oddělení.

<table>
<tr><td></td><td></td><td>Habart zakladatel kl. Týnce.</td><td>Škonka z Dubé.</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td></td><td></td><td>Jan Černý.</td><td>Markéta z Vart. a ze Zvířetic.</td><td>de Thorring</td><td>uxor.</td><td>de H. uxor,</td><td>Comes de Montfort.</td></tr>
<tr><td></td><td></td><td>Habart.</td><td>Žofka z Pnětluk.</td><td>de Thorring</td><td>uxor.</td><td>de H. uxor.</td><td>de M. uxor Durissa de Teck.</td></tr>
<tr><td>Mikuláš z Lobk., † 1435.</td><td>Anna z Nechvalic.</td><td>Jaroslav.</td><td>Zdenka z Potšteina.</td><td>Zaycz de Thorring.</td><td>de Frawenburg uxor (Klara?)</td><td>Vitus de Hohenrechberg.</td><td>Kunegundis com. de Montfort.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Mikuláš z Lobkovic, † 1462.</td><td colspan="2">Žofka z Žirotína.</td><td colspan="2">Georgius de Thorring.</td><td colspan="2">Agnes de Hohenrechberg.</td></tr>
<tr><td colspan="4">Jan z Lobkovic na Hasišteině, † 1517, 21. Jan.
1. ψ Kunka z Ronova.</td><td colspan="4">2. ψ Magdalena de Thorring.</td></tr>
</table>

Na dotčené straně přední jest třetí erb vedle Lobkovského rodiny Törring (tři růže červené na bílém, klenot, klobouk s kytou), vedle je štít Rechberský (bílý s dvěma červenými lvy, klénot bílý jelen s čern. rohy), na kratší straně Frauenburský (bílý kůň na červeném štítě) Montfortský (svislá korouhev) a konečně na konci delší strany zadní Bynovský (neb z Tecku?).

Podle toho sestaven jest na str. 82. vývod nikoliv jak opravdu byl, nýbrž jak o něm potomci věděli a psali. Dotčené pak dva erby z vývodu Žirotínského vynechány proto, že spojitost jich s ostatními není známa.[307])

15? Šestikoutní vývod Ladislava z Bozkovic vídati bylo na klenutí pusté kaple, pod níž bývala hrobka, při zámku v Moravské Třebové, totiž erb Bozkovský, Berkovský, Kravařský, Lomnický, Šternberský a Vlašimský.[308])

Vývod lze až na erb Šternberský poznati. Vaněk z Bozkovic (1385—1421) měl manželku Martu z Meziříčí (neb z Lomnice), syn jeho Vaněk (l. 1430—1465) měl manželku Johanku z Vlašimě, jež ho přečkala; syn tohoto Vácslav 1465 †1482, byl ženat s Kunkou z Kravař 1465 atd., a jejich syn Ladislav († 1520, 25. Jun.) měl manželku Majdalenu Berčinku z Dubé, (1493—1527). Možná, že matce této patří erb Šternberský.[309])

13. V Uherském Brodě býval čtyrkoutní vývod na náhrobku Elišky z Žerotína, manželky Jetřicha z Kunovic, na kterémžto kameni byly erby: manželův, její vlastní, Bozkovský a Ludanský.[310]) Vývodu z toho se dodělati jest snadno a to takto:

(Jan ze Žerotína na Strážnici 1498 až 1555, † c. 1556 až 1558. ψ 1. Johanka z Pernšteina vd. 1531.)	Aléna z Ludanic.[311])	(Jan z Kunovic 1490—1543.)	Mandaléna z Boskovic, † 1551.[312])
ψ 2. Eliška z Žerotína, † 1558, ? Aug.		Jetřich z Kunovic a na Uh. Brodě 1543—1578, † c. 1580. (ψ 1. Dorota Šlikovna 1543.)	

Čtyry erby nacházejí se v kostele u sv. Maří na Lázu na křtitelnici, totiž štít trojdílný, dva klíče, kotouč a kapr. (Sou-

[307]) Manželky Žirotínův jsou jen z tohoto vývodu (proti němuž se vyskytují pochybnosti) známy, avšak budiž připomenuto, že vývod nebyl sestrojen tak, jak byl, nýbrž jak si jej myslili. Jména osob, jichž erby jsou na náhrobku, vyznačena tiskem.

[308]) Šembera, Páni z Bozkovic na str. 41.

[309]) Kunčina matka byla z Valdšteina.

[310]) Paprockého Zrcadlo 120. Zemřela prý 1558 ve středu po sv. Vavřinci, ale toto značení času budí pochybnosti.

[311]) Zrcadlo 96.

[312]) Byla mateří Jetřichovou a manž. Janovou (Zrcadlo 121.)

pis Prachaticka 135 a obraz na str. 136). Kapr jest erbovní znamení vladyk z Čestic, kteří byli až do vymření pány podacími u sv. Maří. Co se týče pak ostatních erbův, totiž dvou klíčův, mohou býti Jana ze Štítkova (1390—1393), jehož potomek Petr Štítkovec z Čabuze (1411) týmž znamením pečetil.[313]) Protože pak Štítkov jest v osadě sv. Maří, lze za to míti, že Jan přispíval na vytesání křtitelnice. Trojdílný štít jest r. 1416 Hrzka z Tourového,[314]) jehož potomci se jmenovali Budkovští z Budkova, ale měl-li on neb otec jeho ten erb, když křtitelnice byla zdělána, nelze již z pamětí seznati.[315]) Kotouč jest erbovní znamení Dlouhoveských, kteří jej rozmanitým způsobem vyobrazovali. Na křtitelnici podobá se slunci, kteréž druhdy i jako plápolající hvězda zobrazováno. Zdimír z Dlouhé vsi, jenž si v tomto znamení liboval, byl l. 1380 spolupatronem u sv. Mouřence, a následoval po něm l. 1395 Vitmar.[316]) Měl-li nějaký statek u sv. Maří, není známo. Hledíc pak, co psáno o dvou klíčích, spíše lze mysliti na erby osadníkův, než příbuzných neb předkův.

Ve Slezsku bylo několik památek s vývody, jež jest naprosto nemožno rozluštiti.

2? V Polské Ostravě byl čtyrkoutní vývod na náhrobku Jiříka Sedlnického z Choltic († 1568, 17. Decb.), totiž štíty a na nich tři krky Šerockých, tři věže Pogrelův (bezpochyby z Vysoké), svěrček Kunčických a zavinutá střela Sedlnických.[317]) Příbuzenství tohoto nelze se dopátrati.

2? V Opavici byly čtyrkoutní vývody na dvou náhrobcích rodiny fulšteinské. Na jednom Albrechta z Fulšteina (†1564) byly erby Bítovských, Pavlovských, Šternberkův a bezpochyby i jeho.[318]) Týž Albrecht byl pánem na Linhartovách a bezpochyby synem Ojíře z F. († 1543), jehož manželkou byla Bohunka ze Šternberka († 1540).[319])

Na druhém náhrobku Mandalény z Fulšteina († 1570) byly štíty pp. ze Šternberka, Bírkův z Násile, pp. z Bozkovic a bezpochyby také její.[320]) Čí byla dcera Mandaléna, není známo, avšak snad Jana Supa z Fulšteina, jemuž byl (1557) Alex. Vok z Nasile švagrem.[321])

---

313) Pangerl G. U. 203. 914. (Pečeti jsem viděl sám). Arch. Přečiňovský (ve Vimberce).

314) Arch. Třeboňský.

315) Na pečeti Hynka z Tourového (1357) jest jen klénot, rohy ozdobené.

316) Lib. conf.

317) Paprockého Zrcadlo 114.

318) Tamže 409.

319) Tamže 410.

320) Tamže 109.

321) Dsky manské Kroměřížské VII. 65.

Trojkoutní vývody nacházejí se na dvou místech v erbích složených.

7? V paláci starého zámku Strakonského jest erb Václava z Michalovic nejvyššího převora († 1451, 28. Aug.). Na třetí a čtvrté pole erbu, jak jej mívali Michalci v 15. století, dal si erb zemanů z Kytlic, a pp. z Koldic, onen v pravo, tento v levo.[322])

Jan z Michalovic (1369—1425) děd Václavův nazývá l. 1381 Těmu z Koldic svým testěm;[323]) snad tedy byla z Koldic manželka jeho Majdaléna, jež se v l. 1398—1406 připomíná.[324]) Jí jako bábě příslušelo pole zadní, kdežto pole přední patřilo mateři, tedy manželce Petra Michalce, nám sice neznámé, avšak snad z rodiny zemanů z Kytlic pocházející.

Podobně se to má na trojkoutním vývodu na věži zámku Blatenského. Tu jsou dva erby, totiž Lva z Rožmitála († 1485) se vloženou do erbu střelou pánův ze Strakonic a orlice Elišky z Kolovrat († 1489?) manželky jeho. Zdeněk syn Lvův, obnovuje l. 1489 Blatenským svobody, n. Břeňkem ze Strakonic dané, nazývá jej svým ujcem.[325]) Tento se nazývá ještě l. 1394 a 1395 pánem na Blatné, ale později pánem na Horažďovicích a zemřel po r. 1404.[326]) Avšak již l. 1391 byl Zdeněk z Rožmitála pánem na Blatné a od r. 1407 držel ji Jan, otec Lvův, až do smrti (1430). Tedy byla manželkou jednoho z nich slečna ze Strakonic a skrze ni dostali se Rožmitalští k držení Blatné.[327])

V starém rukopise jest obraz rytíře, jedoucího na koni a držícího prapor jako znamení vysokého důstojenství.[328]) Sloh ukazuje na 15. stol. Na prsou a na praporu jest štít s třemi měsíci, Bírkův z Nasile, na krupíři na vrchu vidí se štít s třemi meči do jablka zabodenými pánův z Fulšteina. Níže jsou dva štíty. V pravo jsou dva jelení rohy křížem přeložené jako nosívali purkrabí z Donína a páni z Brandýsa, v levo pak jsou na štítě tři pruhy položené pokosem, jako mívali na Moravě vladyky z Ojnic, z Doloplaz, Vlkové z Konecchlumí a ve Slezsku Šůfové z Helfenburka. Pod kopyty koňskými vinou se dvě stuhy; na jedné z nich jdou za sebou písmena V MKT ZH MR, na druhé A J. Výkladů k erbům nemají, neb tu by muselo býti

---

[322]) Podrobný popis v Kolářově Heraldice 128.

[323]) Borový, Lib. erect. II. 188.

[324]) Mon. Vat. V. n. 1256, 1257, Lib. conf.

[325]) Kniha svobod Blatenských v arch. musejním. Ujec jest matčin bratr, než i každý příbuzný se strany matčiny.

[326]) Lib. conf. 1395 patron v Paštivkách. Arch. velk. převorství.

[327]) Tadra, Acta jud. VI. 51.

[328]) Obraz v Hradech XI. 53. Tu poznamenáno, že jest Alexandra Bírky, ale tehdá nikdo toho jména nežil.

Obr. 19. Vývod Bernarta Bírky z Nasile.

třikráte písmeno Z, sice také se žádné z písmen nevztahuje k rodinám, jež jsme při popise štítův jmenovali.

Není pochyby, že je tu obraz Bernarta Bírky z Nasile a jeho čtyrkoutní vývod. Bernart vyženil (1439).

Nasile s manželkou snad Annou, držel také jiné statky v Opavsku, až i nabyl hradu Fürstensteinu ve Svídnicku a od r. 1466 byl hejtmanem knížectví Opavského. Král Jiří zastavil mu l. 1469. Hrobníky a jiné vesnice. V l. 1472—1481 byl radou komorního soudu v Praze, a v ty časy také komorníkem krále Vladislava, žil ještě l. 1484. Někteří potomci jeho zůstali v Čechách, jiní chlebili ve Slezsku.[329])

Jak již řečeno, vyženil Bernart Nasile s Annou odtudž. Před tím býval starý Bavor pánem na Nasile a když asi l. 1413 zemřel, zůstali sirotci, jichž ujcem byl Jindřich z Fulšteina,[330]) byl tedy Bavor ženat se sestrou Jindřichovou. Tím se vysvětlí první erb. Co se týče ostatních dvou, lze za to míti, že jest jeden manželčin a druhý snad matky Bernartovy..

Pětikoutní vývod Švihovských z Ryžemberka[331]) býval na jich náhrobku vysoko postaveném v Plzni v kostele kazatelském, na němž byl latinský nápis, čí ten náhrobek jest, a pět erbův totiž jich vlastní, Kunštatský,[332]) Rožemberský,[333]) Vilhartický a Kolovratský,[334]) tedy panských rodin, s nimi až do polovice 15. století spřízněných; konečně pak tu byl nápis: Bretislaus supremus camerarius, Vilhelmus.

Nápis ten je patrně z doby dosti pozdní a při tom také dosti nejasný. Neb píše-li se, že Břetislav byl nejvyšším komorníkem, nelze dosti vyrozuměti, míní-li se tu Břeněk ze Skály, jenž byl sice léta 1394 nejvyšším komorníkem,[335]) ale nikdy se Břetislavem nepsával, aneb naráží-li se na Břetislava z Plzně (1193—1238), jehož nazývali v rodině Velkým, jenž však nebyl komorníkem. Avšak poněvadž Břetislav byl pohřben v klášteře Klatovském, Břeněk však v klášteře Plzenském, snad se tu míní tento, jenž byl mužem Elišky z Vilhartic.[336])

---

[329]) Dsky zemské Opavské. Arch. zemský v Opavě. Rkps. svob. zemských II. f. 218. (arch. zem. v Praze.). Arch. místodržitel. v Praze. (Listy kl. Mělnického.)

[330]) Přední knihy Opavské I., 4, 5, 14.

[331]) M. Kolář ve výroční zprávě c. k. gymn. Táborského l. 1892, na str. 34.

[332]) Z vývodu z písemností sestaveného není zřejmo.

[333]) Není známa manželka toho rodu, snad je míněna Anna z Hradce.

[334]) Bába není známa, buď je Vratislava kněžna Vratislavská, neb Škonka z Žirotína, oboje erbu orlice, ale spíše ona, majíc orlici polovičnou, jako Kolovratové. Erby byly asi vytesány, a nikoliv malovány.

[335]) Arch. Český II. 354.

[336]) V arch. zámku Jindřichova Hradce jest starý německý překlad výpisův, kteří ze Švihovských byli pochováni v Klatovech. v Plzni a Horažďovicích v klášteřích. Z něho zřejmo, že se kladli až do polovice 14. st. v Klatovech, odtud do konce 15. století v Plzni, a od počátku 16. st. v Horažďovicích.

V Plzni totiž byli pochováni z hlavní pošlosti Břeněk dotčený, Jan a Vilém, synové jeho a synové Janovi, bezpochyby také jich manželky. Z těch byla Eliška erbu koruny, Anna ze Hradce manželka Janova erbu růže, Škonka ze Žirotína, druhá manželka Vilémova erbu orlice, zbývala by tedy nějaká z Kunštatu buď pro Viléma syna Janova neb jeho bratří. Tím by se vyložily erby ty za erby manželek tu pochovaných.

Jestliže se však hledí k tomu, že tu jsou míněny vzácné rodiny, s nimiž se spříznili Švihovští, mohlo by se vykládati tak, že tu byly erby manželek prvních předkův, mezi nimiž se chlubili Vratislavou, manželkou Viléma ze Skály (1287—1318) erbu poloviční orlice Vratislavské, ale výklad tento nezdá se býti tak dobrým, jako předešlý.

Pro lepší přehled tohoto a již popsané skupiny Rabské položen tuto vývod Švihovských, nikoliv však všech:

Břetislav z Plzně 1193—1238.

Břetislav 1228 až 1257. — Černín 1228.

Děpolt ze Zbiroha 1251—1282.

Vilém ze Skály (sám pátý) 1287 až 1318.
ψ Vratislava kněžna.

Vilém ze Skály a ze Švihova 1337—1356.
ψ Lidmila.

Břeněk ze Skály a ze Švihova 1362—1407.
ψ Eliška z Vilhartic.

Vilém Švihovský 1405—1463, ψ 1. Markéta ze Šternberka, † j. 1446. 2. Škonka z Žirotína.	Jan Rabský 1408, † 1450, 14. April. ψ Anna ze Hradce vd. 1409.
Půta Švih. 1477, † 1504, 21. Jul. ψ Bohunka z Lomnice.	Vilém mladší 1440—1479. ψ . . . .
Jindřich Švih. z Ryz., † 1551. ψ Voršila kněžna Minstrberská, † 1545.	

V kostele sv. Víta za náhrobkem arcibiskupa Jana Očka jest kovová tabule a na ní pětikoutní vývod Thurnovský. Na tabuli je nápis Ludmilce Berechae coujugi et Ferdinando ac Joachimo filiolis Franciscus Turianus comes die

Obr. 20. Vývod Jetřicha Vřesovce z Vřesovic na Klumíně a Vchynicích († 1599).

22. Oct. 1558 posuit. Kromě postav paní a dětí je tu prý šest štítův[337]) totiž:

1. štít s dvěma (neb třemi?) pruhy na vrchu štítu.
2. štít se šachovnicí.
3. a 4. štít Thurnovský.
5. štít s ostrvami.
6. orlice s korunkou.[338])

[337]) A. F. Housatko, Die Metropolitankirche zu St. Veit S. 111.
[338]) Podle laskavé zprávy p. architekta K. Hilberta.

Není pochyby, že se to týče L i d m i l y B e r k o v n y, dcery Petra Berky z Dubé (1471—1518) a Beatrix z Kolovrat († 1541), kteráž Lidmila se vdala l. 1533 za Františka hrabě z Thurnu.[339]) Týkají se tedy štíty 5. a 6. matky a báby po mateři mladých Thurnův. Štíty 1. a 2. pak, jak nelze pochybovati, týkají se pošlosti otcovy. Otec Františkův byl Vít (nar. 1471, † 1547, 22. Febr.) a matkou Františkovou byla Blanka Simoneta, jež se vdala za Víta l. 1500. Zdali se týká první štít Alžběty z Kunštatu, báby Lidmiliny po otci a manželky Jindřicha Berky z Dubé (1429—1469), aneb některé paní z předkův Františkových, nesnadno hádati.[340])

V českém překladu Münsterovy Kosmografie, kterýž pořídil Z i k m u n d z P o u c h o v a a o jejíž vydání se staral strýc jeho J a n z P o u c h o v a, v l. 1543—1554 administrator arcibiskupství Pražského, jest na prvním listu č t y r k o u t n í v ý v o d, totiž, na tabuli erb Jana Pouchovského a v rozích čtyry erby, totiž v pravo nahoře erb Pouchovský, v levo nahoře erb, jako mívali Podmokelští z Prostiboře, ale v levém poli jednorožec, v pravo dole je rak a v levo dole koruna, jíž had prolézá.[341]) O osobách (kromě Pouchovských), jimž tyto erby patřily, není dokladův. Jiřík z Pouchova byl l. 1521 hejtmanem na Chýšech a koupil před r. 1528 Podbradec, na němž seděl ještě l. 1536.[342]) Jest to jejich první předek známý, ale jména manželky a matky neznáme.

Ve Svinech byl p ě t i k o u t n í v ý v o d O t í k a B r a d s k é h o z L a b o u n ě z r. 1605.[343]) V soupise Budějovska od Braniše není o něm zmínky.

---

[339]) Paprocký, Zrcadlo l. 140.
[340]) Matka Vítova byla Anna z Landenberka (Paprocký v Zrcadle).
[341]) Kolář, Heraldika 123.
[342]) Arch. Třeboňský, Reg. kom. soudu.
[343]) Kolář v Heraldice.

Přídavek.

Vývod posloupný Markvarticův.

Ve Věstníku Č. Akademie (XX. 7.) psáno již o tomto vývodu, ale poněvadž tam nebylo zřeno k třetí paměti, nacházející se v arch. Třeboňském, vidí se mi všechny ty vývody opakovati a o jich vysvětlení se pokusiti.

1. Nejstarší opis vývodu jest v rukopise knihovny Gerštorfské v Budišíně (č. 32). Na konci jest poznamenáno, že vypsáno ze staré genealogie, malované na pergameně, kterouž zapůjčil píšícímu p. Karel z Vartemberka na Turnově o soudu suchých dní postních l. 1589; přidáno pak na zad pictura non respondebat scriptae (sinistrae?) narrationi. Poznámka o této nesrovnalosti jest nesrozumitelná. Aby to byly erby, nelze mysliti, poněvadž by se byly stejné a stejné opakovaly, poněvadž nikde není zmínky o manželkách. Snad byl namalován strom a v něm psána jména a to latinsky, jež pak vedle vyložena po česku. Nesrovnalost ta pak by byla asi taková, jako mezi tímto opisem (*G*), opisem následujícím (*P*) a mezi opisem Břežanovým (*B*). Na předloze bylo prý psáno, že vývod začíná se Vratislavem, prvním králem l. mcclviii, což bezpochyby chybně čteno; snad tam stálo mlxxxviii. aneb mlxxviii. Na konci pak jest poznámka »Od vyhnání mnichův až do léta 1561 činí 542 léta«, z čehož lze souditi, že l. 1561 opsán jest tento vývod[1]) a že vyhnání mnichův stalo se l. 1019, což se zase neshoduje s panováním Vratislavovým. Jest na bíle dni, že léto na předloze bylo vybledlé anebo ze starší předlohy špatně opsané.

2. Druhý opis vývodu jest u Paprockého (O stavu panském na str. 251), jenž viděl »genealogiam dotčeného rodu pánův z Vartmberka tak sešlostí zetlelou na pargaméně, že ledva se přečísti mohla, kteráž byla mezi jinými pamětmi kostelními schována.« Tu Paprocký ještě tak tak dobře opsal, ale nežli ji

---

[1]) Na počátku stojí Scriptumque renovatum f. IV. ante Luciae annorum *x* m.

vytiskl, přidal k tomu také své rozumy, které obyčejně byly zmatečné, zejména připsal všude heslo »z Vartenberka«, což, hledíc k opisu B, zajisté nebylo na předloze psáno. Také si vedl neopatrně na str. 252, pleta Markvarta syna s Markvartem vnukem. Paměť tuto viděl Paprocký bezpochyby u téhož Karla z Vartemberka na Rohozci a Skalách, který ji půjčil l. 1589 skladateli opisu G a ještě l. 1608 žil. Zdá se tedy, že předloha obou opisův i G i B byla jedna (aneb dva opisy z prvotní předlohy pocházející), kterou každý z obou podle své libosti opsal. Že pak byla v listovně pánův z Vartenberka, lze souditi z dotčeného poznamenání Paprockého, a že byla schována mezi kostelními pamětmi, dává se znáti, že z kostelních záznamův byla složena a že zřídla její ležela při ní. Když pak Jan Jiří, syn Karlův, uprchl ze země, vzal paměti rodinné do ciziny, kdež se po většině potratily. Některé listy dostaly se až do státního arch. Berlínského, odkudž vydány do Českého musea; zůstaly tam jedině dva listy, jeden krále Vácslavův 1370, 5. Jul. na potvrzení Děčína a druhý Jana z Vartenberka 1391, 25. Jul. v příčině pře mezi farářem Děčínským a konšely tudíž.

3. Nejsprávnější jest opis Vácslava Břežana v arch. Třeboňském, jenž při něm poznamenal »Ex exemplo per dom. Johannem Georgium communicato Trebonae 29. Jul. 1609 Venceslaus Břežan descripsit«. Břežan pak byl k tomu opisování nejpovolanější, poněvadž se čtěním a rovnáním pamětí nejlépe vycvičil. Kromě vývodu samého obdržel od téhož pána ještě některé jiné paměti, jež si také opsal, zejména jeden list kláštera Mladoboleslavského a některé paměti Vartenberské. Téhož opis však bezpochyby z Třeboňského opsaný, viděl jsem na místě, jehož nepomním, a byl na něm titul: Specula montis Wartemberg.

V následujícím seřaděny jsou podstatné poznámky ve všech třech opisech (G, P a B) se nacházející. Neshodující se vyznačeno odlišným vytištěním.

G..	P.	B,
1. (Genealogia baronum de Wartmberg). *Hermanus de Ralska Dirnacenses (Drnacenses) monachos expulit de Gredis et Cistercienses induxit.* Memoria etc.		
2.	*Jenž byl živ r. 1054.*	*A. 1192 dux Premysl intronizatur. Sub quo venit quidam miles de Zribianomine Hermannus strenuissimus. Et consedit sub monte, qui dicitur Ralsko.*

G.	P.	B.
3. Heřman z Ralska měl dva syny, Beneše a Markvarta.		Qui habuit duos filios Beneschium et Marchvardum seu Marquardum.
4. Beneš starší syn Heřmanův urodil syna Beneše Okrouhlého.		Beneschius habuit filium nomine Benesch Okruzeny, eo quod more antiquo rotunde tondebatur.
5. Ten měl Beneše Velikého aneb pyšného, jenžto sloul z Welesyn.	Ten splodil Velikého Beneše, kterýž byl vůbec jmenován Pyšným a psal se z Welessyn.	Hic genuit Beneschium Superbum.
6. A ten urodil Jana z Michalovic.	Od toho pošel Jan z Michlšpurku, jinak z Michalovic.	Ejus natus fuit Johannes *Probus* de Michalowicz.
7. A ten Beneše *Věrného* a nepyšného.	Od toho splozen opět jeden Beneš a nazván Beneš *Věrný* a ne pyšný.	Eidem filius erat Beneschius.
8. A ten Jana *Opravného*.	Od kteréhož pošel Jan *Opraný*.	Huic natus erat Johannes.
9. A ten Jana mladého.	A od něho Jan mladý.	
10. Markvart druhý syn Heřmanův urodil čtyry syny: Havla, *Chvala, Jaroslava* a Markvarta.		*Marquardus* (filius Hermanni) tulit filios duos Marquardum et Gallum.
11. Havel měl syny Jaroslava, Havla a Zdislava.		Gallus filius Marquardi habuit III filios Gallum *de Glacz*, Jaroslaum *Gibbosum de Lemberg*. Zdislaum *de Zvierzeiticz*.
12. Jaroslav (G. z Lemberka, P. z Vartmberka) urodil Havla Berana, Havla Rybu, Havla Húbu a Havla kanovníka. Zdislav ze Zvířetic bratr jeho urodil Heřmana a Markvarta, Heřman Havla a jiné k tomu, Markvart Havla a jiné k tomu.		
13.		*Marquardi, filii Marguardi posteritas. Filii ejus Nachvalus, Jaroslaus de Turnov et Marquardus de Brzezna.*

G.	P.	B.
14. Chval učinil klášter na Světci a urodil Voka, Vok pak Vykarta ze Všeně.	Chval založil a nadal klášter na Světlé a zanechal syna Voka ze Všeně, jehožto syn byl Vykart.	*Nachvalus, filius ejus Vykardus de Polna, qui in Světlá cruciferis claustrum construxit.*
15. Jaroslav z Turnova urodil Beneše z Dětynic, Havla z Rohozce, Voka z *Rotšteina* a Zdenka z Valdšteina.	Jaroslav z Turnova syn Markvartův měl syny Beneše z *Dětína*, Havla z Rohozce, Voka z *Rukšteina* a Zdenka z Valdšteina.	Jaroslaus de Turnova (filius Marquardi filii Marquardi et nepotis Hermanni) habuit quatuor filios Gallum de Rohozecz, Beneschium de Dietinicz vel Dieczin alias Dietin, Vokonem de Rotenstayn, Zdenkonem de Valdenstayn.
Benes z Dětynic urodil Janka z Solae a jiné.	Beneš zanechal syna Jarka z Solae.	
Pan z Rohozce urodil Jarka.	Havel z Rohozce splodil syna Jarka.	
Vok z Rotšteina urodil Janka, *Voka* a Zdenka.	Vok splodil Jarka a Zdenka.	
Zdeněk z Valdšteina urodil Zdenka, Heníka, Hynka, Albrechta, Jana, Janka.	Zdenkovi z Vartemberka synové byli Zdeněk, Heněk, Albrecht, Jan a Jarek. Konec okolo l. 1284.	
16. Markvart z Vartmberka (syn Markvartův) urodil Beneše z *Krasie*, Beneš Jana z *Krasie*, Beneše z Veselé, Markvarta z *Tyrnavy*, Beneše z Kosti. *Beneš urodil Vaňka, Jana a Beneše.*	Markvart syn p. Heřmana splodil Beneše z Krásy a ten splodil syna Jana z Krásy, od kteréhož pošel Beneš a psal se z Veselé, a Markvarta z Trnavy a pana Beneše druhého, kterýž se psal z Kosti. A ten pan Beneš z Kosti měl tři syny, totiž Vaňka, Jana a Beneše.	Marquardus de Brzezna filium reliquit Beneschium Magnum de Straz vel de Wartenberg. Hic filios IV procreavit Joannem de Veselee, Beneschium de Veselee, Markvardum de Durnholcz et Beneschium de Kost. Johannes de Veselee tulit filios Venceslaum de Wartemberg et fratres ejus. Beneschius de Veselee progenuit filios Joannem et fratres ejus

Pořádek při těchto výpisech zachováván tak, že z opisův G a P vzata čísla 1—14, 16 a 15, jak jdou za sebou v rukopisech, avšak rukopisu B jest pořádek 2—10, 13—16 a 11.

Naskytuje se nyní o t á z k a, pokud u d a j e těchto tří pamětí j s o u s p o l e h l i v é, protože se v podrobnostech rozcházejí a lze-li je srovnati se zprávami, které se nám zachovaly v starých listech. Připomenouti sluší při tom, že paměť B zdá se na první podívání býti velmi dobrou, protože tu psána jsou stará místní jména dobře a vyskytuje se několik podrobností, o nichž se před půl stoletím nevědělo, jako ku př. že se jeden

Markvart psal z Března, neméně jest také jisto, že Břežan, vynikající vysoce nad Paprockého, předlohu svou zprávně opsal a přídavky neznetvořil.. Avšak i ona působí některé obtíže, jak bude níže provedeno.

1. Co se týče č. 1., jednáno o něm v dotčeném již Věstníku (XX. 7.) na str. 368, na čemž lze přestati, dokud nebude nalezeno jiného vysvětlení, k čemuž není prozatím naděje. Jen připomenouti tu, že všechny tři genealogie navazují počátek rodu k Heřmanovi, ač znám je z listův ještě starší předek, totiž Markvart, jenž byl otcem Heřmanovým.[2]) Jest to bezpochyby týž, jenž byl l. 1159 komorníkem královým,[3]) a bezpochyby v letech 1175—1177, když se jeho synové v listech samotní vyskytují, buď již zemřelý anebo věkem tak sešlý, že již nevyjížděl.

2. Obsah poznámky č. 2. nikdež jinde se nevyskytuje nežli jen v tomto sepsání. Porovnávajíc ji s tím, co je předešle řečeno, jde na jevo, že v pamětech, odkudž genealogie ta byla vážena, pokládán byl Heřman Markvartic za prvního předka, a kdosi z paměti napsal, že žil za krále Přemysla. Poněvadž se pak praví, že přišel z Míšeňska neb Lužice,[4]) dává se znáti, že první spisovatel, nevěda staršího předka, domníval se, že první Markvartic přišel z ciziny. V tom se však shodují poznamenání v č. 1. a 2., že Heřman byl pánem na Ralště; v onom se píše z Ralska, v tomto, že seděl na dvoře pod Ralskem. K tomu sluší dodati, že buď on aneb některý syn jeho držel hrad Ralsko, totiž věž přepevnou, ze samého štukoví vyzdviženou, podobající se věži Přindecké, a tak ji samou druhou v Čechách, k níž přistavěli páni z Vartenberka to, co se ještě v zříceninách spatřuje. Heřman píše se také l. 1188 z Markvartic,[5]) což by se mohlo vztahovati na ves buď u Sobotky anebo u Č. Kamenice, ale tak se píše jednou i Jan z Michalovic.[6])

---

[2]) Cod. dipl. Boh. I. 251, 270, 289, 307.

[3]) CDB. I. 193.

[4]) Zribia jest tvar, vyskytující se u Kosmy (1087 Vratizlaus intrat Zribiam, 1088 iterum intrat Zribiam. Font. r. Boh. II. 118, 121. pokud bylo možno z paměti najíti), bylo tedy na počátku 12. st. zvykem říkati krajím severně od Čech Srbsko. Právě toto pojmenování svědčí, že jest vzato z nějakého poznamenání ze 12. století pocházejícího. Že by se byl Heřman tehdá přistěhoval, odporuje listům 12. století, podle nichž již l. 1175 se svými bratřími v Čechách byl a tu se do r. 1197 (ne-li 1199) připomíná, ale dalo by se pak tak srovnati, jestliže by se Srbsko pokládalo za bývalé Milčansko; neb tu mohl míti Heřman své sídlo a přestěhovati se pod Ralsko.

[5]) CDB I. 294.

[6]) Na pečeti jeho, přivěšené k listu l. 1281, 11.—18. listopadu otištěné v Reg. IV. 730, čte se † s. dni iohanis - de - marqvartic. Jest to první jeho pečeť známá. Druhá, která byla při listu d. 1283, 28. srpna (Reg. II. 560), schází nyní. Na jiné pečeti (1294, Pangerl G. U. 40) je nápis, shodující se s přídomkem v listu jmenovaným.

Heřman vyskytuje se v listech pravých od r. 1175, jsa maršálkem kníž. dvoru, l. 1177 komorníkem a naposled l. 1197.[7]) V listech současných připomínají se také bratří jeho Havel (1175—1177) a Zaviše (1175—1189). O tomto lze za to míti, že byl l. 1184 purkrabí na Boleslavi a popravcem toho kraje.[8]) Skladatel prvního vývodu buď o nich nevěděl aneb vynechal je, protože neměli potomkův.

3. Poznamenání č. 3. shoduje se docela s listy. Od r. 1197 připomínají se Beneš a Markvart Heřmanici, onen do r. 1228, tento do r. 1230. L. 1222 připomíná se též bratr jich Zaviše, jenž je také v starých vývodech vynechán, poněvadž se nenašly poznámky ani o něm, ani o bratřích otcových. Beneš byl v l. 1217 až 1222 purkrabí na Budišíně a bratr jeho Markvart purkrabí Děčínským. Týž nazýval se také z Března u Boleslavě a zůstavil vdovu Hostilku.*) V Děčku vyzískal pozdější panství hradu Ostrého a buď on anebo syn aneb prý Beneš založili městečko Benešov. Skrze tyto dva pány došlo k rozdělení rodu na dvě haluze a tak i posavadního jmění.

Č. 4. a 5. jest stejného obsahu ve všech třech pamětech, avšak nelze je z listův spolehlivě vyložiti. Jeden Beneš byl l. 1245 purkrabí na Budišíně,[9]) a nějaký Beneš připomíná se l. 1261 s Markvartici,[10]) a to je vše, co víme o pánech z Michalovic z l. 1228—1281. Platí-li zásada, že v století se troje pokolení vystřídá, dalo by se souditi, že žil jen jeden Beneš, ale je možno i připůstiti, že byli dva, uváží-li se, že životy následujících Jana (1281—1294), Beneše (1304—1320), Jana (1327—1354) a Petra (1354—1368) jsou krátké poměrně. Je-li tomu tak, žil by Beneš Veliký z Velešína, jemuž král Přemysl Velešín odňal, asi okolo l. 1270.[11])

V č. 6. rozcházejí se G a P s opisem B, poněvadž tuto nazývá se Jan (1281—1294) Oprávným, kdežto v ostatních dvou slove teprve Jan, který žil v l. 1327—1354, Oprávným. Vysvětliti to lze tak, že stálo v prvotním poznamenání ku př. »Obiit Johannes dictus Probus filius Benessii«, což vztahováno od jednoho na Jana dřevního a od druhého na Jana pozdějšího. Má-li probus týž smysl jako dobrý neb dobrodružný (v starém smyslu), lépe vztahovati toto příjmění k Janovi staršímu (1281 až 1294), jenž proslul svou dobrodružnou jízdou.[11a])

---

7) CDB I. 244—326.
8) CDB I. 274.
*) Reg. II. 1222.
9) Reg. I. 537.
10) Reg. II. 128.
11) Neplach, F. r. B. III. 476.
11a) A. Kraus, Jan z Michalovic, též Dalimil ve Font. r. B. III. 201, »tu ctně právě klav«.

7. Poznamenání č. 7. jest ve všech opisech stejné, jen příjmění Věrný je v třetím vynecháno. Píše se tu o Beneši z Velešína neb z Michalovic, jenž proslul l. 1304 u Hory,[12]) připomíná se pak nejednou v listech a l. 1320 sedal na soudu zemském.[13])

8. V č. 8. shodují se všechny opisy kromě příjmení Janova, jenž se psal vždy z Michalovic a poprvé tak l. 1327.[14]) Připomíná se později častokráte a naposled l. 1354 v podletí, podávaje faráře do Brandýsa, avšak na podzim t. r. již nežil, a poručník Petra, nezletilého syna Janova, podával kněze do Předměřic.[15]) Z toho jde na jevo, že zemřel l. 1351 asi v letě. Velešína již neměl; ten patřil Jindřichovi, snad bratru jeho, jenž čtyry léta po něm zemřel.[16]) V opise B končí se tu vývod pp. z Michalovic, jenž jde do první polovice 14. století a jenž jest veden dále, než u ostatních větví Markvarticův. V opise B jest ještě přídavek, že totiž »mniši kláštera Mladoboleslavského« zapsali se ke službám za duše Beneše a Jana syna jeho a že v jich konventu vždy 30 mnichův bude, totiž 20 na starobylý způsob a deset na almužny. Patrně se tu míní klášter bratří menších,[17]) v jichž kapli Božího těla byl Jan pochován.

9. Poznamenání č. 9. jest jen v opisech G a P. Poněvadž měl Jan (pokud lze stopovati) jediného syna Petra (†1368), jest na jevě, že tu míněn syn, který před otcem zemřel a jemuž v pamětech klášterních dáváno příjmění Juvenis.

V č. 10. jeví se velký rozpor. Že Markvart měl syny Markvarta a Havla, v tom souhlasí všechny, ale v G a P přidávají se ještě Chval a Jaroslav. O Chvalovi není v listech nikde zmínky. Havel a Jaroslav vyskytují se často v pamětech listovních a to od r. 1233,[18]) nazývajíce se syny Markvartovými. Jaroslav psal se l. 1238 a 1239 ze Hruštice[19]) a zdá se, že byl l. 1239 purkrabí na Královském kameni u Perna[20]) a l. 1262 snad na Boleslavi.[21]) Jistě žil ještě l. 1268 nazývaje se strýcem Havla mladšího;[22]) v potomních dobách vyskytuje se až do r. 1269 Jaroslav bratr Havlův, jak starší Jaroslav nazýván byl od r. 1255, avšak i tu může se hádati na Jaroslava i staršího i mladšího. Jistě tedy žil v l. 1234—1268.

[12]) Font. r. Boh. III. 205.
[13]) Rel. tab. I. 400.
[14]) Reg. III. 545.
[15]) Lib. conf.
[16]) Náhrobek v Zlaté koruně.
[17]) Dobner. Mon. IV. 42. List téhož kláštera (1383, 17. Novbr.) jest v arch. kapit.
[18]) Regesta I. díl.
[19]) Reg. I. 434, 447, II. 1218.
[20]) Reg. I. 449.
[21]) Reg. II. 131.
[22]) Reg. II. 234.

Havel vyzískal l. 1237 újezd Vladislavsko u Mnich. Hradiště, jsa snad již od bratra dílným.[23]) Před r. 1241 založil u Jablonného, jež mu také patřilo,[24]) hrad, jejž nazval po erbu svém (lvici) Lewenberg. Odtud se pak on i někteří potomci jeho psali z Lemberka. Lze za to míti, že zemřel nedlouho před r. 1255, poněvadž se v darování mateře své Hostilky již nepřipomíná. Manželka jeho zbožná Zdislava z Křížanova zemřela prý l. 1252.[25])

Markvart připomíná se v listech jen třikráte. L. 1255 obdarovala Hostilka vdova Markvartova z Března s přivolením synů svých Jaroslava a Markvarta, dcery své Vojslavy a vnuka svého Havla komendu křižovníkův v Ml. Boleslavi, l. 1261 nazývá se bratrem Havlovým a l. 1262 strýcem mladého Havla.[26])

11. Následující poznamenání shodují se co do rozrodu ve všech opisech, ale kromě toho je udáno v opise B sídlo každého ze tří synův. Souhlasí také s listy. Havel slove l. 1254 synem Havlovým[27]) a Jaroslav a Zdislav l. 1272 bratřími jeho.[28])

Havel byl v l. 1265—1269 kr. číšníkem a odtud komorníkem. V l. 1268—1273 psal se z Lemberka, ale že držel také Kladsko do neznámého roku, shledává se z kronik Dalimilovy a Neplachovy,[29]) že totiž král odňal Kladsko Lemberským neb Zvířetickým. Že zemřel brzo po r. 1273 jest pravdě podobno. Synův, pokud lze souditi z mlčení pamětí, neměl, a tudíž spadlo zboží jeho na jeho bratří.

Jaroslav slove v l. 1272—1273 z Turnova a nelze pochybovati, že by to byl jiný Jaroslav, protože se nazývá bratrem i Havlovým i Zdislavovým,[30]) avšak l. 1289, kdež se naposled připomíná, slove z Lemberka,[31]) Dalimil nazývá jej tam, kdež mluví o bojích po r. 1278 Jaroslavem Jablonským, tak jako i otec jeho býval jmenován.[32]) V opise B nazývá se hrbatým. Lemberk zdědil tuším po bratru Havlovi, kdežto Jablonný se dostal bratru jeho Zdislavovi. V pozdější paměti zajisté jest psáno, že Zdislav z Lemberka daroval podací kostelní v Jablonném klášteru Hradištskému.[33])

Zdislav (1272—1287) slove l. 1272 z Lemberka jsa spoludržitelem. L. 1277 byl maršálkem,[34]) a 1283 purkrabí Pražským.

---

[23]) Reg. I. 431.
[24]) Neplach, Dalimil. Chron. Sar.
[25]) Font. r. Boh. III. 183, 522.
[26]) Reg. II. 125., 1222.
[27]) Reg II. 16.
[28]) Reg. IV. 818.
[29]) Font. r. B. III. 194., 476.
[30]) Reg. II. 317., 332. IV. 818.
[31]) Reg. II. 637.
[32]) Font. r. B. III. 197., 476.
[33]) Borový. Lib. erect. II. 153.
[34]) Reg. II. 449, 461.

Tehdá spečetil s bratrem Jaroslavem a strýcem Benešem list strýce svého Jana z Michalovic. Na všech třech pečetěch[35]) spatřuje se erb jich lvice a není tudíž pravda, co píší Dalimil a Neplach o otci Zdislavovu a Jaroslavovu, že by si byl dobyl polovičného štítu.[36]) Na dotčené pečeti píše se ještě z Lemberka, ale v listu Benešově z Vartemberka, který lze klásti asi do r. 1287, nazývá se ze Zvířetic.[37])

12. O synech Jaroslavových a Zdislavových píše se jen v opisech G a P, kdežto v třetím pominuti mlčením. O nich lze se dočítati v nejstarších deskách půhonných.[38]) Synem Zdislavovým snad byl také Zdislav ze Zvířetic, jenž se v dotčených půhonech připomíná.[39])

13. Jediná zpráva v opise B a jak se zdá zmatečná, kdežto Chval a Jaroslav z Turnova vynecháni v č. 10, kladou se tuto za syny Markvarta, ale již třetího, i lze za to míti, že to pochází z neporozumění nějaké staré paměti i jest třeba v té příčině se držeti rukopisův G a P a to proto, že Jaroslav a Havel se nazývají v listech výslovně syny Markvartovými a bratřími,[40]) kdežto v rukopise B. sice jsou syny Markvartovými, ale nikoliv bratřími Havlovými.

Otázku, jestliže se vystřídali v době od r. 1230—1281 dva Markvartové za sebou aneb jestli v té době žil jen jeden Markvart, lze rozluštiti ze známé zkušenosti, že má jeden věk neb generace průměrné trvání asi 30 let více neb méně a že na jedno století připadají tři lidské věky. Věk bratří Havla, Jaroslava a Markvarta začíná asi l. 1230. Odtud do r. 1430 je dvě stě let neb asi šest věkův a do sklonku 15. století devět věkův. Počítáme-li jen jednoho Markvarta, vyjde počet takto:

Markvart		Do r. 1260.
Beneš Velký		„ „ 1290.
Beneš † 1332		„ „ 1320.
Vaněk † 1363	Jan —1365	„ „ 1350.
Jan † c. 1383	Jan Gast	„ „ 1380.
Jan 1433	Jan 1383—1410	„ „ 1410.
Jan ml. † 1433	Zikmund † 1438	„ „ 1440.
	Jan † 1464	„ „ 1470.
	Kryštof 1465—1489	„ „ 1490.

[35]) Arch. c. a k. dvorský.

[36]) Font. r. B. III. 184. 476, také neměli téhož štítu jen pp. z Lemberka nýbrž i Michalovičtí i Vartenberští.

[37]) Lib. Zdenconis de Trebecz n. 169.

[38]) Rel. tab. I., Emler Tab. vet.

[39]) Tab. vet. n. 326.

[40]) Reg. I. 459.

Počítáme-li dva Markvarty, posunou se čísla dále a přijde poslední věk do r. 1490 na Jana, který r. 1464 zemřel.[41]) Jest tedy věrohodnější pokládati ve vývodě jen jednoho Markvarta. Markvart bratr Havlův a Jaroslavův, jenž se od r. 1255 připomíná, jest snad týž, jenž slove l. 1268 z Ostrého,[42]) protože tu hrad vyzdvihl, ale týž založil také na místě řečeném Stráž, hrad Vartenberk. Důkazem toho je starodávné pečetidlo,[43]) na němž jest lvice starodávného slohu a nápis: + s. marqvardi. d. wartenberc. Pečeť tato pochází nesporně ze 13. století.

13. Poznámky o Chvalovi a jeho potomcích působí veliké obtíže, jež se snad nikdy neodklidí. Podle jedněch měl Chval syna Voka ze Všeně a tento syna Vykarta, podle druhé měl Nachval syna Vykarta z Polné. Podle opisův G a P. založil Chval klášter ve Světlé, podle opisu B Vykart, avšak lze víru dáti opisům oněm a vysvětliti tak, že Chval založil klášterec na Staré Světlé, odkudž před r. 1291 přenesen na místo řečené Dub, jež se proto nějaký čas také (Novou) Světlou nazývalo.[44]) Poznámka v B o založení kláštera v Světlé, mohla by se konečně vztahovati i na Nachvala, kdyby se dala tečka po slově Polna.

Mnohem obtížnější jest však vyhledati souvislost Vykartovu s rodem Markvarticův. Jisto jest, že měl Vykart l. 1303 na pečeti samotnou lvici asi téhož slohu jako se spatřuje na pečetěch ostatních Markvarticův v l. 1283—1312, ale Jan z Polné, jehož pečetí pečetil Vykart l. 1282 a Zaviše bratr Vykartův, měli sice touž lvici, ale jen v prvém poli polovičného štítu; v levém totiž měli tři leknové lupeny, tedy erb Vykarta z Tirné (1251—1260), jenž se nazývá v kronice Žďárské[45]) dědem jinochův těch na Polné, z nichž jeden (Záviše) byl již mrtev, ale druhý ještě žil. Zdá se tedy, že otec obou bratří byl ženat s dcerou Vykartovou, tato pak se nazývala Eufemie.[46])

Jiné obtíže jsou s Janem. Jan z Bratřic, syn Zbyslavův, připomíná se l. 1223 a 1230[47]), pak l. 1233 jako maršálek, avšak bez udání jména.[48]) Ve větším letopise Žďárském slove Jeniš

[41]) Vzato z posloupného vývodu z listin spracovaného; v levém sloupci jsou pánové z Ralské, v pravém z Děčínské pošlosti. Jan mladší a Zikmund zemřelí smrtí předčasnou.

[42]) Reg. II. 234.

[43]) Někdy ve sbírce Donnebaurově, od něhož ji kupoval pan Čeněk z Vartemberka, ředitel v Horažďovicích. O tom, jak dlouho užíváno lvice na štítě, psáno ku konci.

[44]) Na pojmenování Dub snad se vztahuje poznamenání v listu 13 st. (CDB I. 396). Že Světlá l. 1291 (Reg. II. 1229) jest Dub, dokazuje kostel sv. Ducha. Antiqua Swietla připomíná se l. 1363 a 1364 v knihách konf. a název svědčí, že tu byl starší klášterec.

[45]) Font. r. B. II. 526—527.

[46]) Reg. I. 504., IV. 731.

[47]) CDB. II. 242, Reg. I. 358.

[48]) Reg. IV. 713.

neb Jenec a vypravuje se tu, jak zakládal klášter v Nížkově, a udělil křížovníkům Pruským statky a Přibyslavovi z Křižanova les.[49]) L. 1244 slove Janem synem hraběte Zbyslava a l. 1254 psal se z Polné.[50]) Když Vykart z Tirné zakládal l. 1259 klášterec v Dobřanech, učinil to s Janem zetěm svým, jenž se tu psal z Dobřan.[51]) Avšak Jan nazývá se též synem Zbraslavovým (ač nemíní-li se tu Jaroš) v listu l. 1216, který se týče pře jeho s klášterem Milevským o nějaký les,[52]) ale v listu královském, vydaném l. 1242, 7. července na potvrzení Drobovic, Přibyslavic a jiných vesnic křížovníkům Pruským slove Jan syn Zbraslavův.[53])

Kromě toho je i jiná pochybnost. Jan nabídl Oseckým řeholníkům Nížkov k založení klášterce.[54]) Při listu tom nacházejícím se v Oseckém klášteře přivěšena jest pečeť, na níž jest vyobrazen jezdec se štítem neurčitého znamení (raka? Palacký je měl za orlici) a na ní je nápis (c)omes iar(n?)osiv filivs sbis(lai). Millauer, který ten list viděl, praví, že prvotní pečeť se ztratila a nynější patřící dříve k jinému listu, později k této přivěšena, jak svědčí bledší vosk na rubu.[55]) List však pokládal za pravý.

Vykart a Záviše bratří slovou l. 1282 dědici a syny n. Jana z Polné v Drobovicích pochovaného[56]) a l. 1293 syny Jana Zbyslavice,[57]) však proti tomu slove Jan z Bračic v pozdějším listu jich buď tchánem neb ujcem.[58]) Vykart žil do r. 1319 drže kromě Polné Příšovice, Všeň a Olešnici[59]) a služebníky jeho byli (mimo jiné) Všeslav z Olešnice a Vněslav z Vyskře.[60]). L. 1326 byl již mrtev.[61])

15. O synech Jaroslavových z Turnova píše se ve všech opisech stejně, jen P. mysle na Rukštein moravský, na němž seděli Valdšteinové v 15. století, mátl jej s Rotšteinem. Beneš Dětenský připomíná se ke sklonku 13. století s Janem zetěm svým[62]) a seděli tu potomci až do počátku 15. století. Zdeněk z Valdšteina připomíná se s bratřími svými v listu Jaroslava z Turnova daném mnichům Turnovským na mlýn[63]) a byl snad

[49]) Font. r. Boh. II. 523—527, též Reg. I. 226.
[50]) Reg. I. 523., II. 16.
[51]) Reg. II. 88., 101.
[52]) CD B. II. 112.
[53]) Reg. I. 504.
[54]) Reg. I. 226.
[55]) Scheinpflug, Verzeichniss der Original Urkunden. (MS.), k tomu lze přidati, že l. 1226 žil Jaroš z Přibyslavic (CDB. II. 290).
[56]) Pak i v letopise Žďárském.
[57]) Reg. IV. 737. 746.
[58]) Reg. III. 455 »eidem« (neb »emen«?)
[59]) Tab. vet. 309—311.
[60]) Tab. vet. n. 299., 309.
[61]) Viz i Font. r. B. IV. 103.
[62]) Zlomek form. Dobešova č. 4.
[63]) Paprocký o st. pan. 227., ČČM., 1839, IV. 417.

již l. 1304 mrtev, když synovi jeho Janovi statek Štěpanický potvrzován a tento bezpochyby již dílen byl s bratřími.[64]) Vok jest s dostatek znám z nejstarších půhonův. Havel z Rohozce nepřichází v žádné ze současných pamětí. Připomíná se sice ve všech třech opisech, ale jest s podivením, proč by se psal z Rohozce, když tento patřil tehdá Havlovi Rybovi. Také se s tímto připomíná l. 1323 Jaroslav z Rohozce[65]) snad(?) syn jeho, a v G. a P. zase se čte, že měl Havel Jaroslavic syna Jarka. Ovšem, bylo-liby pravda, že žil Havel bratr Vokův a Zdenkův, mohl by se Jarek syn jeho pokládati za Jarka z Železnice.[66])

V opisech G a P jest ještě přídavek o potomstvu dotčených čtyř bratří. Synem Benešovým nazývá se Jarek snad z Solce řečený, jestliže to byl opravdu jeho syn. Neb svrchu řečeno o Benešovi, že měl zetě Jarka a tím mohl býti nějaký předek vladyk ze Solan. O Jarkovi synovi Havlovu již psáno. Synové Vokovi jsou známi z nejstarších půhonův. Potomci Zdenkovi konečně připomínají se v týchž půhonech.

16. Poslední část o potomcích Markvarta z Vartenberka, jest ve všech třech opisech, ale nejsrávněji v opise B. Příjmení Beneše syna Markvartova v prvotní předloze bylo psáno bezpochyby de Strasie, jemuž skladatel opisu B rozuměl. Týž také nazývá Beneše Velikým, bezpochyby pro jeho bohatství. Synům zůstavil zboží Vartenberské, Sobotecké a snad i Kumburské a Veselské[67]) a zástavu Děčínskou. Beneš připomíná se poprvé r. 1281,[68]) byl pak komorníkem a naposled purkrabí Pražským. Změna ta se stala ok. l. 1290[69]) a zemřel nedlouho potom.[70])

Synové Markvartovi psali se podlé listův Jan ze Stráže (neb z Vartenberka, 1304—1316), Beneš z Veselé (1295—1332), Markvart z Drnholce (l. 1325 z Kumburka) a Beneš z Kosti. Každý z nich měl potomstvo, které v opise B je dobře, v ostatních ale chybně psáno. Neb jak lze listy dokázati,

---

[64]) Dobner Monum. I. 226.

[65]) Tab. vet. n. 349.

[66]) Jercke von dem Ysenberge působí l. 1343 při prodeji Somberka ve Svídnicku (Ludewig Rel. M.S. VI. 381), pečeť bohužel v originálu Vratislavském stržena. Držel pak Jablonec a Železný Brod po něm zvaný. Jiný Jarek (tuším jeho vnuk) bratr tetěný panův z Lemberka, dědil po nich Lemberk a Semily.

[67]) Sobunca civitas patřila mu asi l. 1287 (Lib. Zdenconis de Trebecz.

[68]) Reg. IV. 77.

[69]) V Emlerových Rel. tab. I. na str. 4. č. V. je zván dříve komorníkem a potom purkrabí. Seznam ten soudcův zemských položen jest do r. 1297, ovšem rok ten je nemožný, protože Purkart z Vintrberka byl již l. 1295 mrtev. Reg. II. 727, kdež se líčí stav, jak byl l. 1291. (Reg. II. 1195).

[70]) Snad 1293, 1. února (Schaller, Prag, II., 48). L. 1393 totiž nebyl žádný Beneš purkrabím Pražským. Beneš Veselský, jenž byl purkrabí, zemřel l. 1385, 14. srpna.

byli Janovi synové Vaněk (1325—1363), Jan (1325—1366) a Beneš (1325—1372). Potomci Beneše Veselského byli Jan (1337 až 1362), Čeněk († 1358) a Beneš (1349—1373).

Vývody ve všech třech opisech zdělány byly na oslavu rodu Vartenberského. Neb ačkoliv se psali napřed tak jen potomci Markvarta Březenského neb Vartenberského, pokládali se za sourodé i jiné větve. Z potomkův Havla Markvartice zbyli přes konec 15. století jen páni ze Zvířetic, ti pak přijali příjmění Zvířetických z Vartenberka, ač předkové jich pranic neměli činiti s Vartenberkem. Již Petr (1400—1446), jenž se psával obyčejně ze Zvířetic, slove l. 1436 Petr z Vartemberka sed. na Zvířeticích,[71]) ale později obyčejně také jen ze Zvířetic. Vilém, strýc jeho, jenž na Zvířeticích nic neměl, psal se l. 1452 z Vartenberka a ze Zvířetic.[72]) Heřman psal se poprvé l. 1454 tak jako Vilém,[73]) avšak i potom ze Zvířetic. Synové a vnukové jeho psali se asi od r. 1496 Zvířetickými z Vartenberka až do vymření po meči asi l. 1558. Snad by se i Michalovští tak byli psali, kdyby se byli dočkali konce 15. století.

U Michalovských a Lemberských žila památka společného původu s Vartenberky více než u Valdšteinův. Potomci Jaroslava Markvartice podrželi znamení lva (změněného ze lvice). Tak pečetili Dětenští a Rotšteinští až do svého vymření, ano onino přijali již záhy příjmění z Valdšteina, nelišíce se znamením erbovním od potomkův Zdenkových, kteří pak přijali na svůj štít čtyři lvy, ano si i vyprosili majestát, aby se také psali z Vartenberka. Ostatní všechny větve zaměnily lvici za poloviční štít a tak řkouc lepší za horší, a hezké za nehezké.[74]) Kdy se tak dálo, lze přesně určiti. Beneš Veliký ze Stráže pečetil l. 1283 se lvem, syn jeho Beneš starší l. 1303 polovičným štítem a potom tak všichni potomci Benešovi do vymření. Z Lemberských pečetili Jaroslav l. 1283 a Zdislav l. 1284 se lvem, ale Heřman ze Zvířetic, syn Zdislavův l. 1321 polovičným štítem a potom Lemberští a Zvířetičtí do vymření. Déle se drželi lva páni z Michalovic. Ješek pečetil jím ještě l. 1339, ale týž již l. 1345 polovičným štítem. Páni z Velešína drželi se lva do vymření, ale na náhrobku Jindřichově († 1355) jest polovičný štít na křídle upevněném na helmici.

O tom, odkudž váženy jsou vývody Markvarticův, lze vysloviti jen domněnky, poněvadž prvotních pamětí již nemáme. Předně se nacházelo velmi mnoho v listech a knihách klášterův Hradišťského a Turnovského a snad Mladoboleslavského. Že věno všech pochází ne-li všechno, tedy z větší

[71]) Arch. Český II. 66.
[72]) Tamže 310.
[73]) Dsky dvorské 16. f. 19.
[74]) A přece to líčí letopisci za vymoženost.

části od Markvarticův, o tom svědčí sama poloha. Zboží kl. Hradiště prostíralo se mezi statky Rohozeckým, Všenským, Kostským, Březenským, Zvířetickým, Michalovským a Vartemberským, dotýkajícím se k severu zboží Dubského, většinou také od Markvarticův pocházejícího. Darování téhož zboží nestalo se asi najednou, a dokud byli Markvartici bohati, dávali pořáde. Zdislav Zvířetický daroval ke sklonku 13. st. kostelní podací v Jablonném.[75]) Beneš z Vartemberka († 1332) daroval jistě něco za svůj pohřeb.[76]) Od Kostských pánův pocházelo darování špitálu ve Žlebích.[77]) Od Havla ze Zvířetic (1386) koupeno nějaké zboží.[78]) Mniši Hradištští dobře pamatovali, kdo jich klášter založil. Ok. l. 1417 žalovali některému opatovi, že jsou ve velkých nedostatcích, protože páni z Vartenberka »potomci našich fundatorův« opanovali jich zboží a svrchky,[79]) také se odtud nachází Jan z Ralska jako patron kostelův v Hlavicích a Mukařově, tedy jen části klášterství. L. 1426 klášter mocně vzat, vypleněn, vydrancován a spálen.[80]) Že mnoho písemností zničeno, jest víře podobno, ale přece utekli před dobytím s klénoty a knihami, jež byly do r. 1458 v Bělé uschovány.[81]) Zachovaly se tedy některé paměti i po r. 1420 a tak lze i souditi o klášteře Turnovském; z těch pak bylo možno, nestalo-li se tak před r. 1420, vybrati to, co nacházíme v trojích vývodech a jich opisech.

Přední pomůckou k jich složení byly bezpochyby n e k r o l o g y. V zachovaných nám těch a takových pamětech (ku př. klášterův v Dokzanech, Ostrově, Zlaté Koruně, Vyšním Brodě, Krumlově) je množství poznámek rodopisných. Z Vyšnobrodského ku př. lze sestaviti vývod jich fundatorův. Podobného spůsobu byla kniha kláštera sv. Dobrotivé, řečená Libri beneficiorum, jejíž vývody se čtou v díle Paprockého O stavu panském na str. 68—82.[82]) Z nich lze vývod Zajícův dobře sestaviti, poněvadž určitě je jmenováno, čí byli synové. Něco takového asi bylo také buď v klášteřích Markvarticův neb jednom z nich. Poznamenání ta asi byla správná, ale stářím málo zřetelná, odkudž lze vysvětliti chyby ve jmenech. Kde jsou chyby, padají na vrub prvních, kteří si vypisovali. Opisováním pak chyby množeny, ač přece vývody ty jsou dobrou pomůckou. Proto také není třeba zavrhnouti z nich osobu, která není z listův doložena.

---

[75]) Borový Lib. erect. II. 152, form. Dobešův č. 143.
[76]) Petr Žitavský, Font. r. B. IV. 313.
[77]) Borový, Lib. erect. II. 137.
[78]) Rel. tab. I. 512.
[79]) Rukop. kl. Vyšňobrod. č. 49.
[80]) Vavřinec z Březové a j.
[81]) Knihy města Bělé.
[82]) Paprocký psal z té knihy bezpochyby v Budyni; proto také zmařena s jinými pamětmi Zajícův.

REJSTŘÍK.

(Č. neb M. za jménem znamenají polohu v Čechách a na Moravě.)

Věstník Královské České Společnosti Nauk 1923, s. 25 a násl.

V.

Dodatky a opravy k Pýše urozenosti a starým vývodům.

Píše **Aug. Sedláček.**

(Předloženo 13. června 1923.)

Léta 1914 vydal jsem na světlo v tomto Věstníku článek o Pýše urozenosti a vývodech starých Čechův a Moravanův, pokud tehdejší pomůcky byly po ruce. Za potomných čtyř let propracoval tuto věc dobré paměti V. Houdek. L. 1915 vydal spis »Drobnomalby moravských desk zemských«, v němž nejen venkovskou ozdobu těchto vzácných kvaternův zevrubně popsal, nýbrž nejpěknější z nich na 13 tabulích zobrazil. To byl velký pokrok proti kusým popisům Šemberovým a Demuthovým a poněvadž tyto byly mou jedinou pomůckou při spisování vývodův na některých kvaternech malovaných, nemohl jsem se dodělati dobrého výsledku a nastala potřeba, některé vývody přepracovati a opraviti.

V pominulém roce 1917 byl vydán pohrobní spis Houdkův »Moravské vývody erbovní«, v němž vynesl na světlo některé vývody buď neznámé neb ještě nepopsané a bylo tedy zase potřebí je znovu probrati a k předešlým přidati.

1. Dílo své o vývodech zahájil Houdek popisem vývodu Bukůvkův z Bukůvky, jak je psán a malován na stěnách zámku v Ivanovicích. Neopakuji ho, nýbrž přidávám své poznámky.

Bukůvkové pocházejí z tvrze a vsi Bukovky v okolí Pardubic, kdež se již ve 14. stol. vyskytují. Asi za husitských válek žil Matěj z B., jenž se ještě k r. 1440 připomíná. Jest to týž, jemuž se dává Klára z Miletínka za manželku Synem jeho, jak se zdá, byl Jan Sezima, obyčejně jen Sezima řečený, jenž žil ještě r. 1460 v Čechách, ale l. 1474 se jako komorník menšího práva v Olomouci vyskytuje. V tom čase

se oženil s Barborou z Přeboz, o které se třeba zmíniti, protože bude ještě níže o ní psáno.

Asi r. 1447 přestěhoval se Bohuslav z Přeboz z Kouřimska na Moravu a oženil se tu s Kateřinou z Vilmberka, poslední tohoto starožitného rodu panského a dědičky Lhoty Vranové s několika vesnicemi. Listy na to zboží i s ním dala synům a synové dali sestře své Barboře z Přeboz a muži jejímu Janovi Sezimovi z Bukovky. L. 1483 byla matka již mrtva a ve třech letech potom zemřel i Sezima. Barbora vdala se pak po druhé (před r. 1498) za Jiříka ze Lhoty. Erb její a tehdejších Přebozských byl poloviční býk, jenž se vyskytuje na Kouřimsku také u vladyk z Chotíše.

Ve vývodu Ivanovském nazývá se Kateřina z Valšteina vlastní mateří Barbořinou, ale jak lze znáti z hořejšího (čerpaného z desk zemských a knih půhonných), byla jí Kateřina z Vilmberka jiného erbu; jak se omyl ten stal, nelze poznati.

2. V Studenkách u Šumberka je čtyřkoutní vývod Estery Sírakovské z Pěrkova († 1589), manželky Jana z Bukovky. Jsou tu štíty její, mateře, prázdný a Pražmovský i s nápisy osob kromě prázdného štítu (Houdek ve vývodech na str. 16). Vývod jest:

Aléna Pražminka z Bílkova
mž. Hanuš z Petržvaldu 1504 † 1540

Kateřina z Petržvaldu † 1572, 4 April
mž. Jaroš Sírakovský † 1570, 24 Febr.

Estera Sírakovská z Pěrkova [1])

3. V Bartošovicích u Příbora jsou dva neúplné čtyřkoutní vývody Václava Sedlnického z Choltic († 1588) a jeho manželky Kateřiny Bruntálské z Vrbna († 1586, 30 April — Houdek ve vývodech na str. 18—19).

Na náhrobku Václavově jsou erby jeho, Fulšteinský, Žerotínský a prázdný. Druhý štít patří Anně z Fulšteina, jež se nazývá l. 1531 manželkou Zikmunda Sedlnického (Kopiář Kroměřížský H.). Houdek je klade mezi Herburty a ačkoliv na str. 21. rozeznává obě větve Supův a Herburtů z Fulšteina, klade ji přece na str. 22 za Supovnu, tak jako Kateřinu na str. 21. Jestliže tedy byla opravdu z větve Her-

[1]) Podle Zrcadla.

burtův, nelze klásti Jiříka Supa a Kateřinu z Žerotína za její rodiče, ale vskutku byli jejími rodiči, neb l. 1531 nazývá se Anna sestrou Jana Supa. (Týž Kopiář H.)

Avšak ve Houdkově vývodu, jak je sestaven na str. 22. jest ještě jeden nedostatek; klade totiž za matku Anninu Markétu z Žerotína, ale ta byla matkou Kateřininou (viz článek 5), kdežto Anna byla dcerou Jiříka Supa, který kdysi na počátku 16. století zemřel. Buď tedy erb Žerotínský na náhrobku není a je-li, patří nějaké prababě, poněvadž Anninou máteří byla Johanka ze Zvole (viz č. 6).

Na náhrobku Kateřinině jsou štíty její, palečné kolo Oderských, hvězda Šternberská a opět prázdný štítek. Houdek (str. 19) uhodl druhý štít a o Šternberském projevil domněnku. Z vývodu níže položeného sezná se, že tu jest posloupnost toliko otcova.

(Bernart z Vrbna na Bruntále 1496 † 1529, 26 Dech)
ψ Kateřina ze Šternberka a z Holešova 1525

(Albrecht z Vrbna 1531)
ψ Mandalena Oderská z Lideřova

Kateřina vd. Sedlnická

4. V Bartošovicícich jsou také dva náhrobky Zikmunda († 1602) a Jana († 1591) z synův Vácslava Sedlnického a dotčené Kateřiny (Houdek na str. 20). Na nich jsou také 4 štíty totiž otcův, matčin, Fulšteinský a Oderských, tedy 2 z otcovy a 2 z matčiny strany. Vyloženy jsou v předešlých vývodech (č. 3).

5. V týchž Bartošovicích je náhrobek Kateřiny Supovny z Fulšteina († 1583), manželky Albrechta Sedlnického z Choltic (Houdek na str. 20) a na něm čtyřkoutní vývod, taktéž štít Fulšteinský, Žerotínský, lekno a erb pp. z Oseka. Vývod sestavil Houdek, ale opakuji jej s vyznačením let

(Jan Sup z Fulšteina na Fulšteině 1517 † 1548) ψ Eliška z Kounic 1526 † 1548	(Přemek z Žerotína na Šumberce 1533—1547) ψ Kateřina z Oseka 1547
Jiří Sup 1554 † c. 1572	Markéta z Žerotína

Kateřina Supovna † 1583

6. V Sedlnici jest náhrobek Jana Sedlnického z Choltic († 1573, 28 Febr.), na němž je také jeho vývod (Houdek, Vývody na str. 23). Spatřují se tu štíty Fulšteinský, Zvolský a Žabkův z Limberka kromě štítu Janova u jeho postavy se nacházejícího. Houdek vykládal dobře Žabkovský na manželčin a Fulšteinský na matčin, ale Zvolský za erb báby po matce, tedy že matka Anny z Fulšteina byla nějaká ze Zvolce; než tím odporuje sobě, an na předešlé straně (22) položil Markétu z Žerotína za její matku. V pravdě byla Markéta manželka Jindřichova její matkou. Protože Paprocký (Zrc. 409) klade Johanku ze Zvole za manželku Jiříka z Fulšteina, lze vývod ten sestaviti takto:

Johanka ze Zvole (ψ Jiřík Sup z Fulšteina 1490—1501)

Anna z Fulšteina 1531 (ψ Zikmund Sedlnický z Choltic † 1547)

Jan Sedlnický † 1573
ψ Johanka Ž. z Limberka † 1573

7. V témž kostele jest také náhrobek Johanky, manželky dotčeného Jana, která zemřela několik neděl před ním (Houdek na str. 23). Na něm jsou v koutech čtyři štítky, totiž střela Sedlnických, erb Žabkovský, Fulšteinský a Nejdekárovský (viz Zrcadlo 163). Vysvětlen jest Houdkem na str. 24.

8. V Prusinovicích jest čtyřkoutní vývod Doroty Prusinovské ze Lhoty († 1524 — Pýcha urozenosti na str. 70, Houdek v díle Náhrobky Prusinovských str. 9, tab. II.). Z vyobrazení je patrno, že Dorota pocházela z rodu vladyk z Bílé Lhoty, jak svědčí kolo na štítě, nacházejícím se na prvním místě. Erb ten měli na pečetěch 1422 Oldřich, 1438 Ješek a 1450 Zdislav, kteří pocházeli z Bílé Lhoty. Ve Vývodech pak (na str. 25) vykládá Houdek, že Dorotiným otcem byl nepochybně Jiřík ze Lhoty a mateří Barbora z Přeboz, jejíž erb (totiž půl vola) našel ve vývodu Bukovkův (na str. 11), ale ušlo mu, že tam je také erb Kateřiny z Valdšteina mateře její, totiž lev, který se také nachází na náhrobku Dorotině. Podle toho bude štít 1. Dorotin, druhý Barbořin, třetí Drahanovských a čtvrtý Kateřiny z Valdšteina; domnělé báby po mateři. Ale má to své háčky.

O Barboře bylo již svrchu psáno, že byla manželkou

Jana Sezimy z Bukůvky a držitelkou statku Vranovského se Lhotou Vranovou. Statek ten býval dlouho v držení pp. z Vildenberka neb Vilmberka a dán Kateřinou z Vildenberka dceři Barboře z Přeboz. Tu je tedy první nesrovnalost, že se Kateřina klade ve dvou vývodech do rodu Valdšteinského; ale neshoda ta by se mohla vyložiti, že Kateřina byla vdovou a dědičkou Proška z V. (1414, † l. 1447), jenž byl před ní držitelem Lhoty.

Druhá nesrovnalost je taková: jestli byla Barbora z Přeboz mateří Dorotinou, byl jí otcem Jiřík ze Lhoty, neb za toho se Barbora v druhém loži vdala, jemu statek Vranovský odevzdala a od něho zase přijata jest na spolek (1498). Možná věc jest, že tento Jiřík byl rodu vladyk z Bílé Lhoty, ale možná, že jest totožný s Jiříkem z Červené Lhoty sed. v Staré vsi, jenž se v listu (1483, 19. ledna) kn. arch. Kroměřížského připomíná, nemaje erbu vl. z Bílé Lhoty. Tato Stará ves, bývalé panství biskupské, jest u Moravské Ostravy a l. 1406 držel tu Jiří ze Staré vsi pustý dvůr, mlýn a 11 úročníkův.

9. Ve svých Náhrobcích Prusinovských na str. 20. pojednává Houdek o náhrobku Přemkově († 1501) v Prusinovicích, netaje se s podivením, že Paprocký popisuje na jeho náhrobku erby, kterých tam nevidíme, ale věc zdá se býti taková, že tu visel malovaný epitaf a tím se vysvětluje, proč píše Paprocký o čtvrtém štítě, že je tu liška (vlastně vlk) na modrém štítě.

O náhrobcích těch pojednáno již v Pýše urozenosti na str. 70, k čemuž nelze nic více dodávati.

10. Houdek popisuje ve Vývodech na str. 27 náhrobek Anežky Bítovské ze Slavíkovic († 1567), na němž jsou též 4 štíty, totiž: 1. lev ve skoku, drže v předních nohách šavli, 2. hříč Bítovských, 3. pták (jinde se popisuje kohout), vylétující ze tří pahrbkův a 4. lilie Zastřizlských. Patrně je tu erb manželův na prvním místě, ale erb ten je vzácný a vyskytuje se ještě jednou ve Zvoli u Zábřeha. Houdek vyvrací též zmínku Volného, že Anežka byla manželkou Erazima z Věžník, ale Volný měl pravdu, jen že příjmění buď nedobře četl, aneb chtěje opravovati, je zkomolil. Zvoli koupil asi r. 1560 Markus Waysyger z Wayseku a držel ji

l. 1563 (syn?) Erazim Weyzinger z Weyzinku a tento byl asi manželem Anežčiným, pocházeje z nějaké cizí rodiny, snad slezské. Poněvadž pak není snadno se dopíditi pamětí o rodině Erazimově, nelze s určitostí říci, že třetí štít byl jeho mateře, sluší též o tom pochybovati, protože pozůstalí po Anežce přece nejvíce cenili předky své krve. A tu jest nejsnáze hádati na moravské rodiny, které měly na štítě vyletujícího ptáka, jako Koberské z Drahanovic a vl. z Melic a z Prus, ale z pamětí, které jsou na snadě, nelze ve vývodu Zastřizlských báby dotčených dvou rodin vyhledati. Podle předešlého a domnění lze sestaviti tento vývod:

N. ze Zastřizl
máti erbu ptáka vyletujícího

Vácslav Bítovský ze Sl. † 1553
ψ buď Johanka neb Eliška ze Zastřizl

Anežka Bítovská ze Slavíkovic † 1567
ψ Erazim Vejzingár z Vejzinku

11. Na náhrobku Elišky ze Zastřizl († 1568), druhé manželky Vácslava Bítovského (Houdek, na str. 27), je nyní (vlastně jen tříkoutní) — 3. erb, je otlučen, a Houdek se domnívá, že tu byl erb vladyk z Počenic, čímž by se stal vývod ten ne jejím, nýbrž mužovým.

12. Na náhrobku Vácslavově († 1582) (Houdek str. 28) jest vývod čtyřkoutní, totiž štíty 1. jeho, 2. lilie matčina (buď Johanky neb Elišky ze Zastřizl), 3. erb nezřetelný (snad báby po mateři), 4. dva kly Markéty z Počenic († 1521), manželky Závišovy a báby po otci.

13. Vývody Jáchyma Zoubka ze Zdětína a Lidmily Štolbašské z Doloplaz, manželky jeho (Pýcha urozenosti str. 31) buďtež takto opraveny:

Žibřid z Bobolusk oženil se asi l. 1464 s Dorotou z Žerotína, dcera jich Anna vdala se za Jana Zoubka ze Zdětína, jenž l. 1516 zemřel. Syn jejich Jan l. 1519, držitel Hanovic, byl ženat s Kateřinou z Lisnice a z toho manželství pošel Jáchym Zoubek ze Zdětína (1542 † 1571). Matkou Kateřininou prý byla Johanka Vlkovna z Konecchlumí. Je-li tomu tak,

mohla býti dcerou Jana Vlka z Konecchlumě, jenž byl l. 1476 a 1478 ještě v Čechách.

Manželkou neznámého Rajeckého z Mirova byla Anna z Miličína; Anežka, dcera jich, vdala se za Václava Štolbašského z Doloplaž (1475—1510, † c. 1520), syn jejich Adam (1521 † j. 1528) ženil se s Salomenou z Kounic (1528), vdovou, a jich dcerou byla Lidmila Zoubkova z Kounic. Salomena pocházela z manželství nějakého pána z Kounic s Barborou z Valštromu.

14. Na str. 80. Pýchy urozenosti pojednal jsem o náhrobku Alžběty Újezdecké z Dohalic († 1602), jejž také Houdek ve Vývodech na str. 31 popisuje. Popisuje tu jen 5 štítů, ale já pojal do toho podle popisu a vyobrazení v M.CC.M XXIII 100 ještě šestý štít. Probíraje ještě jednou paměti sem se nesoucí, našel jsem jakési vysvětlení, ale nikoliv řádné spojitosti.

Štíty jsou: 1. Dohalský, 2. Újezdecký, 3. plechovnice Sadovských, 4. třmen Ryzemburkův, 5. orlice, 6. dva meče Bradleckých [2]). Tak je zřejmo na vyobrazení v M.CC.M., z něhož také je zřejmo, že umřela paní ještě v mladých letech. A. Franz, který psal k tomu výklad, poznamenal ke štítu s meči Janowitz, v čemž ho Houdek následoval, ale žádní z Janovic nikdy takového erbu neměli a nemívali a bezpochyby Franz pletl tento štít s vedlejším. Rovněž velmi chybně vykládal štít Újezdeckých.

Kdyby byli známi Dorotini rodiče, mohl by se posloupný vývod snadno pořiditi, avšak pro štíty 3., 4. a 5. je dokladův. L. 1556 bylo psáno pořízení Elišky z Ryzemburka, manželky Václava Sadovského ze Sloupna na Horní Dobré vodě, kdež se připomíná bratr její Zikmund Licek (Arch. DZ. XVI 4). Z výkladu desk zemských 11. D 11 jde na jevo, že Jan Licek, otec Zikmundův, zemřel l. 1553 asi na podzim a že manželka jeho byla Saloména z Janovic. Zbývá jedině erb Bradleckých a ten asi šel po rodě Dohalských. Vývod by se asi sestavil takto:

[2]) Houdek tomu mnoho nevěřil, že třmen patří pánům z Ryzemburka, dokládaje se Královou Heraldikou, že třmen měl Lícek z Visemburka, ale to je chyba tisková a jak se Licek dobře psal, tak psal i Houdek na str. 50 Vývodův a erb viděl na bráně Pernšteinské.

Jan Licek z Ryzemb. † 1553
ψ Saloména z Janovic

Václav Sadovský 1542 † 1586 — Eliška z Ryzemburka † c. 1556

N. z Dohalic — N. z Mečkova

N. z Dohalic — N. Sadovská ze Sloupna

Alžběta z Dohalic † 1602
ψ Jan Újezdecký z Morašic

15. V témž kostele Plumlovském jest náhrobek Heřmana († 1596), syna dotčených manželův Jana a Alžběty (Houdek ve Vývodech str. 32). I tu jest šestikoutní vývod a štíty 1. Újezdeckých, 2. Dohalských, 3. havran, maje prsten v ústech, 4. ruka zbrojná se sekerou, 5. meče Bradleckých a 6. třmen. Jdou tedy erby z polovice na otcovskou, z polovice na mateřskou stranu, na této však vybrán jeden ze strany otcovské Dohalské a jeden ze strany mateřské a to Lickovský. Protože Paprocký vypisuje částečný vývod Újezdeckých, lze určiti snadno 3. a 4. štít, totiž Sendražských a Ostroměřských z Rokytníka; avšak to se dotýče jen Zikmunda a Václava Újezdeckých a souvislost s Janem zůstává jen na domnění. Záhadnou je i Alžběta Janovská, máti Magdaleny z Rokytníka, jestli pocházela z rodu pp. z Janovic erbu orlice, aneb Rozenhánův z Janovic. Vývod by byl:

(Zikmund Újezd.) 1515—1529 (1534?)
ψ Kateřina z Sendražic — Alžběta Janovská — (Václav Sadovský z Sloupna) ψ Eliška Lickovna † c. 1556

(Václav Új.) — Majdaléna z Rokytníka — (V. Dohalský) — N. Sadovská

Jan Újezd. z Mor. 1589—1607 — Alžběta z Dohalic († 1602)

Jan Heřman † 1596

16. Houdek popisuje ve Vývodech na str. 33 čtyřkoutní vývod Johanky Kunštatské z Kravař († 1497). Štíty jsou mezi slovy nápisu, totiž nahoře 1. Kravařský a Valdšteinský, dole Šternberský a málo zřetelný, snad zajíc.

Otec Johanin byl Jiří z Kravař († 1466) a máti Dorota z Valdšteina 1446, již l. 1482 mrtvá. Dorotina máti snad byla Kateřina z Valdeka, jež byla manželkou Heníka z Valdšteina, avšak tento měl i druhou manželku Barboru z Reichenberka (1437). Protože třetí štít má býti báby po otci, lze za to míti, že byla ze Šternberka. Otec Jiříkův byl Petr (1381—1434), ale jeho manželka se nikde nepřipomíná a také není o ní zmínky v pamětech jeho synův.

17. Ve Velké Bystřici (u Olomouce) je náhrobní kámen Herborta z Fulšteina († 1558). Na témž kameni jsou čtyři štíty vytesány, ale erbovní znamení jsou jen na 1. a 3., tedy jen na jedné straně. (Houdek, Vývody na str. 34.) Na onom je erb Fulšteinský, na tomto polečné kolo.

Herbort (1519—1558) naposled seděním na Bystřici byl syn Elišky Fulšteinské z Hradčan (1513, 1519). Otec jeho bezpochyby byl Fryduš Herbort (1484—1513). Tohoto otcem byl bezpochyby jeden z bratří Hanuše a Herborta z Vladěnína a mateří nějaká z Liděřova erbu polečného kola.

18. Na str. 34. Vývodův popisuje Houdek čtyřkoutní vývod Zikmunda Helta z Kementu († 1564), ale zdá se, že erby ukazují do ciziny.

19. V městském museum Litovelském jest náhrobek Jana staršího Borejčky z Bříšťan († 1566), na němž je čtyřkoutní vývod, totiž štíty: Borejčkovský, plechovnice vl. ze Sloupna, štít poloviční s poloviční orlicí a »hvězda? šestirohá«.

Borejčkové prvotně obývali v Hradeckém a Boleslavském kraji. Mikuláš vystěhoval se na Moravu a byl l. 1545 úředníkem na Náměšti. Jan dotčený připomíná se od r. 1550 a byl pak do smrti držitelem Přestavlk; Jan mladší zůstal v Čechách. Z erbův lze tušiti, že snad Janova manželka byla nějaká ze Sloupna a máti jeho snad dotčeného erbu polovičného; z těch, kteří měli tento erb (s pruhy v druhé polovici), hodila by se sem nějaká Lorecká ze Lkouše. S hvězdou nevím si rady.

20. Vývod Haugvicovský v Pýše urozenosti na str. 36 jest dobrý a správný i proti pochybování Houdkovu (Vývody str. 36), neb v deskách Kroměřížských (L f 19)

připomínají se výslovně Barbora z Rotole svob. paní ze Štolberka, vdova po Oldřichovi Cetrycovi z Kynšperka a Anna Marie sirotek.

21. V Bořitově v kostele jest náhrobní kámen Kateřiny Čatrvanky z Gosvic se čtyřkoutním vývodem Slezských rodin (Houdek, Vývody 37).

22. V Drahanovicích jsou náhrobky dětí Vladislava Bernarta Drahanovského ze Stvolové a na nich vývod se štítky Drahanovských, Pavlovských a Zastřizlských. Jan Drah. ze St. a na Drahanovicích (1554 až 1572) ženat byl s N. ze Zastřizl; snad to byla paní Dorota ze Stvolové, která se v l. 1555—1569 připomíná. Syn jeho Vácslav Bernart byl ženat s Annou z Pavlovic.

23. Na str. 38 pod č. 44 a 45 Houdkových Vývodův jsou otištěny vývody Alžběty Glauvicové († 1618) a synáčka Kryštofa ze Staré Rudné pro nás nezajímavé.

Následují pak porůzné vývody dětí to, na nichž jsou štíty rodičův z rodu Lhotských ze Pteni, Kobylkův z Kobylího, Staroveských ze Staré vsi a Kokorských.

24. Pětikoutní náhrobek Karla Maximiliana z Kounic (nar. 1601 † 1632) je ve farním kostele v Uherském Brodě (Houdek, Vývody na str. 40). Uprostřed jest erb Kounický, nahoře Bozkovský a Roupovský, dole Žabkův z Limberka a pruh pošikem položený. Část vývodu jest v nápise samém, ostatek lze až na jeden štít dobře vyplniti.

Petr z Kounic 1519 † 1555 (Dorota z Heraltic)	(Vácsl. Bučov. z Bozkovic 1508—1544) Marjana Žabkovna z Limberka	(Adam z Roupova 1537 † j. 1573 Lidmila z Vartenberka)	(Zdeněk Krajíř z Krajku 1542—1574 † j. 1579 Sibyla Šlikovna
Oldřich z Kounic 1564. † 1570 25 Decb.	Anežka z Bozkovic	Vilém z Roupova 1573—1628	Anna Krajířka z Krajku 1581
Oldřich z Kounic 1570		Lidmila z Roupova vd. 1598	
Karel Maximilian † 1632, 6 Jul.			

Schvalně sestaven vývod průvodný až do 8 štítův, aby bylo znáti, že tu není místa pro štít s pruhem na pošik položeným, jako mívali Vítové ze Rzavého a rodiny téže krve, Březstí, Běšičtí, Žakavci a j. v. Jak se rozumí sebou, patřil sem erb nejen mateře, nýbrž i báby po mateři a tou byla Anna Krajířka a pozorujeme-li, že jsou na pravé straně štíty báby a prabáby po otci, jest na snadě, že jsou na levé straně štíty mateřin a její mateře a že Houdek snad nedobře rozeznal štít Krajířovský, jako nerozeznal Roupovský, vida jen orlici a nikoliv kolmý pruh pod ní. Tím se domníváme, že jest vývod na náhrobku dotčeném vysvětlen osobami, jež nejsou závorkami znamenány.

25. Na domě v Prostějově n. Mikuláše Onše z Břesovic, panského sekretáře (1571), jest erby naznačen vývod Vratislava z Pernšteina, pána tehdá na Prostějově (Houdek, Vývody na str. 41). Kromě štítu Vratislavova a jeho manželky jsou tu ještě 4 štíty, totiž zase Pernšteinský, Liblický, Meziřícký a Kdulincovský. Tedy patrně otcův (ale měl býti Hedviky ze Šelmberka [† 1535] mateře), Johanky z Liblic († 1515) báby a Bohunky z Lomnice (1446—1466) prabáby po otci a Kdulincovny prabáby a mateře Johančiny. Vývod vytištěn ve Houdkově spisu na str. 42.

26. Na str. 42 týchž Vývodův jest popsán vývod o 4 štítech Alberta Černohorského z Bozkovic nad branou zámku Černohorského z r. 1561. Okolo erbu zakladatelova a jeho manželky jsou tu ještě čtyři štíty, totiž 1. Bozkovský, 2. Bystřicův z Ojnic, 3. orlice poloviční pp. z Janovic a 4. hvězda. Vývod nesporný jest:

(Oldřich z Bozkovic 1464 † 1500, — Eliška z Janovic — Tas z Ojnic 1480—1523 — manželka

Vácslav Bučovický z Bozkovic † 1554, 26 Oct. — Anna z Ojnic † 1539

Albrecht nar. o. 1526, † 1572, 7 Aug.
manž. Bozina z Lipého.

Erb hvězdy tím není vyložen. Houdek vykládá jej za erb báby po mateři, což soudíc z obdobných vývodův, zdá se býti pravděpodobným, ale z listin matka Annina není

známa a Balbin v kterémsi starém vývodu našel, že Tasova manželka byla Anna Neideg zu Rana. Tedy snad z rodu Nejdekářův, erbu tří makovic. Jest otázka, není-li tu máti Eliščina. Na matku Oldřichovou nelze hádati, byla jí Johanka z Vlašímě (1446—1481), erbu dvou supích hlav. Když se Eliška ok. r. 1470 za Oldřicha vdávala, byl toho rodu jediný Jenec (1462 mladší, † 1503, 20 April), jehož manželkou byla Johanka z Tajné. Otec jeho byl Jenec (1448—1450), jenž byl ženat s Bonuší z Ústí erbu růže; snad je ten erb nad branou Černohorskou, neb růže erbovní často vyobrazována s hroty na konci lupenův. Sice viz i č. 37.

27. Na str. 43 svých Vývodův popisuje Houdek štíty, nacházející se na klenutí kaple sv. Jiří v Litovli. Na jednom svorníku jsou supí hlavy pp. z Vlašimě, na druhém je erb města Litovle. Na prutech klenutí připevněno jest 17 štítků pomalovaných, ve dvou řadách sbíhajících se poloukruhem nad oltářem, ale je tu jen devět, protože se dva a dva opakují. Erby ty jsou: orlice, pruh (na příč?), orlice, pruh pokosem, kříž, pruh (na příč?), hřeben, orlice a zase pruh. Opakují se tedy orlice a pruhy až k omrzení, ač v různých barvách, l. 1900 znova nanesených a bezpochyby libovolně položených. Zvláštností a vzácností je kříž na štítě. Litovli dostal Karel mladší z Vlašimě (1477—1503) za díl a to asi před r. 1494. Zdá se, že Barbora z Bozkovic, manželka Vácslavova (1432—1477), byla jeho mateří, každým způsobem byla jeho bába Kateřina z Lucemburka rodu neznámého.

Zajímavá je sbírka erbů na obou palácích zámku Buchlovského, jak ji popisuje Houdek ve svých Vývodech na str. 44.

Na klenutí menšího paláce jsou tři svorníky jeden za druhým; na prostředním jest štít Cimburský, na druhém týž se štítem ptáka, na třetím jest štít křížem na čtvero rozdělený, v 1. poli jest štít Krajířovský, v 2. zubří hlava, v 3. Kunštatský, ve čtvrtém poloviční. Památka tato pochází buď z dob Jana z Cimburka († 1483) a sotva z dob jeho syna Adama, anebo z doby Ctiborovy († 1494). Štíty na druhém svorníku jsou Ctiborův a manželky jeho Elišky z Melic a z Prus, není to tedy žádný vývod, nýbrž památka po dobro-

dinci a bratru. Vývodem je spíše erb na třetím svorníku, ač neúplným. Krajířovský patří Johance z Krajku, která se vdala r. 1477 za Jana, erb vedle toho nemůže býti jiný, nežli Markéty z Aueršperka[3]) (1410), manželky Kunráta Krajíře († 1446). Kunštatský patří Žofce z Kunstatu, mateři Janově a poloviční může patřiti jen Majdaleně z Michalovic, s níž vyženil Jan velké jmění v Čechách.

Ve větší síni jest erb Cimburský na prostředním svorníku a na ostatních šesti je po dvou štítech. Věc ta, že jsou vždy dva štíty pohromadě, nadhazuje domnění, že tu jsou štíty manželův, neb jen ty a takové se pospolu vyskytují. Je-li štít od Houdka na prvním místě jmenovaný na pravé straně herald., mohl by to býti erb mužův a druhý ženin. Proberemе je:

2. svorník: štíty Kravařský a Vlašimský. Takového složení nenašel jsem *ani u té, ani u druhé rodiny.*

3. svorník: štíty Kunštatský a Šternberský. Příkladů je dvé: Hroch z Kunštátu a z Loučky (1350, 1360) s Markétou ze Šternberka, Jiří z Kunštátu s Kunkou ze Šternberka († 1448) a možná, že bylo ještě nějaké neznámé složení, ale nějaké spojitosti s rodem Cimburským nelze poznati, zejména nikoliv s Žofkou Cimburskou z Kunštatu. Neb otec její Heralt Skalský (1379—1413) byl třikráte ženat: s Markétou z Vildenberka (1379), s Kunkou (1392) a Eliškou z Bludova (1398 až 1447), ale jakého rodu Kunka byla, nebylo lze vyhledati.

Na 4. svorníku jest štít buď Holšteinský neb Sovinecký a Krajířovský. I zde nelze se čeho dohledati.

Na 5. svorníku jest štít Bozkovský a Meziřický. Známa jsou složení Ješkovo (1333—1363) s Annou z Lomnice a Vaňkovo († 1421) s Martou z Meziříčí. Pokud se to nese k předkům Cimburkův, není zřejmo.

Na 6. svorníku jest erb Pernšteinský a ostrvy Ronovcův. Není takového složení po ruce.

---

[3]) Auersperkové pečetili sice celým, ale také polovičným zubrem; v heraldice zastupuje hlava také celé zvíře. Houdek pokládá zubří hlavu za erb domnělé manželky Adama z Cimburka, ale nenaani nejmenší známky, že Adam (tuším nedužívý) byl ženat. Jmění své veškeré v Čechách zapsal mateři r. 1502 a ještě téhož léta zemřel. Aby byl zaopatřoval nějakou manželku, o tom není nic známo.

Na 7. a posledním svorníku je štít na příč poloviční a lev. Houdek vykládal na štíty Lichtenšteinský a Valdšteinský, což jest víře podobno, ale nelze tu na nic jistého hádati.

Je tu také domněnka na snadě, že tu jsou erby rodin s Cimburky spřízněných, což se podporuje tím, že se žádný erb neopakuje. Jsou tu tedy erby Johanky Cimburské z Krajku, Žofky C. z Kunštatu, Elišky C. z Kravař (MM) a Markéty C. ze Šternberka 1374, ale schází tu růže Anežky C. z Hradce (1396) a štít Kateřiny kněžny Opavské. Nic jistého nelze o této sbírce štítův říci kromě jedině toho, že je nelze vyložiti.

28. V kostele Vlasatickém vytesáno r. 1610 dvacet erbův, nesoucích se k rodině hrabat z Turnu. Houdek (Vývody str. 46) poznal z vyobrazení jich pouze dva, Turnovský a hvězdu o 8 špicích. K tomu jest srovnati, co psáno v Pýše urozenosti na str. 88—90, kdež jest popsáno 6 štítův, nesoucích se k Lidmile Berkovně z Dubé (nikoliv Trčkovně, jak píše Houdek), první manželce Františkově. Druhá jeho manželka byla Barbora, dcera Jeronyma Šlika z Holiče, kterou vdali její bratří (1559, 28. ledna) za Františka. Po dědovi zván byl druhý jejich syn Jeronym Vácslav, jehož manželkou byla Anna z Hardeka, ovdovělá Heltova. Byly tu tedy také štíty, nesoucí se ke Šlikovskému a Hardeckému rodu.

29. Na gotické balustrádě kůru v Loděnici jest vytesáno 5 štítův, na nichž jsou erbovní znamení Hechtův z Rosic: dvojhlavý orel, lev a příčný pruh. Houdek (Vývody na str. 46) pochybuje, je-li tu vývod, a to vším právem, možná, že tu jsou dobrodinci kostela, jenž byl přivtělen ke klášteru Louckému. K tomu lze srovnati, co psáno v Pýše urozenosti na str. 83 o štítech, nacházejících se u sv. Máří na Lázu.

30. Houdek (Vývody na str. 46) vzpomíná náhrobku ve Velké Byteši, jejž popsal v 18. stol. V. M. Volák; je to prý náhrobek Jaroslava z Lomnice a na Náměšti († 1432). Avšak Volák špatně četl, jako Paprocký, jenž se dokládá v Zrcadle na l. 85 téhož náhrobku. Tehdá však Náměšť žádnému pánu z Lomnice nepatřil. Ten Jaroslav, který

se táhl na Náměšť, pokládaje si naň právo (1464), žil později a na jeho náhrobku stálo bezpochyby číslo MCCCLXXij a nikoliv MCCCCXXXij. Na témž náhrobku byly čtyři štíty, ale 2 prázdné (snad vyšlapané), na 2. křídlo Lomnických a na 4 kalich. Tento jsa odznakem kněží, nebýval šlechtou volen za znamení erbovní a byl to snad koflík neb cosi podobného.

31. Ve Výškově nalezena rozbitá polovice zpodní náhrobku, na němž byl erb Kokorských a u zpodu dva štítky. Z nápisu bylo jen tolik znáti, že tu pohřben »— — mladší Kokorský z Kokor, bratr — —«. (Houdek, Vývody 49.) O Kokorských z 16. stol. je málo známo. Protože se l. 1584 připomíná Jan starší K. z K. na Přílepích, lze souditi, že byl také Jan mladší a jen ten by byl z pamětí psaných znám. Co se týče štítkův, jsou na nich na pravém orlice, na levém hrábě. K onomu snad se vztahuje zápis (1572, 28 Mai), kterým Mikuláš K. z K. postupuje jistoty manželce své Justyně Jankovské z Vlašimě (Arch. kníž. z Lichtenšteina). Je-li tomu tak, byl tu pochován syn Mikulášův.

32. Na str. 50 Vývodův popisuje Houdek vývody pochybné a nepravé, pročež jich tu pomineme mlčením.

33. K vývodu na knihách Jana z Lipého, jak byl popsán v Pýše na str. 67, jest doložiti podle popisu Houdkova (v Drobnomalbách DZ. na 11 a tab. III.), že tu jsou 4 štítky, ale nikoliv v koutech, jako bývá, nýbrž v prostředku 4 stran rámce, totiž v pravé ostrve, nahoře zavinutá střela, na levé zubří hlava a dole erb Liblický. Platí tedy vývod, jak byl psán v Pýše na str. 67 a jen třeba doložiti Johanku z Liblic za mateř Bohunčinou, jak to je níže u vývodu Vojtěcha z Pernšteina.

34. Knihy Jana z Žerotína (1538—1554). V koutech jsou 4 štítky: 1. Žerotínský lev, 2. Ludanská husa, 3. hrábě, 4. zavinutá střela. Podle obdobnosti jiných měly by býti tu erby otcův, mateřin a bab po otci a mateři, tedy matka Janova, jenž ok. l. 1558 zemřel, měla by býti Aléna z Ludanic a otec jest Jan, jenž se od r. 1490 připomíná a ok. l. 1530 zemřel, k tomu se béře na pomoc, co píše Paprocký v Zrcadle, že máti Janova byla Aléna z Ludanic, kterou porodila Markéta (Machna) z Nové Cerekve, erbu

hrubě dole přelomeného, a bába téhož Jana († r. 1558) byla z rodu Tvorkovských z Kravař.

Bylo by dobré přezkoumati tuto zprávu Paprockého, ale nedostává se k tomu dostatku pamětí. Manželka Janova (Aléna) se v pamětech nepřipomíná, rovněž ne Jan, otec jeho, ale o Machně zachovala se paměť z r. 1475, kdež Jan z Žerotína a na Fulnece věnuje na Posuticích paní Machně z Nové Cerekve, což mě (v Pýše na str. 68) mělo k tomu, že jsem ji měl za manželku Janovou, avšak výslovně tam (DZ. Opav.) není doloženo, čí byla manželkou. Že pak je to táž jako Markéta, svědčí výklad brzo potom následující, že byly jen tři ženy toho hesla. Protože pak Paprocký se často mýlí, nevíme dnes, čí byla matkou dotčená Machna. Byla-li matkou Alény z Ludanic, byla ženou některého Ludanského buď Jana (1444—1475) aneb Václava (1447); jestliže jí Jan věnoval, mohl tak učiniti jen jako příbuzný neb přítel, zejména jako tchán manželky synovy, tomuto synovi bylo pak patrně nejméně 20 let, tedy narozenému asi ok. l. 1450, což jest možná, protože se Petr, starší jeho bratr, již l. 1468 připomíná a Jan, starý otec jeho, se okolo l. 1420 naroditi mohl [4]. K lepšímu porozumění kladu vývod všech tří Janův

Bernart z Žerotína 1418—1457, † c. 1460
ψ Dorota z Rechenberka, Chuděchromě 1420—1463

Jan (sám druhý syn) 1457 † j. 1501
1498 starší ψ . . . .

Jan (sám šestý syn) 1490 † c. 1530
ψ Aléna z Ludanic

Jan (sám třetí syn) 1534, † j. 1558

Je-li tedy vývod Paprockého spravedlivý, byl by vývod v knihách Janových tento:

(Jan z Žerotína 1457—1498) N. z Kravař (N. z Ludanic) Markéta z Nové Cerekve

Jan z Žerotína 1490 † c. 1530 — Aléna z Ludanic

Jan z Žerotína 1534 † j. 1558

[4]) Houdek ve svých Drobnomalbách na str. 12 klade Markétu Cerekevskou za matku Aléninu, tak i ve Vývodech na str. 57, ale na str. 57 v pozn. A. opakuje, že Machna byla druhou manželkou starého Jana.

35. Vývod na knihách Vojtěcha z Pernšteina byl Demuthem nedostatečně popsán a proto nemohl býti v Pýše na str. 68 řádný vývod sestaven. Houdek popisuje v Drobnomalbách DZ na str. 13 a tab. IV. takto: V horních koutech jsou štíty Pernšteinský a Šelmberský se svinskou hlavou, ale jen v polovici pravé, ve spodních jsou štíty Liblický a zlatý lev v černém poli. Vývod tedy jest:

Johanka z Liblic 1475 † 1515 (Vilém z Pernšteina) († 1521, 8 April)	Kateřina z Gery † 1520 (Jaroslav ze Šelmberka) † 1550, 14 Mart.
Jan z Pernšteina † 1548, 8 Sept.	Hedvika ze Šelmberka † 1535, 8 Aug.

Vojtěch † 1561, 17 Jul.

36. Vývod na knihách Zachaře z Hradce byl podle nedostatečného popisu Demuthova v Pýše urozenosti na str. 68 též nedostatečně popsán. Podle popisu (str. 13) a obrazu (tab. V.) v Houdkových Drobnomalbách DZ. jsou ve čtyřech koutech nahoře zlatá růže v poli bílém (rozuměj modrém, jehož barva vybledla) a štít knížat Minstrberských, dole pak jest štít Švihovských a štít pp. z Rožmitála. Vývod jest tento:

Anna kn. Minstrberská vd. 1490 Jindřich z Hradce † 1507	Kateřina Šv. z Ryzemberka † 1540 (Zdeněk Lev z Rožmitála) († 1535, 14 Jul.)
Adam z Hradce † 1531	Anna z Rožmitála † 1563, 13 Dech.

Zachař † 1589, 6 Febr.

37. Na knihách Alberta Černohorského z Bozkovic (Pýcha 68) jsou kromě hlavního erbu 4 štítky, totiž nahoře Bozkovský, štít s pokosnými pruhy vladyk z Ojnic, dole orlice pp. z Janovic a hvězda Šternberská, kteréž poprvé vypsal a vyobrazil Houdek ve svých Drobnomalbách DZ. na str. 15 a tab. VIII. Tři erby snadno se vyloží, nikoliv však hvězda. O témž vývodu již psáno pod č. 26.

38. Erbův na knihách Bedřicha starš. z Žero-

tína také nikdo po mně dokonale nerozluštil. Že jsou tu erby Elišky z Kunovic, Mandaleny Kunovské z Bozkovic a Anny Žerotínské ze Zahrádky, je nesporné, ale komu patří hvězda Šternberská, ještě nikdo nevysvětlil. Ve Vývodech Houdkových na str. 61 v pozn. 1 je sice doloženo, že erb ten patří druhé manželce Bernartově, totiž Kateřině ze Šternberka, ale není doloženo, odkud vědomost tato pochází. V psaných pamětech není o ní zmínky, jen Balbín klade ve svém Tabularium Kateřinu ze Šternberka za manželku Bernartovu, ale zdali správně, také nelze dokázati. Jeho vývod pp. z Žerotína ve IV. části je aspoň pro 16. a 17. století celkem správný, ale pro starší dobu naprosto chybný.

39. Na knihách Hynka Brtnického z Valdšteina jsou na líci desk čtyři erby a vývod jest takový, jako jsem sestavil v Pýše na str. 69 a Houdek ve Vývodech na str. 60 opakuje. Sezná se z něho zřetelně, že jsou tu erby praprabáby, prabáby, báby a mateře. Avšak na zadní straně desk Olomouckého kvaternu je kolem Valdšteinského erbu jiný vývod již tak otřený, že možno rozeznati jen erby 1 s volskou hlavou, 2 Bozkovský a 4 dvě ostrve (Houdek tamže, též v Drobnomalbách DZ. na str. 18). Jsou to asi erby Hynkových bab a prabab po mateři a protože na líci jsou erby od prabáby do mateře, lze to i tu předpokládati a shoduje se to s vývodem průvodným Anny z Krajku, mateře Hynkovy. Neb volská hlava jest zubří hlava Aueršperských a ostrve jsou Křineckých a nikoliv pp. z Lipého. Vývod pak je:

Markéta z Aueršperka 1410
(manž. Kunat Krajíř z Krajku 1446)

Eliška z Bozkovic
(manž. Volf Krajíř 1446 † 1491)

Apolena z Puchheimu
(manž. Jiří Krajíř † 1492)

Žofka Křinecká z Ronova vd. 1523
(manž. Volf Krajíř † 1554)

Anna z Krajku, manž. Zdenkova

Tyto všecky činí asi půl druhého sta let a poněvadž na jeden věk připadne asi 33 let, lze za to míti, že jest vývod správně složen.

40. Vývod Jana Jetřicha z Kunovic (1592 atd.) jest vlastně vývod mateře jeho Anny Kropáčky z Nevědomí, jež byla manželkou Jana Hranického z Kunovic (1563 atd.). Vývod ten otiskl Houdek ve Vývodech na str. 65. S letopisnými doklady jest takový:

Mikuláš Kropáč 1466, 1492	Beneš Pražma z Bílkova 1464—1491		Václav Popel z Vesce 1495 Alžběta ze Stepí
Dorota z Patudorfu	Eliška z Žerotína	Kryštof z Leskovce	Anna z Vesce
Kryštof Kropáč 1493—1521	Bohunka Pražminka	† p. 1532	† c. 1579
Jan Kropáč z Nevědomí na Hranicích a Zlíně 1551 † 1572, 23 Octb.		Veronika z Leskovce † 1565	

Anna Kropáčovna z N., manželka Janova z Kunovic (1563—1578), a máti Jana Jetřicha, odtudž (1592—1617)

41. Vývod Kateřiny Petržvaldské (Houdek, Vývody na str. 65) jest tento:

(N. z Žerotína)	Johanka z Kounic
(Beneš Pražina z Bílkovec 1464—1491)	Alžběta z Žerotína
Hanuš z Petržvaldu 1504—1534 † 1540	Aléna Pražminka z Bílkova

Kateřina z Petržvaldu

Posloupnost do druhého kolena lze dobře naznačiti. Nejisté je třetí koleno. Tehdá žil Mikuláš Hošek z Žerotína (1438—1466), jehož manželka není známa; součastníky byli Bernart (1457—1477), jenž byl ženat (1466) s Johankou z Posutic a Jan (1457—1498), jemuž dává Paprocký Tvorkovskou za manželku.

42. K stránce 23 Pýchy urozenosti dodati ještě posloupný vývod Dobřikovských z Malejova. V městském museu Pražském je památník téže rodiny v malé osmerce. Na prvním listě zaznamenal Jindřich D. z M., jsa l. 1633 ve vyhnanství v městě Lešně, paměť rodu svého asi v ten rozum, že otcem jeho byl Vilém a mateří Johanka Zejdlička, dědem Jindřich, bábou Lidmila Bradlecká, pradědem Jan, prabábou Dorota Odkolkova, prapradědem Hynek, praprabábou Anežka z Vartemberka.

Porovnávajíc to s pamětmi, kteréž sebral Paprocký (O st. ryt. 224) u Dobřikovských: objevuje se různost při Hynkovi. Neb Paprocký nenazývá Hynka otcem Janovým, ač jej klade asi do r. 1480 a kromě toho připomíná, že měl Hynek manželku Evu z Tupadl, jež jsouc vdovou, dala almužnu do kláštera v Podlažicích. Je-li tento doklad do slova správný, nelze jej klásti do doby ok. r. 1486, poněvadž se poslední opat Podlažský, pokud víme, l. 1460 (totiž Bonifác z Volkenšteina) připomíná a tak by měli býti dva Hynkové. Jeden Hynek narodil se asi r. 1410 (DD 33 str. 270), l. 1496 zase se mluví o sirotku n. Hynkově, jenž měl poručníky, což se dobře nehodí na osmdesátiletého otce. O Anežce z Vartenberka, manželce Hynkově, Paprocký ještě nevěděl a zdá se, že to později přibájeno, také snad že heslo zkomoleno.

Srovnávajíc průvodný vývod, který má Paprocký, s dotčeným vývodem Jindřichovým, lze sestaviti nížepsaný vývod, ovšem s tou výhradou, jak psáno na začátku str. 16 Pýchy urozenosti.

Vilém z Mečkova 1437—1457
ψ Máří Brtnická z Valdšteina

Hynek Holický
1492 † p. 1522
ψ Markéta z Vrchlabí

Jan Dobřik. z Malejova
1506—1536 † j. 1545
ψ (Dorota) Odkol. z Újezdce

(Váeslav z M. 1519—1545
ψ Jitka z Holovous

Jindřich Dobřik. z Malejova
1536—1570

Lidmila z Mečkova

Vilém Dobřik. z Malejova 1601—1629 (1640?)
ψ Johanka Zejdlicovna z Šenfeldu vd. 1602

Jindřich 1617—1633

43. Na str. 64 a 65 Pýchy urozenosti je popsán vývod na náhrobku Doroty Hrzánové z Ocelovic, u něhož budiž dodáno, že orlice je s pružinou a není tudíž pomyšlení, aby patřila rodu z Gurvic. Zjistil tak inž. K. C. Neumann, jenž sám pocházel po přeslici z rodu Horův a dějiny téhož rodu velmi podrobně probádal a sepsal (1917). Na str. 21. téhož díla je obraz náhrobku Dorotina a na str. 22 doplněn vývod takto:

Václav Hora z Ocelovic 1497—1523 ψ Žofka Valecká z Doupova 1528—1536	Jindřich Čejka z Olbramovic 1512, 1514 ψ Dorota Vojkovská z Milhostic
Jiří H. z Oc. 1528 † 1573	Veronika Č. z O. 1533—1555

Dorota Hrzánova z Ocelovic 1574—1584

44. K vývodu Kateřiny Valdšteinské z Kunštatu na str. 70 Pýchy budiž dodáno, že není na náhrobku, nýbrž na obraze. Na str. 74 budiž opraveno, že Jaroslav z Bozkovic zemřel r. 1546.

45. Do zemského musea Opavského dostal se epitaf malovaný s vývodem průvodným do 16 předkův, jak se býti zdá. Před tím býval v zámeckém kostele ve Velkých Heralticích. Jest založen do kruhu. V kruhu uvnitř je Spasitel ukřížovaný a před ním klečí pán v odění železném, maje přilbici podle sebe a hlavu obnaženou, obrácenou k pozorujícímu, aby bylo viděti jeho tvář. Okolo tohoto obrazu táhne se páska do kruhu a na ní je německá průpověď (Ich halte es dafür, dass dieser Welt Leiden atd.). Okolo téhož kruhu táhne se širší kruh, v němž jest vymalováno 16 erbův, znamenaných číslicemi od 1 do 8, takže jsou tu dvě řady. Jedna začíná nahoře a jde po pravé straně pozorujícího až ke zpodu, kdež začíná pak druhá řada a končí se číslem 8 vedle č. 1 první řady. Erby jsou pěkně sestrojeny a přesně heraldicky upraveny. U každého kromě 8. první řady jsou počáteční písmena rodiny, kteréž týž erb patří, ale nikoliv osoby, protože všude je první písmena D, kterou pokládám za zkratku slov Der neb Die. Jen u obou čísel 1. zdá se býti i křestné jméno jistých osob.

V první řadě jsou tyto erby a nápisy: štít poloviční

shora dolů, modrý a bílý a na něm křepelka, klenotem jsou dvě křídla. Písmena při tom jsou: G H W V P V H, po mém zdání Georg Hans Wachtl von Pantenaw und Herlitz. V Čechách připomíná se Jan Jiřík (syn n. Jiříka Vachtla), jenž ok. l. 1548 došel svých let, držel Smrkovice a l. 1577 zemřel (manž. Marjana Vlkovna ze Kvítkova). Smrkovice měli po něm bratr Mikuláš † 1585 (manž. Kateřina Vlkovna) a syn tohoto Jan Jiří, jenž je l. 1622 propadl. L. 1593 ženil se s Salomenou Hrabaňkou, ovdovělou Mírkovou, jež l. 1605 zemřela. Připomínám toto, aby bylo znáti, že tito Vachtlové sotva souvisí s našim epitafem. Avšak připomíná se též Jiřík V., jenž byl osedlý ve Žluticích a žil ještě r. 1603. Ten snad se vystěhoval do Slezska a tam se do nějakého statku přiženil.

2. Hradba a tři věže červené na bílém štítě, klenot tři věže. D. P(ogrel) v. M.

3. Tři bílé kolmé pruhy na červeném štítě, klenot ovce D. G(otsch) v(on) K(ynast) neb erb Šafgočův.

4. Šachovnice černá a červená, klenot péra, D. v. R. v(nd) G.

5. Červený příčný pruh, nad ním a pod ním modré kosočtverce v bílém, D. S(chellendorf) v(on) D(omanze), (obyčejně v. Hornsberg).

6. Na modrém štítě dva měsíce s rohy ven obrácenými D. D. v(on) P(etrowicz—Vlk z Petrovic).

7. Štít poloviční, v pravo půl červené orlice v bílém, v levo dva červené pruhy lomené na způsob cimbuří na bílém, D. S. V. M.

8. Na bílém štítu dva příčné pruhy červené, jeden u vrchu, druhý níže, klenot rohy, vpravo červený, vlevo bílý. Písmen není.

V druhé řadě je č. 1 štít červený s bílým břevnem na zuby lomeným. Písmena jsou C. P. Z. P. Je to erb Posadovských z Posadovic a je to jediný nápis český. Je-li to muž nebo žena, není jisté, ale soudil bych, že se má rozuměti jméno buď Clara neb Cecilie.

2. Na červeném štítu černé křídlo s pazourem, klenot též tak, D. N. V. (Jest to erb Návojův z Důlného neb ze Starohlivic.)

3. Na modrém štítě znamení žluté, jako mívali Říčanští z Říčan. D. D. V. P. (neznámé rodiny, jehož erbu bývalí vladyky z Borovna).

4. Štít poloviční, v pravo bílý a v něm červ. lev, v levo červený a v něm tři pruhy pošikem zdola nahoru, klenot 4 péra, D. R. V. D.

5. Na modrém štítě červený stůl, jako mívali Sobkové z Kornic, klenot muž D. G(loch? Gůrecký?) v (on) C(ornitz).

6. Na červeném štítě měsíc bílý a nad ním bílý křížek D. P. V. P. (Kdyby byla na místě křížku hvězda, byl by Pavlovských z Pavlovic.)

7. Týž erb jako č. 2 první řady z písmen jen V. M.

8. Na bílém štítě černá střela, dvakráte křižovaná, jako měli Bartošovští a Hukovští z Ochab. Ale kdežto měli tito lišku za klenot, spatřují se na našem erbu jelení rohy. Písmena D. M. V. K. svědčí o docela jiné rodině.

Vyložiti tyto erby a jich souvislost možné by bylo jen takovým badatelem, jenž by dobře znal erby hornoslezských rodin; s pomůckami, plynoucími z Čech a z Moravy, není to možné. Jedinou věc podařilo se nám vyložiti: Paprocký (Zrc. 353) připomíná, že Adam Posadovský z Posadova na Volčině měl manželku z rodu Návojův, C. P. Z. P. tedy že byla její dcera, avšak Paprocký připomíná jen jedinou dceru Evu, dvakráte vdanou.

Považí-li se, že epitaf ten je zřízen asi v l. 1600—1620 a sestaven na 16 předkův a kdyby každý štít znamenal jedno pokolení, že by připadlo na 8 štítův asi 200 let a tak se přišlo až blízko k r. 1400, což by pro rytířskou rodinu znamenalo velké napětí, tolik poznati neb pamatovati, namane se domněnka, jestli nejsou napřed manžel neb manželka, matka, pak dvě báby po otci a matce a čtyři prabáby.

Ke konci budiž položen dodatek k padělkům, jak o nich psáno v »Pýše« na str. 8—13.

Rodiny vladyckého stavu měli ode dávna snahu nejen dokazovati, že mají v sobě krev svobodných po předcích, což druhdy nebývalo, nýbrž i starožitnost rodu, o kteréž se buď nevědělo neb jí nebylo.

Ode dvou rodin navazováno ke starým Vršovcům, zejména se to dálo u těch, kteří nosili na štítě dvě sekerky,

křížem přeložené. Na počátku 14. století byla pověsť, že kníže Bedřich přijal Vršovce k milosti, ale aby svou hanbu měli na paměti, kázal jim bradatici na štítě míti, kterouž jich přátelé byli zbiti.[5] Pravda to ovšem není, ale tehdá a později tomu věřeno, jen že ve 14. století pokládáni jen ti za Vršovce, kteří měli jedinou bradatici, ale těch bylo málo. Balbín připomíná ve svém popisu dvora Karla IV. jakéhosi pána »Ssmapolczky«, erbu modré sekery (tesařské širočiny) na bílém štítě, ale jméno to nikdo nevyloží. V 15. století měli touž sekeru Zbudovští a Stoupenští z Houžné.

Kdysi v 15. století chlubili se Sekerkové z Sedčic, kteří měli ve štítě dvě sekery, že pocházejí od Vršovcův. Aby tomu svět věřil, padělán list knížete Bedřicha (1184),[6] jímž dává Ratiborovi Vršovci erb dvě sekery bradačice (tak po polsku). Ale padělán též list krále Vladislava (v Budíně, 1507, úterý den sv. Václava — souhlasí s kalendářem), jímž na prosbu Čeňka Sekerky z Sedčic, hraběte Vršovce, potvrzuje listu Bedřichova a jej Čeňka i všechen jeho rod za starožitné šlechtice a hrabata vysvědčuje. List ten podstrčen komusi, aby jej vidimoval a tento »hodnověrný« vidimus předložen do král. kanceláře. Potvrzen l. 1543 1. července a tento list zase 1666 27. března a vložen ve dsky zemské, čímž nabyl tvrdosti.[7] Sekerkové pak se psávali hrabata Vršovci.

Tak si pomohli k starožitnosti i Lorečtí ze Lkouše (neb jak se obyčejně psávali: z Elkouše). Začátky jich padnou do konce 15. stol. Nějaký Jirek zakoupil se l. 1472 v Kutné Hoře, nabyl zásluh o dolování a tím i jmění, že si

---

[5]) Dalimil, Mourkovo 2. vydání na str. 123. Maje tuto příležitost, přidávám výklad ke str. IX. téhož spisu. Beneš z Plavnice žil na konci 15. století a držel Plavnici u Budějovic se 4 rybníky a lesy, zejména i s lesem v tu stranu k Maidšteinu. Když zemřel, synové ten statek l. 1528 prodali (Arch. kn. Krumlovský). Oldřich Španovský z Lisova (jak se podobá) připomíná se od r. 1523 jako pán na Želči a oženil se l. 1524 s Majdalenou z Ejcinku, již německým listem věnoval, býval pak hejtmanem kraje Bechyňského, prodav (1550) Želeč, nabyl Pacova a zemřel ke sklonku roku 1553, neb tehdá jeho poslední pořízení (d. 1550, 13. Novb.) ve dsky zemské vloženo.

[6]) Paprocký o st. ryt. 17.

[7]) Reg. král. Ferdinandova z r. 1539 f. 154.

mohl koupiti tvrz Lorec u Hory a zván byl od té doby slovutným panem Jirkem z Lorce. Nabyv Libenic, zemřel l. 1502.[8]) Synové, kteří nabyli i Zdechovic, psali se teprve Loreckými z Jlkuše. Proč se psali Loreckými, je na snadě, ale někdo jim namluvil, že pocházejí od Lorka Vršovce, čemuž rádi uvěřili. Na to paděláno několik listův, zejména erbovní list knížete Soběslava z r. 1128, který vložen byl do majestátu Bedřicha císaře též padělaného a daní 1462 8. prosince majícího. Kromě toho padělán list krále Vladislava (l. 1495, 18. března), jímž přidává a »šenkuje« Jindřichovi L. z E. k jeho erbu korunu zlatou a sloup zlatý.[9])

Résumé.

Les nouvelles publications de M. V. Houdek sur les déductions généalogiques de la noblesse de Moravie ont permis à l'auteur d'apporter à son article »Pýcha urozenosti«, publié dans les Mémoires de 1914, une série d'additions et de rectifications relatives à la généalogie de quelques familles de la dite noblesse.

---

8) J. Řehák, Kutnohorské příspěvky II.

9) Paprocký o st. ryt. 19–22.